

ΠΑΝΔΟΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραμμείο
Κ.Κ.Α.
Αριθμός Αδειάς

ΕΛΤΑ
Hellenic Post
ΚΩΔ. ΕΝΤΥΠΟΥ: 6427

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2008
Τεύχος 280

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. "Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ" καθιερώνει τη σελίδα αναγνωστών, στην οποία θα δημοσιεύει επιστολές ή άλλα αξιόλογα σημειώματα με αριθμό λέξεων μέχρι 200. Παράλληλα, θα γίνονται δεκτά και άλλα αυτοτελή άρθρα καθώς και ανέκδοτες φωτογραφίες από το οικογενειακό αρχείο μας. Όλα τα κείμενα πρέπει να αναφέρονται σε σημαίνοντα γεγονότα της σύγχρονης ζωής ή στο ιστορικό και ανεξερεύνητο παρελθόν της Αλεξανδρούπολης. Οι φίλοι αναγνώστες θα πρέπει να αποφεύγουν τις αναφορές σε περιστατικά και βιώματα καθαρά προσωπικά.

Η Σ.Ε. θα έχει την ευχέρεια να επιλέγει την αποστελλόμενη ύλη και να κρίνει με αμερόληπτη διακριτικότητα ποια θα είναι κατάλληλα για δημοσίευση. Οι επιστολές παρακαλούμε να αποστέλλονται στην εξής διεύθυνση: **Κράτης Ποιμενίδης, Κερκύρας 65 - Κυψέλη, Τ.Κ. 113 62 Αθήνα.**

2. Όσοι ενδιαφέρονται να ενημερώνουν τους αναγνώστες του περιοδικού για εκδόσεις βιβλίων ή περιοδικών τους, παρακαλούμε να αποστέλλουν αντίτυπο στην διεύθυνση: **Αλεξάνδρα Μποτονάκη, Θεμιστοκλέους 33, Τ.Κ. 154 51 Νέο Ψυχικό - Αθήνα, fax: 210 6753216.**

3. Επειδή πιστεύουμε ότι διακαής πόθος όλων μας είναι η έκδοση του παρόντος περιοδικού να διαρκέσει πολλά χρόνια και σταδιακά να επιτυγχάνεται η θελτίωσή του με αύξηση σελίδων και προσθήκη χρωμάτων, παρακαλούμε να συμβάλετε στην προσπάθειά μας με οικονομική ενίσχυση. Μπορείτε λοιπόν να ενισχύσετε οικονομικά την έκδοση του περιοδικού με δύο τρόπους:

α) Ως δωρεά ή χορηγία
β) Ως προσφορά για κοινωνικούς λόγους.
Και στις δύο περιπτώσεις μπορείτε να καταθέτετε το ανάλογο ποσό στην **Τράπεζα Εργασίας, αριθμ. λογαρ. EFG Eurobank Εργασίας 0026-0251-56-0100338892**, ενημερώνοντας τηλεφωνικά τον Πρόεδρο του Συλλόγου κ. **Παναγιώτη Τσιακίρη**, τηλ. **210 6004855**.

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΕΥΧΟΣ 28

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2008

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Πολιτιστικός και Ψυχαγωγικός
Σύλλογος Αλεξανδρουπολιτών Αττικής.

Συγγρού 137 & Αιγαίου Τ.Κ. 171 21 Νέα Σμύρνη
5ος όροφος, Τηλ. 210 3215354

ΕΚΔΟΤΗΣ: Π. Τσιακίρης Πρόεδρος
Επτανίσου αρ. 7

153 41 Αγία Παρασκευή
Τηλ. 210 6004855

Υπεύθυνος κατά νόμον:

Παν. Τσιακίρης Πρόεδρος Συλλόγου
Επιμέλεια ύλης: Αλεξάνδρα Μποτονάκη
Τηλ. 210 6723649

Συντάσσεται από Επιτροπή. Το κύριο άρθρο και όσα κείμενα είναι ανυπόγραφα απηχούν τις απόψεις της Σ.Ε. Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα.

Τιμή τεύχους 0,01 €
Κωδικός 6427

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Μαρία Μπουζάλα

Λ. Αλεξάνδρας 18 - Αθήνα 106 82
Τηλ: 210 8837081 - fax: 210 8252075
e.mail: bouzala@otenet.gr

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν το Δ.Σ.

Γεωργίου Γρηγόρης, Γεωργιάδης Αντώνης,
Δαΐδου Υβόνη, Καραμανίδου-Μίχου Γεωργία,
Κουκουρίκου Στρατούλα, Μποτονάκη Αλεξάνδρα,
Πινάτζη-Αννίνου Πέπη,
Ποιμενίδης Κράτης, Τσιακίρης Παναγιώτης

Εξώφυλλο:

Ράλλης Κοφίδης. *Η γέννηση του Χριστού*,
ακουαρέλα σε χαρτί, 1958.

Οπισθόφυλλο:

Ράλλης Κοφίδης. *Η καραγκόνα της Θράκης*,
μελάνι σε χαρτί, 1954 ή 1958
Αδημοσίευτα έργα

Καλλιτεχνική σύνθεση:
Απόστολος Μπουζάλας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Η εκπαίδευση στην Αλεξανδρούπολη κατά τη βουλγαρική κατοχή 1941-1944	4
Γ. Α. Χατζηανδρέου: Το κρυφό σχολείο της κατοχής...	9
Θανάσης Αποστολίδης: Θεμιστοκλής Φιλ. Φλωρίδης - Το πρώτο του μάθημα	12
Ισίδωρος Μακρής: Ο Αη-Λευτέρης	14
Στιαύρος Ζαφειρόπουλος: 15 Δεκεμβρίου 1957 εορτή του Αγίου Ελευθερίου	16
Χρύσα Φανφάνη-Στούρα: Η «Βαρβάρα» και η γιαγιά Χρυσή	18
Γιώργος Ψύλλας: Άγια Νύχτα	19
Πασχάλης Α. Χριστοδούλου: «Ο Ορφέας πηγή πολιτισμού - Η Θράκης ως τόπος έμνευσης» (1ο Πανελλήνιο Συνέδριο στην Αλεξανδρούπολη 2-4 Οκτωβρίου 2008)	21
Ζαφείρης Αλεξιάδης: Το βουλγαρικό σχολείο	24
ΔΩΡΕΕΣ, ΧΟΡΗΓΙΕΣ	25
Παναγιώτης Τσιακίρης: Πενθήμερη εκδρομή στη γενέτειρα	26
Κράτης Ποιμενίδης: Θρακική γη και μεγάλες ιστορικές μάχες	28
Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Στήλη νέων	30
Θεόδωρος Σταυριανίδης: Η πυρκαγιά	32
Θεόδωρος Κ. Ορδονούποζάνης: Οι αποθήκες στη ζώνη λιμένος Αλεξανδρούπολης	34
Άγγελος Αγγελίδης: Χθες... Σήμερα...	37
Μαίρη Υπερείδου-Χατζή: Άχον, τι μου θύμισες...	38
Ανέστης Νικολαΐδης: Το ταχυδρομείο της πόλης μας	40
Μαρίνα Μυλωνά: Η γιαγιά θυμάται τις καμήλες.....	42
Υθόνη Τερζούδη: Παλιά γειτονιά	44
Αλεξάνδρα Μποτονάκη: Στήλη βιβλίου	46
Υθόνη Δαΐδου: Επιλογές από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης	48
Στρατόύλα Κουκουρίκου: Συνταγές	50
Παναγιώτης Τσιακίρης: Μνήμες και πρόσωπα	51
Σκίτσα: Γρηγόρης Γεωργίου	

Αγαπητοί συμπολίτες,

Αγαπητοί φίλοι,

Οι Αγιες Μέρες των Χριστουγέννων μάς προτρέπουν σε εκδηλώσεις αλτρουισμού και αγάπης για τον πλησίον μας, αλλά και γεννούν έντονα την επιθυμία να βρεθούμε νοερά δίπλα σ' εκείνους που βρίσκονται μακριά μας.

Ο χρόνος που πέρασε μας καλεί σε έναν απολογισμό των πεπραγμένων μας και ο νέος, που έρχεται, μας ωθεί να βάλουμε καινούργιους στόχους, ώστε να επιτευχθούν οι προσδοκίες του Συλλόγου μας, αποβλέποντας σε κάτι καλύτερο. Η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου φθάνει στο τέρμα της και σε λίγο θα κληρθείτε για τον απολογισμό μας και την εκλογή νέου Δ.Σ. Ο Μάρτης είναι κοντά και όσοι έχετε διάθεση για προσφορά ετοιμάστε τις αιτήσεις σας για υποψηφιότητα.

Ο Σύλλογος κλείνει φέτος 25 χρόνια δημιουργικής παρουσίας και θα πρέπει να το γιορτάσουμε ανάλογα. Θα θέλαμε τη συμβολή και συμβούλη σας.

Η προσπάθεια για τη δημιουργία του Μουσείου της πόλης μας προχωρεί με γοργούς ρυθμούς και ίδη ορίστηκε ως υπεύθυνος για τη συλλογή των προσφερόμενων ειδών ο έγκριτος συμπολίτης μας κ. Γιώργος Γιαννούτσος, τηλ. 25510 28115. Οι αρμόδιοι ενελπιστούν ότι τα εγκαίνια θα γίνουν στα επόμενα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. Εμείς τι κάνουμε; Όποιος έχει στη διάθεσή του κάτι που μπορεί να είναι χρήσιμο στην προσπάθεια αυτή ας επικοινωνήσει μαζί του ή και με μάς.

Το τεύχος, που κρατάτε στα χέρια σας, κλείνει μια γόνιμη και ανοδική πορεία επτά χρόνων, χάρη στη δική σας αποδοχή, αναγνώριση και υποστήριξη, αλλά και στην άοκνη και εθελοντική προσπάθεια της συντακτικής επιτροπής. Το περιεχόμενο του 28ου τεύχους είναι θεματικά ποικίλο, εκτός θέβασια από τις σταθερές σελίδες. Θα απολαύσετε κείμενα, σχετικά με τον Εθνικό εορτασμό του Οκτωβρίου και τη διανομή της νέας έκδοσης του βιβλίου μας στη νεολαία της Αλεξανδρούπολης, κείμενα που αναφέρονται σε παλιότερες οιμαντικές ιστορικές πτυχές της πόλης ή της προσφυγιάς της και φυσικά δροσερότερα κείμενα, τα οποία μας στέλνουν αγαπητοί συνεργάτες.

Ο χρόνος κυλάει γρήγορα κι εμείς μεγαλώνουμε και, αν δεν μας απασχολήσει σοβαρά η είσοδος νέων, η διάρκεια της ζωής του Συλλόγου μας περιορίζεται. Η άμεση ή έμμεση προσέγγιση της νέας γενιάς γίνεται πλέον επιτακτική ανάγκη. Είναι κάτι που το έχουμε πει και ξαναλέμε. Πρέπει να δώσουμε στα παιδιά μας την ευκαιρία να γνωρίσουν ή να ξαναδούν την πατρίδα των γονιών τους, να την αγαπήσουν και να αποκτήσουν δεσμούς με αυτήν. Κι αυτό είναι μέσα στους στόχους αλλά και τις υποχρεώσεις μας.

Και μή ξεχνάτε σας περιμένουμε όλους στην κοπή της πίτας στις 21 του Γενάρη και στο χορό μας στις 21 του Φεβραρίου, στην ΑΙΓΑΗ.

Κλείνοντας τις σκέψεις μας μπροστά στο Νέο Χρόνο που ανατέλλει, στέλνουμε σ' όλους και στον καθένα προσωπικά

Ευχές για περισσότερη ειρήνη μέσα κι έξω από τα σπίτια σας, καλύτερη γηγεία, οικονομική ασφάλεια και σταθερότητα, σε εσάς και στους αγαπημένους σας!

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ε Π Ε Τ Ε Ι Α Κ Α

Η εκπαίδευση στην Αλεξανδρούπολη κατά τη βουλγαρική κατοχή 1941-1944

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

Σε προηγούμενα τεύχη (20, 80, 120) και στην ενότητα των επετειακών αναφερθήκαμε σε γεγονότα που σχετίζονταν με τις ιδιαίτερες συνθήκες, οι οποίες επικρατούσαν στην πόλη μας, κατά την περίοδο της «κατοχής» του 1941-1944.

Υπενθυμίζουμε την ιδιαιτερότητα αυτή. Ο Αδόλφος Χίτλερ κράτησε την υπόσχεσή του να παραδώσει την Ανατολική Μακεδονία, από το Στρυμόνα και εξής, και, από τον Έβρο, την Αλεξανδρούπολη μέχρι την Άνθεια, στο φασιστικό καθεστώς της τότε Βουλγαρίας.

Συγκεκριμένα, στις 18 Απριλίου 1941, οι Γερμανοί δίνουν τη συγκατάθεση-διαταγή στους Βούλγαρους (concentrator-order) να εισβάλουν στον ελλαδικό χώρο, που γεωγραφι-

κά καλύπτεται από την περιοχή ανάμεσα στον ποταμό Στρυμόνα και τη νοητή γραμμή Αλεξανδρούπολης - Σβίλενγκραντ.

Οι βουλγαρικές στρατιωτικές και πολιτικές δυνάμεις εισήλθαν *de facto* στο ελληνικό έδαφος χωρίς την κήρυξη πολέμου και κατά παρά-

βασισ των κανόνων του Διεθνού Δικαίου, όπως παρατηρεί έγκριτος νομικός.

Επομένως, οι περιοχές αυτές τελούσαν υπό βουλγαρική διοίκηση κατά παραχώρηση των Γερμανών, οι οποίοι ουσιαστικά τις κατέλαβαν.

Οι Βούλγαροι τις είχαν ονομάσει *Belomorie³* και κατά μετάφραση των ιδίων «Διοίκηση Αιγαίου» ή «Αγαιίδα».

Και άρχισε, το 1941, από το φασιστικό Βουλγαρικό κράτος, σε άλλο επίπεδο και με υψηλότερους και πιο ουσιαστικούς στόχους αυτή τη φορά, η προσπάθεια απόδειξης ότι ο πληθυσμός της περιοχής διακατέχεται από βουλγαρική συνείδηση και υπερηφάνεια για την καταγωγή του. Υπεν-

... Στη συνέχεια περιορίστηκε εκ των Συνθηκών στο να προσδιορίζει τη συγκεκριμένη περιοχή μεταξύ του ποταμού Στρυμόνα και της γραμμής Αλεξανδρούπολεως - Σβίλενγκραντ. (1)

... Παράλληλα, όμως, εμφανίζεται και ο όρος «Διοίκηση Αιγαίου» ή «Αιγαϊć» για να υποδηλώσει μεν γεωγραφικά την ίδια περιοχή, αλλά ως διοικητική περιφέρεια της Βουλγαρίας με την έννοια που έδωσε σε αυτήν η βουλγαρική πλευρά και όπως ισχυσε στη συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία. Οι όροι αυτοί χρησιμοποιούνται στη μετάφραση κάποιων διοικητικών και νομικών αποφάσεων του βουλγαρικού κράτους και αποτελούν μετάφραση του βουλγαρικού όρου *Belomorie*. Ο όρος αυτός είναι μία διάδοχη κατάσταση του ευρύτερου γεωγραφικά βουλγαρικού όρου *Egeiska Makedoniia* (Μακεδονία του Αιγαίου), ο οποίος καλύπτει όλο το τμήμα της ελληνικής Μακεδονίας και ο οποίος μετά τον πόλεμο χρησιμοποιείται από την πνευματική και πολιτική ηγεσία της ΠΓΔΜ. Ο όρος *Belomorie* επινόθηκε από τους Βούλγαρους επιστήμονες-γεωγράφους της εποχής του πολέμου για να αποδώσει αρχικά τη γεωγραφική περιοχή μεταξύ του Θερμαϊκού κόλπου και του κόλπου της Αλεξανδρούπολεως... (1)

(Βουλγαρική κατοχή)

... από τις 18 Απριλίου 1941, όταν δίνεται από τους Γερμανούς στους Βούλγαρους η συγκατάθεση-διαταγή (consent-order) να εισβάλουν στην περιοχή, μέχρι τις 25-26 Οκτωβρίου 1944, όταν, σύμφωνα με όλες τις πηγές, αποχωρούν και τα τελευταία βουλγαρικά στρατιωτικά αποσπάσματα από εκεί... (1)

... Ο όρος Κατοχή δεν χρησιμοποιείται με τη νομική έννοια που απορρέει από το Δίκαιο του Πολέμου (δεν πρόκειται δηλαδή για *Occupatio Bellica*), αλλά σύμφωνα με την πραγματική-ιστορική αντίληψη των γεγονότων, όπως διαμορφώθηκε από τη *de facto* είσοδο των βουλγαρικών στρατιωτικών και πολιτικών δυνάμεων στο ελληνικό έδαφος, χωρίς την κήρυξη πολέμου και κατά παράβαση των κανόνων του Διεθνού Δικαίου... (1)

Θυμίζουμε ότι στις συνθήκες που ακολούθησαν τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, μετά τη διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, το παιχνίδι «παιζόταν στη σύνθεση των πληθυσμών, στα ποσοστά των διαφόρων εθνοτήτων», και ο Βενιζέλος τότε έδινε τη μάχη του για να αποδείξει την ελληνικότητα των περιοχών που διεκδικούσε η Ελλάδα.

Πολύ έξυπνα, λοιπόν, το φασιστικό βουλγαρικό κράτος, 20 χρόνια μετά, για να μεγεθύνει τη βουλγαρική εθνότητα διάκρηση επίμονη και μεθοδική αφομοιωτική πολιτική στα κατεχόμενα εδάφη και χρησιμοποίησε διαύλους μέσω της εκπαίδευσης και της γλώσσας».

Είναι ενδιαφέρον και χαρακτηριστικό ότι η πρώτη βουλγαρική απογραφή παιδιών που υπάγονταν σε υποχρεωτική εκπαίδευση κατέγραψε τα παιδιά της περιοχής στις εξής κατηγορίες: «Βούλγαροι, παιδιά μεικτών γάμων, παιδιά Βουλγάρων εξελληνισμένων, Ελληνόπουλα, Αρμενόπουλα, Εβραϊόπουλα, παιδιά με τουρκική

... Σχεδόν συγχρόνως εστράφησαν κατά της ελληνικής γλώσσης. Έκλεισαν τα ελληνικά σχολεία, απήλασαν και κατεδίωξαν τους διδασκάλους, απήλειψαν τας ελληνικάς επιγραφάς από καταστήματα, δρόμους, εκκλησίας και επέβαλον όχι μόνον εις τους νέους τάφους να αναγράφονται τα ονόματα με βουλγαρικά γράμματα αλλά και εις τους παλαιούς τάφους να αντικατασταθούν αι ελληνικαὶ επιγραφαι δια βουλγαρικῶν. Οι ομιλούντες ελληνικά εις τους δρόμους διέτρεχον κινδυνον προστίμου και ξυλοκοπήματος... (2)

... Για να δελεάσει μάλιστα το Υπουργείο τους δασκάλους των περιοχών αυτών κατοχύρωσε γι' αυτούς ειδικά προνόμια: α) θα μπορούσαν να καταλαμβάνουν τις θέσεις τους χωρίς εξετάσεις ή διαγωνισμούς; β) ο μισθός τους θα αυξανόταν κατά 5.000 λέβα· γ) θα τους αποστέλλονταν δωρεάν βιβλία. Όσοι μάλιστα παρέμεναν στις θέσεις τους το καλοκαίρι του 1942 επιδοτήθηκαν με επιπλέον το 50% του μισθού τους. Οι δάσκαλοι, ιδιαίτερα των δημοτικών σχολείων, επιχορηγήθηκαν για το σχολικό έτος 1942-1943 και με επιπλέον 700-1.000 λέβα από τους δήμους και τις κοινότητες της περιοχής τους... (1)

συνειδηση κ.ά. Από αυτά θεώρησε 11.429 (αριθμός πολύ μεγάλος) τα παιδιά βουλγαρικής καταγωγής και τα παιδιά των μεικτών γάμων· τα παιδιά των Πομάκων θεωρήθηκαν εξαρχής βουλγαρικής καταγωγής, δεν διακρίθηκαν από αυτά των χριστιανών Βουλγάρων από το επίσημο όργανο του βουλγαρικού Υπουργείου Εθνικής Παιδείας (1941)".

Το Μάιο του 1941 το βουλγαρικό Υπουργείο Παιδείας συνέστησε την «Ενιαία Εκπαιδευτική Περιφέρεια Αιγαίου» με έδρα την Ξάνθη. Σε αυτή υπαγόταν και η Αλεξανδρούπολη. Αμέσως συστάθηκαν καινούργιες σχολικές επιτροπές για να καταγράψουν τη σχολική περιουσία. Όλα τα ελληνικά εποπτικά μέσα (χάρτες κ.λπ.) καταστράφηκαν για ευνόητους λόγους.

Οι περισσότερες αστικές οικογένειες έφυγαν από την πόλη μας και εγκαταστάθηκαν είτε σε γερμανοκρατούμενες περιοχές, σε μικρές και μεγάλες πόλεις (Αθήνα, Θεσσαλονίκη), είτε στον Έβρο, σε πόλεις και χωριά της «ουδέτερης ζώνης» από την Άνθεια και επάνω.

Όσες οικογένειες έμειναν και είχαν παιδιά σχολικής ηλικίας, έπρεπε να στείλουν τα παιδιά τους σε βουλγαρικά σχολεία, ακολουθώντας το πρόγραμμα του βουλγαρικού Υπουργείου Παιδείας:

... Τους πρώτους μήνες της Κατοχής έγινε προσπάθεια να προσελκυσθούν με διανομές τροφίμων και Ελληνόπαιδα στα βουλγαρικά σχολεία, ενώ μάλιστα η εκπαίδευση χαρακτηρίστηκε ως υποχρεωτική. Πολλοί γονείς, ιδίως των πόλεων, έσπευσαν να γράψουν τα παιδιά τους στα σχολεία για το σχολικό έτος 1941-1942, χωρίς να αντιλαμβάνονται ότι επρόκειτο για βουλγαρικά και για να μην χάνουν τα παιδιά τους άσκοπα τον καιρό τους... (1)

... Έκλεισαν όλα τα ελληνικά εκπαιδευτήρια, παιδικούς σταθμούς, νηπιαγωγεία, δημοτικά σχολεία και γυμνάσια. Κατασχέθησαν όλα τα ελληνικά βιβλία και τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας, χάρτες, ενημερωτικοί πίνακες, όργανα κ.λπ. και καταστράφηκαν...

... Αφαίρεσαν τις ελληνογλωσσες πινακίδες απ' όλα τα σχολεία και τοποθέτησαν νέες με βουλγαρική γραφή και συνθήματα.

... Υποχρέωσαν όλους τους Έλληνες μαθητές να φορούν μαθητικό πηλικίο με το γράμμα Ν κόκκινου χρώματος και προσπάθησαν να επιβάλουν και στα επανωφόρια (όπως οι Χιτλερικοί «μαρκάραν» τους Εβραιούς με το κίτρινο αστέρι για να τους ξεχωρίζουν).

... Διένεμαν στα βουλγαρικά σχολεία συσσίτιο σ' όλους τους μαθητές, ώστε να αναγκαστούν οι γονείς να στέλνουν τα παιδιά τους για να μην πεθάνουν από υποσπισμό, αλλά χορηγούσαν τρόφιμα και στους γονείς.

... Όσοι γονείς αποφάσιζαν να στείλουν τα παιδιά τους σε σχολεία της Βουλγαρίας, ενισχύονταν οικονομικά με 3.000 λέβα το μήνα. Τα μηνιαία έξοδα ανέρχονταν μετά βίας στα 1.000 λέβα το μήνα κατά μαθητή. Με τον τρόπο αυτό ανάγκαζαν τους γονείς να στέλνουν τουλάχιστον ένα παιδί, ώστε με τα υπόλοιπα 2.000 λέβα να ζήσουν και οι υπόλοιποι της οικογένειας. Εκτός αυτών των χρημάτων κατά διαστήματα χορηγούσαν και έκτακτη χρηματική βοήθεια και τρόφιμα... (5)

Στην Αλεξανδρούπολη ήρθαν πολλές βουλγαρικές οικογένειες, άλλες διοικητικών υπαλλήλων και άλλες εποίκων, με τα παιδιά τους. Γνωρίζω την οικογένεια του Αντρέι Τοντόρ Ποπόφ, που έγινε με τέστι θέλω συνεταίρος στο μανάβικο του Πέτρου Ζαγερόπουλον, στην οδό Εμπορίου, που είχε δύο παιδιά σε ηλικία σχολείου. Δίπλα ήταν ένα μπακάλικο που το είχε ένας Βούλγαρος. Και αυτός είχε ένα παιδί –τουλάχιστον– σχολικής ηλικίας. Δίπλα στο φούρνο του Κεβρεκίδη έμενε η οικογένεια ενός Βούλγαρου χωροφύλακα που είχε δύο κορίτσια.

Εκεί γύρω υπήρχαν και άλλες βουλγαρικές οικογένειες με παιδιά.

Πιστεύω ότι στο Γ' Δημοτικό Σχολείο στεγάστηκε το σχολείο που ίδρυθηκε για τα παιδιά των ελληνικών οικογενειών. Στο σημερινό Εκκλησιαστικό Μοναστήρι ίσως στεγάστηκε το Δημοτικό Σχολείο για τα παιδιά των Βουλγάρων. Και στο κτίριο της Ακαδημίας τα γυμνάσια, ενδεχομένως ορισμένες τάξεις τουν. Θυμάμαι την τελετή της σημαίας, στις 25 Μαρτίου 1941.

Για τα Αρμενάκια δεν θυμάμαι κάτι. Το πιθανότερο είναι να πήγαναν σε δικό τους σχολείο στα κτήρια που είχαν γύρω από την εκκλησία τους, τον Άγιο Καραμπεύτ (Ιωάννης ο Πρόδρομος). Οι Αρμεναίοι έχαιραν ορισμένων προνομίων από τους Βουλγάρους.

... Οι φούρνοι με τα κουνόνια έδιναν στους Έλληνες 200 γραμ. ψωμί κακής ποιότητας και στους Αρμεναίους, όπως και στους Βούλγαρους, έδιναν 500 γραμ. ψωμί το άσαμο, λευκό, καλής ποιότητας.

... Ένας Αρμένος, γνωστός με το όνομα «το Αρμενάκι», περνούσε ελληνικές οικογένειες στην Ονδέτερη Ζώνη, και σε συνενόηση με τις βουλγαρικές ενέδρες, τις οδηγούσε επάνω σε αυτές (πληροφορία από τον Νίκο Τοντούντζόγλου).

Z. Αλεξιάδης

ΟΝΟΜΑ ΚΑΙ ΕΠΩΝΥΜΟΥ ΤΑΞΗΤΟΥ ΚΑΙ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΠΟΣ ΠΑΤΡΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΔΗΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑ
ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ		
Φράνης Άγιας του Φλέσκου ναυτεργάτης Άγιες/πόλις Άγιες/πόλεως Άγιες/πόλεως		
Φλέσκιαδου Τούλα του Σαναγιών Ξυλάς Άγιες/πόλις Άγιες/πόλεως Άγιες/πόλεως		
Φλεγκίδου Εύερβουλα του Μιχαήλ Ξυλάς Άγιες/πόλις Άγιες/πόλεως Άγιες/πόλεως		

Μικρή γεύση της ατμόσφαιρας του σχολείου μπορείτε να πάρετε διαβάζοντας την «θύμηση» ενός μαθητή της Α' Δημοτικού, το σχολικό έτος 1942-43 (σελ. 24).

Από πληροφορία που προέρχεται από την παλιά δασκάλα κ. Αλεξάνδρα Σπετσιώτου, μέχρι το 1940, στην πόλη λειτουργούσαν τέσσερα Δημοτικά Σχολεία. Ένα στην Ακαδημία, το πρώτο (1ο) στο γνωστό κτήριο, το Μεικτό στο χώρο του Παγοποιείου και τέλος το 3ο Δημοτικό Σχολείο. Το 1941 αυτά έκλεισαν και λειτουργήσε το βουλγαρικό Σχολείο στο κτήριο του γνωστού «παφαρτήματος». Η λειτουργία του δεν κράτησε πολύ. Ένα με ενάμισι χρόνο.

Το Γυμνάσιο έκλεισε βεβαίως και παρά την προσπά-

ώσει το Δημοτικό, για να εγγραφούν υποχρεωτικά στο Γυμνάσιο. Η απάντηση ήταν αρνητική και έτσι Γυμνάσιο δεν λειτούργησε.

Οι προσωπικές μαρτυρίες από Αλεξανδρουπολίτες δηλώνουν ότι αντί του Γυμνασίου Αλεξανδρούπολης, δημιουργήθηκε το Γυμνάσιο Φερών και λειτούργησε ως ελληνικό, στην ιδιότυπη «ελεύθερη ζώνη».

Η κ. Κυβέλη Ράσσα-Καπετανίδη² όμως δίνει διαφορετική πληροφορία για τη σύσταση του Γυμνασίου Φερών:

“Επί εποχής νομάρχη Φραγκούλη (στις Φέρες), τα Δημοτικά σχολεία λειτουργούν κανονικά. Με την ελληνική μας σημαία, τον Εθνικό Ύμνο, εμείς ελεύθεροι!... Τα μεγάλα όμως παιδιά στους δρόμους. Γυμνάσιο δεν υπήρχε και αβέβαιο το μέλλον για τη λευτεριά μας. Πλησίασαν μερικοί δάσκαλοι τον Φραγκούλη για την ίδρυση Γυμνασίου. Ανένδοτος ο Νομάρχης:

«Μου ζητάτε πράγματα υπεράνω των δυνάμεών μου. Πώς είναι δυνατόν να λειτουργήσει Γυμνάσιο σ' ένα χωριό των 2.500 κατοίκων; Και ποιος εγγυάται ότι σ' ένα χρόνο δεν θα ελευθερωθούμε?».

Ήταν μεγάλος πατριώτης. Πίστευε στη γρήγορη απελευθέρωση.

«Η Αλεξανδρούπολη είναι τόσο κοντά», έλεγε, «και δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει εδώ Γυμνάσιο...»

«Επιτέλους, κάνετε αυτή τη θυσία για τα παιδιά κι ας είναι παράνομη, κάποτε θα σας ευγνω-

μονούν», του είπε κάποια μέρα η μητέρα μου.

«...Ο αριθμός των υποψήφίων μαθητών είναι κοντινός, κύριε Νομάρχα. Έχουμε τις υπογραφές των γονέων από τα γύρω χωριά... Θα κάνετε μία ηρωική ακόμη πράξη...».

Και έτσι δημιουργήθηκε το Γυμνάσιο Φερών που φαί-

πρόστιμος 8
Στη Αλεξανδρουπόλη ως ένα γραφείο του Γυμνασίου σύρεται ως ο Μάρτιος
της εποχής της ίδρυσης της τάξης
του Αλεξανδρούπολης
Θίβατα - Ένα τον άγρο της ονομασίας γραφείου του Μ. πατέρα Λαζαρίου μητρό Ιανουαρίου ήταν
η πλ. 2724, 2725, 2726, 2727, 2728 μετά την μέρα 4 από 21 Ιανουαρίου περίπου 3 ξενιστές
ταξίδευσαν ο Λαζαρός 2727 μεταχειρίστηκε 400 τελευταίων.

Ο Λαζαρός
Ο Λαζαρός
Λαζαρίου Ιανουαρίου
Λαζαρίου Ιανουαρίου

Σαρωμένο αντίγραφο της τελευταίας πράξης Σχολικής Εφορείας του Γυμνασίου Αλεξανδρουπόλεως,
με ημερομηνία 4 Μαρτίου 1941 και υπογραφές Γεωργ. Μασούρα, προέδρου,
Κωνσταντίνου Πρωτοσυγκέλου, ταμία, και Αδ. Ταμβακίδη, γραμματέως.

Θεια να λειτουργήσει ως βουλγαρικό, το εγχείρημα δεν τελεσφόρησε.

Κατά μαρτυρία της κ. Σοφίας Αχουριώτη, οι κατακτητές επισκέπτονταν τις οικογένειες με παιδιά, που είχαν απομείνει στην πόλη και ρωτούσαν αν αυτά είχαν τελει-

ΤΟΠΟΣ ΟΡΗΣΚΕΥΜΑ ΧΡΟΝΙΟΤΙΑ ΗΜΕΡΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΑΞΙΣ
ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΘΩΡΑΚΗΣ ΚΩΝ ΕΞ ΟΥ ΕΠ Η ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΕΠΕΤΡΑΦΗ
(ΧΡΟΝΟΠΟΙΙΑ)

1937	7	· Άγιες / πολις	όρθοδοξος	9-Απριλίου 45	πρώτη
1937	7	· Άγιες / πολις	όρθοδοξος	9- 4- 45	πρώτη
1938.	6	· Άγιες / πολις	όρθοδοξος	9- 4 - 45	πρώτη
.....

Εν Αγριανοφυού της 23η Δεκεμβρίου 1945
στην Αλεξανδρούπολη
από την Ελέανθη.

Το 1ο Δημοτικό Σχολείο ξεκινά, το 1945,
το Μαθητολόγιο με εγγραφή 192 μαθητών.

Σαρωμένο αντίγραφο από το μαθητολόγιο
του Α' Δημ. Σχολείου Αλεξανδρούπολης.
Επισημαίνουμε ότι το μαθητολόγιο ξεκινά στις
23 Δεκεμβρίου 1945. Στο αρχείο του σχολείου δεν
υπάρχει ανάλογο προηγούμενης χρονολογίας.

νεται ότι εξυπηρέτησε και μαθητές από την Αλεξανδρούπολη.

Στη Βουλγαροκρατούμενη πόλη μας, φαίνεται ότι το πρόγραμμα και το σκληρό παιδαγωγικό σύστημα δεν «άρεσε» ούτε στα μικρά Ελληνόπουλα του Δημοτικού, η βία και η ανελέητη σκληρότητα έφερνε βία, ίσως και οι γονείς δεν πίεζαν τα παιδιά να παρακολουθούν και οι μικροί μαθητές εγκατέλειψαν το σχολείο. Τέσσερα χρόνια αγραμματοσύνη!

Ανάλογα με τις οικογένειες και τη δυνατότητα κάθε γονιού, γινόταν «διωτικά» μαθήματα από τους ιδιούς τους γονείς.

Ένα παλιό σχολικό αναγνωστικό, που υπήρχε στο σπίτι από το μεγαλύτερο αδελφό αποτελούσε τη βάση για το ξεκίνημα...

Γιατί όχι, λειτούργησε και «κρυφό σχολείο». Υπάρχει διασταυρωμένη πληροφορία ότι στη Χώρα της Σαμοθράκης ο αειμνηστος δάσκαλος παπά Γιώργης Μανωλάκης δίδασκε κρυφά ελληνικά σε παιδιά-συμμαθητές του μικρού

γιου του Νίκου. Οι μάνες των παιδιών μέσα σε ένα καλαθάκι έκρυβαν τα βιβλία και από πάνω έβαζαν καρύδια ή γιουφάδες ή επτάζυμα και τα... έστελναν πεσκέσι στην κυρά παπαδιά, υποτίθεται.

Από τις πληροφορίες που συλλέξαμε, βεβαιώνεται ότι, από την εισβολή των Βουλγάρων μέχρι την αποχώρησή

Πράξις 1

Στην Αλεξανδρούπολη ως στην οποία το διάτελε το σχολείο της 30 Ιουλίου 1945
τον ίδιο χρόνο την οποία το σχολείο της Αλεξανδρούπολης θεωρείται ότι άνοιξε για πρώτη φορά στις 12 Ιουνίου 1945.
Το σχολείο ιδρύθηκε από την Ελληνική Κοινωνία της Αλεξανδρούπολης στην οποία το ίδιο το σχολείο θεωρείται ότι άνοιξε για πρώτη φορά στις 12 Ιουνίου 1945.
Πρόεδρος της Επιτροπής Αποτελεσμάτων της Αλεξανδρούπολης ήταν ο Λαζαρίδης Καραϊσκάκης.
Ταμίας της Επιτροπής Αποτελεσμάτων της Αλεξανδρούπολης ήταν ο Λαζαρίδης Καραϊσκάκης.
Διάδοχος της Επιτροπής Αποτελεσμάτων της Αλεξανδρούπολης ήταν ο Λαζαρίδης Καραϊσκάκης.
Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Αποτελεσμάτων της Αλεξανδρούπολης ήταν ο Λαζαρίδης Καραϊσκάκης.
Ο Ταμίας της Επιτροπής Αποτελεσμάτων της Αλεξανδρούπολης ήταν ο Λαζαρίδης Καραϊσκάκης.

Σαρωμένο αντίγραφο της πρώτης μεταπολεμικής πράξης της Σχολικής Εφορείας του Γυμνασίου Αλεξανδρούπολεως, με ημερομηνία 30 Ιουλίου 1945 και με υπογραφές των ίδιων πολιτών: Γεωργ. Μασούρα, ως προέδρου, Κων. Πρωτοσυγκέλου, ως ταμία, και Αδαμ. Ταμβακίδη, ως γραμματέως. Στο πρακτικό αυτό συγκροτείται η Σχολική Εφορεία με διαταγή της Νομαρχίας Έβρου 4278/29.6.1945.

... Στις αρχές του 1944 έληξε, πάντως, η βουλγαρική εκπαιδευτική προπαγάνδα στην περιοχή τότε, όλα τα βουλγαρικά σχολεία της χώρας διέκοψαν τα μαθήματά τους μέχρι το τέλος του σχολικού έτους, μετά από απόφαση του βουλγαρικού Υπουργικού Συμβουλίου (10.1.1944), λόγω των αρχομένων συμμαχικών βομβαρδισμών... (1)

τους, Ελληνικό σχολείο δεν λειτούργησε στην Αλεξανδρούπολη. Η προσπάθεια να λειτουργήσει Δημοτικό Σχολείο, κατά το πρόγραμμα του Βουλγαρικού Υπουργείου Παιδείας δεν απέδωσε πολλούς καρπούς. Οι πληροφορίες είναι συγκεχυμένες όσον αφορά στη λειτουργία των Ελληνικών σχολείων μεταξύ Νοεμβρίου 1940 και Απριλίου 1941.

Η επίσημη βιβλιογραφία διαβεβαιώνει ότι μετά την 25η Οκτωβρίου 1940 τα σχολεία έκλεισαν στην Αλεξανδρούπολη.

Στην Αλεξανδρούπολη, κατά τη διάρκεια της Βουλγαρικής κατοχής 1941-44, δεν λειτούργησαν Ελληνικά σχολεία, όπως και τόποτε το ελληνικό. Λειτούργησαν βουλγαρικά μόνο, στα οποία πήγαν και μερικά Ελληνόπαιδα, εκτός από τα Βουλγαρόπαιδα. Τα Ελληνόπαιδα, όμως, σιγά-σιγά δέσκοψαν τη φοίτηση τους ή πήγαν στη ζώνη (Φέρες, Σουνφέ, Διδυμότειχο, Ορεστιάδα) και φοίτησαν εκεί. Εκείνο, όμως, που θυμάμαται είναι ότι στη σχολική χρονιά 1945-46 κάναμε δύο τάξεις, η μία μέχρι το τέλος του Ιανουαρίου '46 δύσαμε κανονικές εξετάσεις, και η άλλη από το Φεβρουάριο μέχρι τον Ιούλιο του '46, όποτε ξανάδύσαμε εξετάσεις. Έτσι περάσαμε την νοτέρηση που είχαμε από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της υπόλοιπης Ελλάδος.

Γιώργος Γιαννούτσος

Οι προφορικές μαρτυρίες όμως συντείνουν στην άποψη ότι λειτουργούσαν σχολεία μέχρι τον Απρίλιο του 1941. Προσέξτε στο τελευταίο πρακτικό της Σχολικής Επιτροπής του Γυμνασίου. Φέρει την ημερομηνία 4 Μαρτίου 1941, ως ημερομηνία σύνταξης. Φαίνεται ότι λειτούργησε μόνο η σχολική εφορεία του Γυμνασίου μέχρι και το Μάρτιο του 1941. Από τα σαρωμένα αντίγραφα αποδεικνύεται ότι το μεν Γυμνάσιο σταματά τη διοικητική λειτουργία του το Μάρτιο του 1941, τα δε ελληνικά Δημοτικά επαναλειτούργησαν από το Δεκέμβριο του 1945 και εξής.

Ακολούθησαν δύο πολιτειακές αλλαγές στη Βουλγαρία. Η μία το 1944, κατά την οποία «έπεσε» η βασιλεία και εγκαταστάθηκε ένα από τα καθεστώτα του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και η τελευταία το 1989-1990, όταν «έπεσε» το προηγούμενο καθεστώς και η Βουλγαρία απέκτησε δημοκρατικό πολίτευμα. Το 2008 η χώρα εντάχθηκε και στην Ε.Ε. υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Οι Βουλγαροί γείτονες επισκέπτονται ή και εργάζονται σήμερα ειρηνικά στις περιοχές του Bellomorie. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι εμείς πρέπει να λησμονήσουμε την ιστορία μας. Και οι δύο λαοί, που όπως όρισε η μοίρα να είναι γείτονες, ας εκμεταλλευθούν ειρηνικά τη γειτνίαση, χωρίς όμως να ξεχνούν εσκεμμένα τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την ιστορική άγνοια.

...Οι εισβολείς προσπάθησαν με τη βία να μας εκβούλγαρίσουν, υποχρεώνοντας τα παιδιά να πάμε στο δικό τους σχολείο. Οι καβγάδες όμως και το ξύλο που δώσαμε στα Βουλγαρόπαιδα ήταν η λύση, για να μη μας αφήσουν οι Βούλγαροι δάσκαλοι να μπαίνουμε στις αιθουσες...

Δ. Τσεσμελής

Η σύντομη αυτή μελέτη δεν μπορεί βέβαια να χαρακτηρισθεί επιστημονική εργασία, φιλοδοξεί όμως να προκαλέσει νέους ιστορικούς να ασχοληθούν επιστημονικά με το συγκεκριμένο θέμα, το οποίο έχει απασχολήσει ελάχιστα την ιστορική βιβλιογραφία της Ελλάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Η βουλγαρική κατοχή στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη, 1941-1944. Ι.Μ. Χ.Α.
2. Ιστορία νεότερη και σύγχρονη. Β. Σκουλάτου, Ν. Δημακοπούλου. Σ. Κόνδη, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 1999.
3. Γιώργος Πέγιος: Κατοχή - Αφελληνισμός - Εθνική αντίσταση (1941-1944). Προσωπική μαρτυρία γεγονότων στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (Καβάλα 1966).
4. Κυβέλη Ράσσα-Καπετανίδη. Παιδικές αναμνήσεις από τις Φέρες - Αναφορές σε πρόσωπα - Εκδ. Πάραλος.
5. Βασιλης Ναζλής, Η βουλγαρική κατοχή 1941-1945. Μια

...Αυτό έγινε τότε, γιατί στα προηγούμενα χρόνια (1942-43 και 1943-44) παρακολούθησα τα μοναδικά και υποχρεωτικά εκπαιδευτικά προγράμματα των βουλγαρικού συστήματος. Εκείνες τις χρονιές, τα μαθήματα γινόταν στο 3ο Δημοτικό σχολείο και στο παράρτημα του γυμνασίου, στον Άγ. Νικόλαο.

Η κατοικία της οικογένειάς μου ήταν στην οδό Παλαιολόγου, ακριβώς απέναντι από την αυλή που είχε πίσω του το κτήριο των Καθολικού Κολλεγίου του Αγ. Φραγκίσκου. Λόγω κατοικίας, άρχισα το Δημοτικό στην Ακαδημία, μέχρι τη σημαδιακή ημέρα της 28ης Οκτωβρίου του 1940. Εκείνη την ημέρα, μετά την προσενχή, ο δάσκαλος μάς ανακοίνωσε ότι η Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο στην Ελλάδα και αναστέλλεται η λειτουργία των σχολείων. Με τι χαρά υποδεχθήκαμε την είδηση ότι δεν θα κάνουμε πια μαθήματα! Θυμάμαται τις σπουδάστριες να κλαίνε ενώ εμείς, παιδιά τρίτης Δημοτικού, δεν κατανοούσαμε την όλη κατάσταση. Όταν επέστρεψα στο σπίτι, με τις κουνέντες των μεγάλων, κάτι σαν να καταλάβαμε για την πραγματική σημασία...

Λίγες ημέρες αργότερα, ελληνική στρατιωτική φρουρά συγκέντρωσε τους Ιταλούς καθολικούς, μέσα στο κτήριο του κολλεγίου τους. Μάθαμε ότι τελικά απελάθηκαν.

Σε λίγο χρόνο το σχολείο μας, η Ακαδημία, έγινε στρατιωτικό νοσοκομείο και, όταν περνούσαμε περίεργοι για να δύνμει τι γίνεται, θλέπαμε να ψέρνουν τραυματίες από το μέτωπο. Μετά την είσοδο των Γερμανών, η Ακαδημία έγινε έδρα της στρατιωτικής διοίκησής τους...

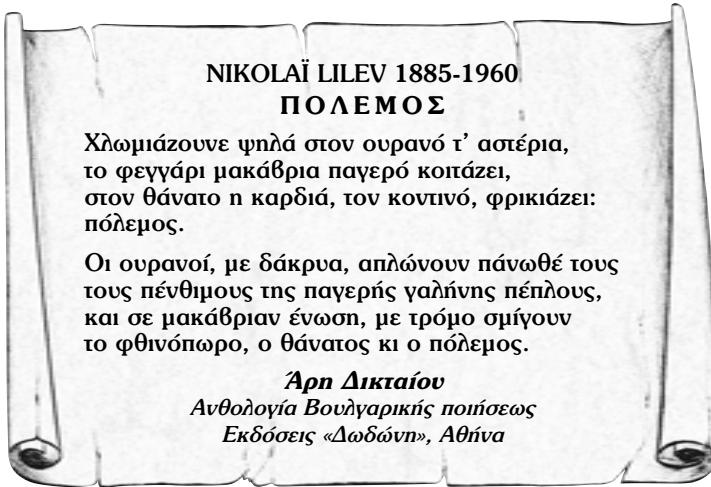
Φ. Παπαρρήγα - Ηλιοπούλου

κατοχή αλλιώτικη από τις άλλες, περ. Ενδοχώρα, τ. 78, Δεκέμβριος 2001.

6. Στρατής Τσιρταβής, Το κοινωνικό έργο της Νομαρχίας Έβρου στην Κατοχή, περ. Ενδοχώρα, τ. 67, 2000.

7. από το τ. 24, σημειώσεις 1, 2, 3, 8 και βιβλιογραφία.

8. Ζαφ. Αλεξιάδη, Αλήμπεη, Εκδ. Εθνολογικό Μουσείο Θράκης, Αλεξανδρούπολη.

Ευχαριστούμε τους κ.κ. Αλεξάνδρα Σπετσιώτον, Ρίτσα Σταματοπούλου, Σοφία Αινείτον, Ζαφείρη Αλεξιάδη, Γιώργο Γιαννούτσο για τις σύντομες αλλά ουσια-

τους. Εκτός αυτών χρησιμοποιήσαμε και πληροφορίες που περιείχοντο στα κείμενα των κ.κ. Ζαφ. Αλεξιάδη, Δημ. Τσεμελή και Φ. Παπαρρήγα -Ηλιοπούλου.

Το κρυψό σχολειό της κατοχής...

Γράφει ο Γ. Α. Χατζηανδρέου

Hταν τέλη Απρίλη του '41, όταν οι Γερμανοί την σκλάβια πια Σαμοθράκη την έριξαν στα «στεγνά» πόδια των Βουλγάρων «κατακτητών γαρ αβρόχοις ποσί» και που χρόνια την γλυκοκοίταζαν σαν συνέχεια της Θράκης μας.

Δεν άργησαν καθόλου να βάλουν σε εφαρμογή τα, από χρόνια έτοιμα, προσαρτηστικά σχέδιά τους ρίχνοντας τις πρώτες μαχαιρίες στο σώμα της και στα σημεία που πονά περισσότερο κάθε λαός. Στην πίστη και στη γλώσσα.

Πρώτη φάση του αφελληνισμού, η αλλοιγή όλων των επιγραφών και ονομάτων στις ταμπέλες των καταστημάτων και γραφείων με το κυριλλικό αλφάριθμο.

Η δεύτερη προσπάθεια προέβλεπε την τέλεση της λειτουργίας, στην εκκλησία, μισά-μισά ελληνικά και βουλγάρικα. Στην εφαρμογή της είχε προβλήματα. Όταν οι πανάξιοι και περήφανοι ιερείς Παπαγιώργης Μανωλάκης και Παπανικόλας Παπανδρέου έκαναν την περιφορά των Αγίων στην εκκλησία, ήταν υποχρεωμένοι να ψέλνουν βουλγαρικά που ήταν γραμμένα με ελληνικούς χαρακτήρες σε χαρτάκια καρφιτσωμένα στα δισκοπότηρα. Οι εκκλησιαζόμενοι Βούλγαροι των αρχών κατοχής (έποικοι δεν υπήρχαν) απολάμβαναν ικανοποιημένοι, ενώ οι Έλληνες πικράινονταν και χαλύβδωναν την υπομονή τους. Την ίδια υποχρέωση είχαν και οι φάλτες, κύριος Πάνος δεξιός και κύριος Πέτρος αριστερός. Από το πολύ το «κύριε ελέησον», όμως, μια

ελληνικά και μια βουλγάρικα, γινόταν το ευτράπελο μπέρδεμα και άκουγες κάτι «Γκόσποντην ελέησον» και «Κύριε πομιλά» που απάλυνε την πίκρα και ύψωνε το ηθικό.

Η υποδομή της τρίτης φάσης ήταν αναγκαστικά έτοιμη. Το κλειστό από τον πόλεμο Δημοτικό Σχολείο το ξανάνοιξαν, αλλά όχι ελληνικό πια. Έφεραν και μία ξανθιά νταρντάνα δασκάλα και περίμεναν να κάνουν εγγραφές. Αμ δε, δεν έλαβαν υπόψη τους την ελληνική ψυχή, αφού την ήξεραν από πρώτο χέρι ότι σκύβει αλλά δεν πεθαίνει και διασώθηκε εδώ και χιλιετίες. Οι Σαμοθρακίτες, λοιπόν, έκαναν τη δασκάλα... αργόμισθη και, κατά συνήθειά τους, της κόλλησαν και ένα παρατσούκλι τρισύλλαβο που δεν το θυμάμαι. Νομίζω ότι η τρίτη συλλαβή του ήταν «γκα» με τον τονισμό στη μεσαία. Αυτό ήταν το σκηνικό στη Χώρα, το καλοκαίρι του '42, «βελτιωμένο» με κάθε είδους στερήσεις στο φόρτε τους και τις συνεχείς έρευνες που έκαναν κάθε τόσο στα σπίτια, ζώνοντας την περιοχή με πάνοπλους στρατιώτες στα γύρω χωμάτινα δώματα, με το δάκτυλο στη σκανδάλη.

Ο αφηγητής τής πέρα για πέρα και στις λεπτομέρειές της αληθινής αυτής ιστορίας, από τεσσεράμισι χρόνων έμαθε να διαβάζει, γιατί μία θεία του πατέρα του που τον φρόντιζε για μία-δύο εβδομάδες, όταν η μάνα του ήταν στο νοσοκομείο, δεν μπορούσε να τον απασχολήσει αλλιώς και τον έστρωσε στο αλφάριθτο

αρχικά και... διάβασμα στη συνέχεια. Βοηθήματα; Περιοδικά της εποχής, γι' αυτό είχαν και ενδιαφέρον.

Ακολούθησε το σχολείο κανονικά και με άνεοη λόγω... φιλομαθούς προτέρου βίου. Τα πράγματα άλλαξαν άρδην με το κλείσιμο λόγω πολέμου, τον Οκτώβριο του '40 στη Β' τάξη.

Τα γεγονότα και οι περιπέτειες που ακολούθησαν έπαιξαν καταλυτικό ρόλο, ώστε η ολική διαγραφή των γνώσεων (πλην της αλφαριθμητικής) από το μυαλό και γενικό ξεχαλίνωμα να κυριαρχήσουν στη συμπεριφορά. Σ' αυτή την κατάσταση, το τέλος καλοκαιριού του '42, ο πατέρας μου, αφού κουτσοπάλευε τα της επιβίωσης του σώματος, άρχισε να ανησυχεί και για την επιβίωση του πνεύματος. Απευθύνθηκε στο φίλο του Βασιλή Σαλαμούρη και αυτός με προθυμία έστειλε το γιό του Σταύρο (φοιτητή Οδοντιατρικής) να ενεργοποιήσει το πνεύμα μου. Ο έφηβος Σταύρος, χωρίς γνώσεις παιδαγωγικής, ζόρισε το αγριεμένο και ατίθασο παιδί Γιώργο που αντέδρασε χωρίς περιστροφές με απειλή. Ο Σταύρος όπου φύγει-φύγει και σε απόσταση ασφαλείας.

Ο καιρός άρχισε και τα χαλούσε· ένα απόγευμα της αρχής του φθινοπώρου με ψιχάλα χτύπησε την πόρτα του σπιτιού μας ο Παπαγιώργης Μανωλάκης. «Να! Περνούσα από τη γειτονιά σας και είπα να δω τι κάνετε και να πιώ ένα καφέ» (ρεβίθι καβουρδισμένο στην πραγματικότητα). Κάθησε, έβγαλε το καλυμματί του και απευθυνόμενος σε μένα: «Γιώργο, σκέφθηκα ότι θα θέλεις κάπι να γλυκάνεις το στόμα σου και σου 'φερα λίγες σταφίδες που είχα». Συγχρόνως από τις τσέπες του αντεριού του ανασύρει ένα μικρό χωνί από φύλλο γραμμένου τετραδίου. Εικόνα βαθιά γραμμένη στη μνήμη μου. Το ανοίγει, μου ρίχνει λίγες στο χέρι και προσπαθεί να εξάψει την περιέργειά μου. «Φάτες αυτές και μετά τις άλλες και όταν αδειάσει το χωνί να δούμε τι γράφει το χαρτί». «Παπαγιώργη, ξέχασα να διαβάζω, το μόνο που θυμάμαι είναι η αλφαριθμητική: Ω, ψι, χι, φι, υ, κ.λπ.». «Δεν πειράζει, τα ίδια έπαθε και ο γιος μου, ο Νίκος». «Έλα αύριο το πρωί να παίξετε». Είμασταν ήδη φίλοι και παίζαμε μαζί από την αρχή που εγκαταστάθηκαμε στη Χώρα. «Θύμισέ μου να σας δείξω ένα βιβλίο που έχει εικόνες από ζώα και διάφορα άλλα πράγματα». Το χωνάκι με τις σταφίδες, χωρίς υπερβολή, ήταν ένα «Κέρας της Αμαλθείας», που εκτός από τις ορατές σταφίδες είχε πλήθος αόρατων πνευματικών αγαθών που, στη συνέχεια, το απορρόφησα με βουλιμία χάρη στον άφογο παιδαγωγικό χειρισμό του Παπαγιώργη. Την άλλη μέρα το πρωί στο σπίτι του μας έβγαλε να... χαζέψουμε ένα κοντόχοντρο βιβλίο με τίτλο «Άπασα η ύλη». Σε λίγο καιρό έξελίχθηκε στο Ευαγγέλιο μας και το πιο περιζήτητο πράγμα για το οποίο τσακωνόμασταν ποιος θα το έχει πιο

πιολύ στη διάθεσή του, μιας και ήταν μοναδικό. Περιείχε σε χωριστές ενότητες όλη την ύλη του Δημοτικού Σχολείου στη Φυσική Ιστορία, Ζωολογία, Γεωγραφία κ.λπ. Μας πήρε, λοιπόν, με το καλό και άρχισε βήμα-βήμα το διδακτικό του έργο με απίθανη μαεστρία. Σιγά-σιγά στη παρέα μας προστέθηκαν ο Μίμης Ζάρας, ο Νίκος Φαρδύς και αργότερα για λίγο διάστημα ο Τάκης Βούζης (Τακούδ', όπως τον λέγαμε). Όλα πήγαιναν ομαλά και ωραία και προσερχόμασταν με πολλή λαχτάρα για μάθημα.

Μια μέρα όμως, την ώρα που όλοι είμασταν απορροφημένοι στο μάθημα, εμφανίσθηκε στην καγκελόπορτα της μικρής περίφραξης ο Κομαντάν, ο στρατιωτικός διοικητής, για... εθιμοτυπική επίσκεψη στο σπίτι του Πρωτοπρεσβύτερου. Ο αιφνιδιασμός τέλειος, αλλά η θεία πρόνοια τελειότερη. Μόλις έγινε αντιληπτός από την Παπαδιά, βγήκε η κραυγή - άσχημο μαντάτο. «Άμαν, ο Κομαντάν» και έσπευσε έξω από το σπίτι. Στο χρόνο που χρειάσθηκε να βγει να ανοίξει την καγκελόπορτα και σιγά-σιγά να μπουν στο σπίτι, συνέβησαν αστραπαία απίθανες κινήσεις, αν και απροετοίμαστοι για ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Τα χαρτιά και το βιβλίο κρύφηκαν, ο Νίκος με έναν από τους συμμαθητές μείνανε παίζοντας δήθεν και οι άλλοι δύο εξαφανισθήκαμε διά μαγείας. Εγώ μέσα σ' ένα άδειο ντουλάπι και ο άλλος κάτω από το κρεβάτι. Η ώρα περνούσε πολύ δύσκολα, ψιλοχάραζα την πόρτα του ντουλαπιού προσεκτικά ν' αναπνεύσω. Ευτυχώς, η... ειρηνική εικόνα του σπιτιού με τον Παπαγιώργη να κρατά ένα εκκλησιαστικό βιβλίο, την παπαδιά και η κόρη της Πελαγία να ασχολούνται με το σπίτι και τον Νίκο να παίζει με ένα φίλο του, συντόμευσαν την αποχώρηση του Κομαντάν. Άλλωστε, δεν είχαν και πολλά να πουν· η αμοιβαία ανεπαρκής γνώση της γλώσσας του άλλου δυσκόλευε την επικοινωνία. Για το θέμα της γλώσσας οι γονείς μας έλεγαν συνεχώς: «Προσοχή, τα μάτια σας δεκατέσσερα να μη μιλάτε μπροστά τους, γιατί όλοι ξέρουν ελληνικά».

Το περιστατικό αυτό έθεσε επί τάπητος το πρόβλημα της προφύλαξης από τέτοια επικίνδυνα ενδεχόμενα και για λίγες μέρες "ανεστάλησαν τα μαθήματα". Δυό-δυο πηγαίναμε για διάβασμα ο ένας στο σπίτι του άλλου με χλιες προφυλάξεις και το τετράδιο πότε κρυμμένο στον κόρφο και πότε σε κανένα σακούλι. Την ασφαλή οριστική λύση έδωσε ο πολυμήχανος μικρόσωμος γίγαντας Παπαγιώργης. Αν πω ότι μας αγαπούσε σαν παιδιά του, τον αδικώ. Μας αγαπούσε και μας φρόντιζε περισσότερο από τα παιδιά του, γιατί αυτό που μας προσέφερε, χωρίς την ελάχιστη αμοιβή, ήταν εξαιρετικά επικίνδυνο τόσο γι' αυτόν όσο και για την οικογένειά του. Αν περιοριζόταν μόνο στα παιδιά του, κανείς δεν μπορούσε να τον ελέγξει ούτε

να τον κατηγορήσει.

Είναι δυνατόν αυτόν τον άνθρωπο να μην τον αγαπάεις, σέβεσαι και εκτιμάς σαν γονιό σου; Πατέρη Γεώργιος, όνομα και ουσία! Η αξιοθαύμαστη λύση του προβλήματος ήταν απλή και ακινδυνη. Γίναμε παπαδάκια! Κρατούσαμε τα εξαπτέρυγα και τα θυμιατά στις λειτουργίες και τους εσπερινούς που πηγαίναμε ανελλιπώς και βοηθούσαμε τον κανδηλανάφτη, τον φιλότιμο κυρ-Βασιλη που αγωνιζόταν με ένα μάτι να περιποιείται την εκκλησία. Κάναμε ό,τι άλλο μπορούσαμε και, όταν χρειαζόταν, βοηθούσαμε και τους ψάλτες, κρατώντας το «ίσο», αλλά η κύρια απασχόλησή μας ήταν... κηροπλάστες! Από μία μικρή πορτούλα έμπαινες στο χώρο κάτω από τη σκάλα που έβγαζε στο γυναικωνίτη και ο οποίος φωτίζόταν από ένα στενό παράθυρο στο χονδρό δυτικό τοίχο του πρόναου και είχε μετατραπεί σε κηροπλαστείο. Με τα προεκτεθέντα ήταν δικαιολογημένη, όλες τις ώρες και ημέρες, η παρουσία μας στην εκκλησία.

Στενός ο χώρος, αλλά δεν υπήρχαν περιθώρια επιλογής και όπως-όπως μετατράπηκε σε... αίθουσα μαθήματος για τα τέσσερα μαθητούδια. Στη μέση, το ειδικό μικρό μαγκαλάκι με την καμένη πυρήνα, όπου μια βαθιά καταστρόλα με νερό, που σιγόβραζε, κρατούσε λειωμένο το κερί σε ένα στενό βαθύ καζανάκι μέσα σ' αυτή. Γύρω από αυτά τα... θρανία μας, δηλαδή ό,τι μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για πρόχειρο κάθισμα: κασονάκια, δοχεία και ένα μικρό σκαμνάκι. Μπροστά μας στερεωμένες οριζόντια δύο βέργες για το κρέμασμα των κεριών σε ζευγάρια.

Τι κρίμα να μην έχουμε μια φωτογραφική μηχανή να κρατήσουμε, εκτός της μνήμης μας, την υπέροχη αυτή εικόνα που ανάλογη πριν... 70 χρόνια ζωγράφισε στο γνωστό πίνακα ο Νικόλαος Γύζης.

Κάναμε, λοιπόν, κανονικά το μάθημά μας και μόλις προέκυπτε επικίνδυνη κατάσταση (ευτυχώς πολύ σπάνια), τότε κρύβαμε τα βιβλιοτετράδια μας στα καθίσματα και αρχίζαμε το περιοδικό βούτηγμα των κεριών

μέσα στο λειωμένο κερί, για να πάρουν αυτά πάχος, σε αλλεπάλληλα στρώματα.

«Οι πέντε Μάρτυρες εκ Σαμοθράκης, οι μαρτυρήσαντες εν τη Μάκρη...», που οι Σεπτές Κάρες τους φυλάσσονταν σε σκευοφυλάκιο-προσκυνητάρι απέναντι στο δεσποτικό θρόνο, ευλογούσαν το έργο του Παπαγιώργη που εκεί μέσα έγραφε λέξη-λέξη μια χρυσή σελίδα της σύγχρονης ιστορίας της Σαμοθράκης.

Ιερουργώντας μαζί με τον Παπανικόλα, ύψωναν σκάλες επικοινωνίας με το θείο, φύλλοντας με τις εντυπωσιακά ωραίες, μεταλλικές φωνές τους, στον κατανυκτικό χώρο της Κοίμησης της Θεοτόκου. Σαν φαλάρόταν δε το, ασύγκριτο μ' οποιοδήποτε άλλο ανθρώπινο μουσικό δημιουργήμα, «Τη Υπερμάχω» νόμιζες ότι έφευγε η στέγη του ναού και ήταν επάνω μόνο ο ουρανός. Αν και αργότερα έφεραν έναν νεαρό παπά Βούλ-

γαρο με την παπαδιά του, αυτός ήταν αδιάφορος καλοπερασάκιας και «κυριακάτικος». Προσαρμοσθήκαμε γρήγορα και δεν είχαμε αξεπέραστα προβλήματα μέχρι την απελευθέρωση.

Στην Αλεξανδρούπολη επέστρεψε η οικογένειά μου την άνοιξη του '45, αφού με πολλή συγκίνηση αποχαιρέτησα τον Παπαγιώργη, παίρνοντας μαζί μου γνώσεις πέραν των απαιτήσεων του Δημοτικού και την

αναμνηστικό δώρο του, το βιβλιαράκι «Το Απολυτήριον του Γυμνασίου Μάθημα» υπό Νικ. Β. Φαρδύ. Πολύτιμο προσωπικό κειμήλιο. Είναι απορίας άξιον πώς οι τραγικά δύσκολες ημέρες της προσφυγιάς και σκλαβιάς, σε στιγμές αναδρομών, κυλούν μπροστά μου μεταλλαγμένες σε γλυκές αναμνήσεις.

Ένοιωσα μεγάλη χαρά και ικανοποίηση, όταν προκαιρού έμαθα ότι κεντρική πλατεία της Χώρας πήρε το όνομα του Παπαγιώργη. Δεν γνωρίζω το αιτιολογικό της τιμής αυτής, αλλά την άξιζε και μόνο για το πιθανώς άγνωστο, Κρυφό Σχολείο, που οργάνωσε και λειτούργησε κάτω από τη μύτη τού κατακτητή, χωρίς κανένα μα απολύτως κανένα όφελος, πλην της θηικής ικανοποίησης ότι προσέφερε παιδεία και έσπερνε ελπίδα στα παιδιά της πατριδάς του.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΟΙΜΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΤΗΣ ΕΦΟΡΟΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

· Λ. Σημείωμα Βλόρη Ν. Εθ. Θεαρέω,

Ός συμπολίτες καὶ ἀπὸ δεκαετίας εὐρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν καὶ κινδύνευσθε τῆς διανοτικῆς τῶν ὑπατέρων τέκνων, βεβαῖως ἐμελέτησατ τὴν κατάστασιν τῆς Δημοτικῆς ἡμῶν Σχολῆς καὶ κατενόησε τὰς ἀλλείφεται αὐτῆς. Καθ' ἓν δὲ στηγάνη, μᾶλις καὶ μετά θίσας, πληνίθηκεν νὰ ἔρθοφθάλισσαν τὸν μασθόν ἐνδε διασκαλόδημον διὰ τὸ ταρεῖον τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας ἡμῶν, παρεκκαλόδημον ὅμηρον, ἵνα μᾶς ἐποδείξειτε ἐν Ἀνάγνωσμα διὰ τοῦ μαθητᾶς τοῦ Σχολείου τούτου κατεδάλησαν πρὸς τὴν κατάστασιν αὐτῶν. Πρέπει δὲ νὰ ξέπινε ἡνὶ δῖνι, διτ., ἐνεκεν ἀλλείφεται δινατέρουν Ἐκπαιδευτηρίου ἐπὶ τῆς νήσου ἡμῶν, ἔργοσμαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ τούτου Σχολείου, ὁφελουσιν νὰ ἔναινται κατοχοι, διστονιόν τὸ δινατόν, περισσοτέρων γνώσεων τοῦ πρακτικοῦ δινού τῶν ἀνθρώπων.

Δίλασθε κτλ.

· Έθ. Σαμοθράκη, τῇ 6 Νοεμβρίου 1897.
οἱ Εργοδημοταρχοί τῆς νήσου Σαμοθράκης
ΔΕΙΠ. ΑΝΑΤΑΣΙΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝ. ΕΜΜ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ
ΚΩΝ. ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΜΑΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΖΩΝΤΑΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Θεμιστοκλής | Το πρώτο του μάθημα

Γράφει ο Θανάσης Αποστολίδης

Ηταν αρχές της σχολικής χρονιάς του 1939-1940. Στην Ελλάδα μας κυριαρχούσε το δικτατορικό καθεστώς του Μεταξά. Η Εθνική Οργάνωσης Νεολαίας του, η περίφημη EON, είχε περιλάβει στους λόχους και στις φάλαγγές της, που κατά το φασιστικό τρόπο είχαν δημιουργηθεί, όλους τους νέους μέχρι την ηλικία της στρατεύσεώς τους, μαθητές και μη, υποχρεωτικά και με τον βούρδουλα, μπορώ να πω, της Χωροφυλακής.

Ο Προσκοπισμός επίσημα στην Ελλάδα είχε καταργηθεί και με διαταγή της δικτατορικής κυβέρνησης είχε συγχωνευθεί στην EON. Μόνο στην Αλεξανδρούπολη ένας μικρός πυρήνας από το 1ο και 2ο Σύστημα των Προσκόπων εξακολουθούσε να λειτουργεί και τολμούσε να εμφανίζεται με τη στολή του.

Στο Γυμνάσιο μας γιορταζόταν, με την έναρξη της σχολικής χρονιάς, η Γιορτή της Σημαίας με όλη την τότε επισημότητά της. Την παρακολουθούσαν όλες οι τοπικές Αρχές με πρώτο τον περίφημο Νομάρχη Παζιώνη.

Μετά τον εορτασμό της και ενώ ακόμη η παράταξη των μαθητών δεν είχε διαλυθεί, ο ίδιος ο Νομάρχης διέταξε όλους τους επικεφαλής των Προσκόπων μαθητές να βγούνε μπροστά από την παράταξη.

Βγήκαν αμέσως ο Αργύρης Καλογήρου, ο Στράτος Χρυσοστόμου και ακόμη ένα ψιλόλιγνο, δειλό κατά τα άλλα παιδί, με μεγάλα γαλανά μάτια και κατακόκκινα από ντροπή μάγουλα, ο Θεμιστοκλής Φιλ. Φλωρίδης.

Βλοσυρός ο Παζιώνης τούς πλησίασε και τους ρώτησε για ποιο λόγο δεν γράφηκαν μέλη της EON και στην άμεση απάντηση του πρώτου «γιατί ανήκουμε ακόμη στον Προσκοπισμό», σήκωσε το χέρι του και χαστούκισε και τους τρεις συνέχεια, όπως βρίσκονταν στη σειρά. Ετοιμάστηκε, μετά τα χαστούκια του, να πάει στη θέση του ο άγριος Νομάρχης Παζιώνης, όταν ακούστηκε από μέρους των τριών μαθη-

τών-Προσκόπων μία λεπτή, που έτρεμε από φόβο ή αγανάκτηση, φωνή να του λέει: «Επιτρέπεται, κ. Νομάρχα;»

Κοντοστάθηκε ο Παζιώνης, γύρισε και κοιτάζοντας αγριεμένα κατάματα τον μαθητή-Πρόσκοπο Φλωρίδη, που του μίλησε, βρυχήθηκε: «Λέγε».

Με όλη του τη θέληση συγκεντρωμένη στη σταθερότητα της φωνής του, άρχισε ο Θεμιστοκλής:

Αλεξανδρούπολη 8 Νοεμβρίου 1938 (γιορτή των Αγίων Ταξιαρχών)

Ημέρα που εξαναγκάσθηκε σε διάλυση ο Προσκοπισμός στην Αλεξανδρούπολη από τη δικτατορία του Μεταξά και παραδόθηκε η προσκοπική σημαία της Τοπικής Εφορείας Αλεξανδρούπολης στον νομάρχη Παζιώνη.

Αναμνηστική φωτογραφία λίγο πριν από την σκληρή στιγμή.

Διακρίνονται: Όρθιοι από αριστερά: Αθανάσιος Χαραχούσιος, Θεμιστοκλής Φλωρίδης (Αρχηγός 2ου Σ.Π.), Στράτος Χρυσοστόμου (Αρχηγός 2ας Ο.Π.), Αργύρης Καλογύρου (Αρχηγός 2ας Α.Λ.), Γεώργιος Πατσούκας, Ευάγγελος Παπαδόπουλος, Αριστείδης Συμεωνίδης.

Στη μέση: Κωνσταντίνος Μάγγος και Νίκος Παπαθανασίου

Καθήμενοι: Στάθης Κόλλιας, Στέλιος Κονκουράβας, Στέφανος Χαχαμίδης, Κωνσταντίνος Σεραφετείνογλου και Ι. Αγιαννίδης και (ξαπλωμένος) Κωνσταντίνος Μιμίκος

Σημείωση: Μετά από διαπραγματεύσεις ανάγκασαν τον Νομάρχη να αποδεχθεί ώστε να γίνει η παράδοση της σημαίας σε ειδική τελετή και να της αποδοθούν όλες οι τιμές. Και ενώ είχαν συμφωνήσει να παραδώσουν και τις στολές τους, μετά την τελετή, προγαστίζουμενοι ότι θα μεταβούν στα σπίτια τους για να αλλάξουν ρούχα, κράτησαν τις στολές και δεν τις παρέδωσαν.

Φωτο-σχόλιο: Θεόδωρον Ορδονυμποζάνη

25 Μαρτίου 1938: Η Τοπική Εφορεία Προσκόπων Αλεξανδρούπολης σε παρέλαση για την Εθνική επέτειο στη Κεντρική λεωφόρο.

«Ο γενικός αρχηγός των Προσκόπων, μα και της ΕΟΝ, διάδοχος Παύλος, σας κοινοποίησε μία διαταγή του με την οποία έδινε οδηγίες πώς θα παραδίνονταν οι σημαίες των προσκοπικών τμημάτων του κάθε νομού στην ΕΟΝ, σε επίσημη τελετή. Εδώ, στην πόλη μας, δεν έγινε ακόμη αντή η τελετή. Σε ποιον, λοιπόν, θα παραδώσουμε την τιμημένη σημαία του Προσκοπισμού, που μας εμπιστεύτηκαν; Θέλετε να την πετάξουμε στο δρόμο; Αυτό δεν το κάνουν όσοι θέλουν να λέγονται Έλληνες και

μάλιστα Έλληνες Πρόσκοποι».

Στάθηκε για λόγο οργισμένος, μα και σκεπτικός, ο Παζιώνης και χωρίς να πει τίποτε αποχαιρέτησε τον Γυμνασιάρχη, μια και είχε τελειώσει η γιορτή της Σημαίας, και έφυγε.

Σε λίγες ημέρες μπροστά από τη Νομαρχία μας και σε επίσημη τελετή ο ίδιος παρέλαβε, αφού πρώτα την χαιρέτησε, από τα χέρια του Θεμιστοκλή Φλωρίδη, αρχηγού του 2ου Συστήματος Προσκό-

πων, αυτού που είχε χαστουκίσει, τη Σημαία της Τοπικής Εφορίας των Προσκόπων, ως επικεφαλής αυτός των τμημάτων της ΕΟΝ του Έβρου.

Αυτό το δειλό παιδί-Πρόσκοπος, στα δεκαέξι του χρόνια, έδωσε το πρώτο του μάθημα στην ελληνική γενιά, τιμώντας έτοι την πίστη του στον Προσκοπισμό, στην Πατρίδα του, μα και στην αρχοντιά της οικογένειάς του.

Ήταν το πρώτο του μάθημα, γιατί μετά τις σπουδές του και τη μεγάλη του εξέλιξη ως διαπρεπής πα καθηγητής Πανεπιστημίων της Αμερικής, μα και του Πολυτεχνείου της Αθήνας μας, έδωσε μαθήματα της επιστήμης του και της ανθρωπίας του σε πολλές γενιές νέων, ο Θεμιστοκλής Φιλομήλου Φλωρίδης, που γεννήθηκε και τελείωσε το Γυμνάσιο στην πόλη μας.

Έφυγε για πάντα από κοντά μας, σε ηλικία μόλις 57 χρόνων. Οι φίλοι του, οι Πρόσκοποι, και όλοι οι Αλεξανδρουπολίτες, θα τον θυμούνται και θα ζουν με την ανάμνηση αυτού «ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ».

Το επόπιο «ούζο» των Λυμπλόγον μας

Αυτή τη φορά το «ούζο» έγινε «κρασί» και σερβιρίστηκε σε καινούργιο για μια χώρο, στην ταβέρνα «Καλλιπάτειρα», Μιχαλακούλου 68.

Κυριακή 30 Νοεμβρίου 2008, με καιρό θαυμάσιο και προοξελευση ικανοποιητικό...

Και το αξιοσημείωτο, ουδείς ταλαιπωρήθηκε για πάρκινγκ. Φαίνεται πις πλιόλουστες Κυριακές ο κόσμος φεύγει από το κέντρο για παραλίες και άλλα πιο πράσινα σημεία στην περιφέρεια.

Όλα λωπόν καλά και κυρίως η διάθεσή μας. Τα χαμόγελα αφθονούσαν, το ίδιο και τα πειράγματα. Και η όρεξή μας μεγάλη που την ικανοποίουαν με το παραπάνω τα μεζεδάκια του μαγαζιού. Να θυμόμαστε το όνομα της ταβέρνας, όοι ευκαιριακά φάχνουμε κάπι παρόμοιο ουπον περιοχή.

Οοο για το Αγιωργίτικο κρασί, γευστικό και άφθονο, άφονε ικανοποιημένο κάθε ουρανίοκο.

Κρίμα που ο χώρος δεν μου το επιτρέπει να μεταφέρω ανέκδοτα και οχόλια που άκουσα σε κάθε τραπέζι. Θα διασκεδάσατε και εοείς που δεν ήθελατε.

Ένα είναι οίγουρο: Όλοι μας περάσαμε πολύ καλά, πολύ ζεοτά. Έτοι, όπως μόνο με παλιόφιλους περνάς. Και αυτό είναι τόσο ομαντικό οήμερα!

Η μόνη παράλειψη: Ούτε μία φωτογραφική μπχανάν να απαθανατίσουμε άλλη μια χαρούμενη ουγκέντρωση.

Μήπως βαρύναμε παιδιά; Μπα, ιδέα μου!

Yβόννη Δαϊδου

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΜΑΣ

Ο Αη-Λευτέρης

Γράφει ο Ισίδωρος Μακρής

«...Το Δεδέαγατς της εποχής εκείνης ήταν κατοικημένο από διάφορες εθνικότητες και η κάθε μία είχε το συνοικισμό της. Οι Αρμένιοι κατοικούσαν κυρίως γύρω από την εκκλησία τους. Οι μουσουλμάνοι ήταν στο ΒΑ μέρος της πόλεως. Οι Βούλγαροι έμεναν στην Καλλιθέα, που τότε λεγόταν Βουλγάρικος μαχαλάς, στο Αλήμπεη, με τα μεγάλα κοπάδια καμήλες που τις χρησιμοποιούσαν στις μεταφορές των σακκιών με τα ξυλοκάρβοννα, τότε που τα δάση ήσαν δύσβατα και γύρω από την εκκλησία του Αγίου Ελευθερίου, που επί Τουρκοκρατίας ήταν βουλγαρική εκκλησία. Η παλιά ήταν ξύλινη, στη θέση ακριβώς που είναι ο κήπος της σημερινής, σε ρυθμό βασιλικής. Η καινούργια εκκλησία κτίσθηκε πάλι σε ρυθμό βασιλικής το 1953-54 και μετά κατεδαφίσθηκε η παλιά.»...

Στυλ. Απ. Ζήβελδη "Αναμνήσεις" (Ενδοχώρα 1992)

Εκκλησιά μολυβδωτή,
πετρομολυβδοκονδυλοπελεκητή,
και ποιος σε πετρομολυβδοκονδυλοπελέκησε,
ο γιος του πετρομολυβδοκονδυλοπελεκητή.

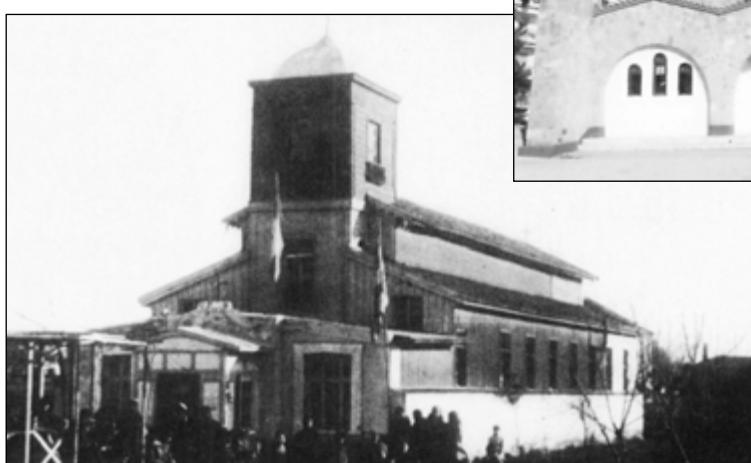
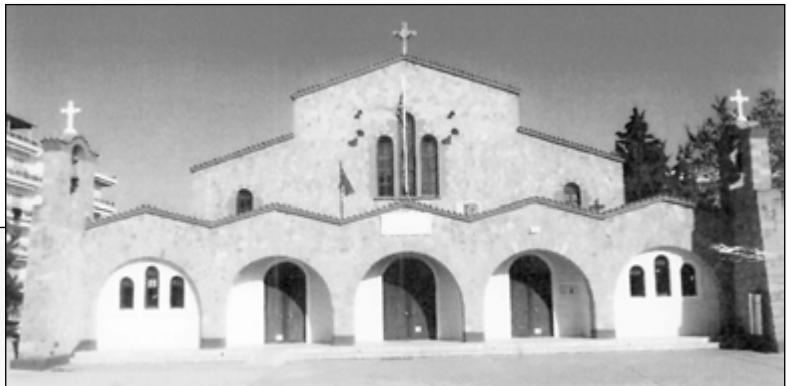
Μανία που την έχουν κι αυτοί οι Βούλγαροι με τη Μακεδονία μας, με τη Θράκη μας, με το Αιγαίο μας –το Μπέλο Μόρε, έτσι το λένε στη γλώσσα τους– με την Αλεξανδρούπολή μας.

Κάποτε σε κάποιο παλαιότερο πέρασμά τους¹ από την πόλη μας, για να πείσουν και να πειστούν ότι οι δέκα βουλγαρικές οικογένεις που ζούσαν στην Αλεξανδρούπολη ήταν μειονότητα και για να την κάνουν να φανεί σαν πλειονότητα, έπιασαν και έκαναν μια εκκλησία, μιμούμενοι τους άλλους, τους Έλληνες, που είχαν τον Άγιο Νικόλαο, τη δική τους

εκκλησία. Τι πλειονότητα θα ήταν χωρίς βουλγάρικη εκκλησία!

Μάζεψαν σανίδες, τις κάρφωσαν μεταξύ τους, έκαναν ένα παραγκοειδές κατασκεύασμα με δύρριχτη σκεπή και με μια ανύψωση στο εμπρός μέρος της σκεπής για καμπαναριό, και ονόμασαν την σανιδοκατασκευή τους εκκλησία.

Ήθελαν τα κατοπινά χρόνια, ελευθερώθηκαν και τα μέρη αυτά, και οι Αλεξανδρουπολίτες ονόμασαν την ξύλινη εκκλησία «Άγιος Ελευθέριος».

Ο Αη-Λευτέρης της Αλεξανδρούπολης, ο πρώτος Ναός από ξύλο
(Από το βιβλίο του Θανάση Αποστολίδη)

Ο νέος Άγιος Ελευθέριος
(Φωτ. Τόλη Σιάτρα)

Με την προσφυγιά που έφτανε από παντού, εκείνη τη δύσκολη δεκαετία του 1920 –και ποια δεκαετία ήταν εύκολη– ο Αη-Λευτέρης έγινε η ενορία των προσφύγων. Εντάχθηκαν σ' αυτήν τα Καραγατσιάνα με τους Θρακιώτες, το Αλήμπεη με τους Καππαδόκες, η Καλλιθέα με τους Ποντίους, τα Τσιμεντένια και τα Μνηματάκια

1. Για πιθανή απάντηση δες τα κείμενα των Στ. Ζήβελδη και Αγγ. Ποιμενίδη, εντός των πλαισίων.

με το προσφυγικό κοκτέλ τους. Έτοι, στην ενορία του Αγίου Νικολάου ανήκε το κέντρο, το αστικό, ας πούμε, μέρος της πόλης, μαζί με τη Νέα Απολλωνιάδα, ενώ στην ενορία του Αγίου Ελευθερίου εντάχθηκαν όλες οι προσφυγικές φτωχογειτονίες.

Οι πρόσφυγες με τις δυσκολίες τής προσφυγιάς τους και ζώντας μέσα στο γενικό χάλι δεν ενοχλήθηκαν, δεν πρόσεξαν το χάλι της εκκλησίας τους, που ήταν μικρή και ασήμαντη μπροστά στο πανύψηλο καμάρωμα του Αγίου Νικολάου.

Ήταν ξυλόκτιστη, αστόλιστη, μειονεκτική απέναντι στα πλούσια αρχιτεκτονικά στολίδια του Αγίου Νικο-

Εορτασμός των παντοπωλών στον Άγιο Ελευθέριο, 1930

(Φωτ. αρχείο της Ελένης Ηλιάδη-Δερμισόγλου)

λάου. Είχε ένα καμπαναριό τόσο δα, με μια καμπανούλα μικρή που δεν καμπάνιζε αλλά καμπανοκουδούνιζε.

Δεν είχε ρολόι όπως ο Αη-Νικόλας που μετρούσε τις ώρες και ενημέρωνε όλη την πόλη. Ούτε σειρήνα είχε για να ειδοποιεί τους πολίτες στις περιπτώσεις συναγερμού.

Ήταν τόσο ασήμαντη εκκλησία ο Αη-Λευτέρης, που δεν την καταδέχονταν ούτε οι κάργες που κούρνιαζαν στα δύο καμπαναριά του Αη-Νικόλα.

«...Τότε (μετά τη Συνθήκη του Νεϊγύ) κτίστηκε (από τους Βούλγαρους) και η παλιά εκκλησία του Αγίου Ελευθερίου, βιαστικά και με πρόχειρα υλικά... για να φανεί ότι δεν είναι στο Δεδέαγατς μόνο η ελληνική εκκλησία του Αγίου Νικολάου –σύγκρισης μια φορά! – αλλά και βουλγαρική.»...

Άγγελος Ποιμενίδης “Ιστορίματα και σκέψεις γύρω από την Αλεξανδρούπολη”, περ. «Ανασυγκρότησης».

Ας είναι. Την καταδέχονταν οι πρόσφυγες που τους άρεσε κιόλας έτσι μικρή-μικρή που ήταν και στριμώχνονταν κοντά-κοντά ο ένας με τον άλλον και μοιράζονταν τον πόνο τους και αφουγκράζονταν τον καιμό του διπλανού τους. Ο Αη-Λευτέρης ήταν μια ζεστή αγκαλιά που τους χωρούσε όλους. Ήταν ο χώρος που απόθεταν τις προσευχές τους σε ένα σωρό διαλέκτους, ο καθένας τους στην προσφυγική του τοπολολιά. Άναβαν και το κεράκι τους στο μπρούτζινο μανουάλι και ευωδίαζε η εκκλησία από το λιβάνι και το κερί και φωτίζοταν υποβλητικά ο χώρος, σχεδόν μυστηριακά, ιδιαίτερα στις εσπερινές ακολουθίες των Χαιρετισμών και της Μεγάλης Εβδομάδας.

Εκεί ακούσαμε το «συνετάξας τω Χριστώ; Συνεταξάμην» και συγκινηθήκαμε τόσο που κλαίγαμε ασταμάτητα μέσα στην κολυμπήθρα, ενώ όλοι γύρω μας γελούσαν.

Εκεί ακούσαμε και το άλλο, το «έσονται οι δύο εις σάρκα μία» και «ους ο Θεός συνέζευξε, άνθρωπος μη χωριζέτω», και το άλλο, το ζεκαρδιστικό «η δε γυνή ίνα φοβήται τον ἄνδρα». Όλα εκεί. Μόνο το «άμωμοι εν οδώ αλληλούια» όπως φαίνεται θα το... απολαύσουμε σε άλλη εκκλησία.

Ανάμεσα στους μεγάλους ήταν και τα παιδιά, που δεν είχαν ξεκαθαρίσει μέσα τους αν ο Αη-Λευτέρης ήταν χώρος εκκλησιασμού ή παιχνιδιού. Το παιχνίδι γινόταν και επάνω στο γυναικωνίτη με τις δύο εκατέρωθεν τριζάτες

σκάλες του και έξω στο καγκελωτό κιόσκι που ήταν μπροστά στην εκκλησία, για το «Χριστός Ανέστη». Όλα ήταν μέρη ενός καταπληκτικού παιδότοπου. Μόνο στο πίσω μέρος της αυλής δεν πλησίαζαν νυχτιάτικα, γιατί εκεί ήταν ο τάφος του Μητροπολίτη Γερβασίου. Σέβονταν το χώρο ή μπορεί και να φοβούνταν.

Ήθελαν μετά τα κατοπινά χρόνια και, όταν έγινε μπρετό, κτίστηκε εκεί η καινούργια εκκλησία, ο καινούργιος Άγιος Ελευθέριος, μεγάλος, λαμπρός και... ελληνικός. Μια εκκλησία πετρομολυβδοκονδυλοπελεκητή. Ο παλιός μας άγιος ξηλώθηκε και κατεδαφίστηκε. Δεν υπάρχει πια. Οι τότε μικροί είμαστε πια μεγάλοι! Όμως στη μνήμη μας αιώνια μένουν ζωντανά τα βιώματα που ζήσαμε στο ζεστό του χώρου.

Ακόμα και το παιχνίδι, που κάναμε τότε εκεί, νομίζω ότι ήταν μια άλλη μορφή ευλάβειας για τον Άγιο Λευτέρη μας.

Βοήθημα:

“Ο Αη-Λευτέρης της Αλεξανδρούπολης”,
του Θανάση Αποστολίδη

ΝΕΑΝΙΚΕΣ ΑΤΑΞΙΕΣ

15 Δεκεμβρίου 1957, εορτή των Αγίου Ελευθερίου...

Γράφει ο Σταύρος Ζαφειρόπουλος

Ηταν μία ηλιόλουστη Κυριακή με ασυνήθιστη ζέστη για τα κλιματολογικά δεδομένα της πόλης μας εκείνη την εποχή. Επίσης, ήταν και ημέρα εκκλησιασμού όλου του Γυμνασίου και μάλιστα υποχρεωτικού, αφού υπήρχε το φόβητρο του απουσιολογίου.

Μετά το τέλος της διαδικασίας των απουσιών, «εισήλθαμε κατά τάξη εντός του Μητροπολιτικού Ιερού Ναού του Αγίου Νικολάου». Δεν πέρασαν μερικά λεπτά και κάποιοι από την παρέα μάς παρεκίνησαν να βγούμε έξω και να πάμε βόλτα προς το λιμάνι, μια και ο καιρός ήταν περίφημος.

Πρέπει να φύγαμε καμιά δεκαριά, όλοι στενοί φίλοι, μεταξύ αυτών και ο Λευτέρης που είχε την ονομαστική εορτή του. Βγήκαμε από την πύλη του Γ' Δημοτικού Σχολείου, κατηφορίζοντας στην οδό Μητροπόλιτου Ιωακείμ, φτάσαμε στη Βασ. Γεωργίου (νυν Δημοκρατίας) και διά μέσου της πλατείας Τρούμαν (νυν

Ελευθερίας), από το σιδηροδρομικό σταθμό κατευθυνθήκαμε προς τον αριστερό λιμενοβραχίονα του λιμανιού. Περπατώντας αργά και συζητώντας διάφορα για μαθήματα, για το Κυπριακό, που ήταν τότε το θέμα της εποχής, καθώς και για τον απογευματινό αγώνα του Εθνικού που αγωνιζόταν για το Πρωτάθλημα Θράκης, φτάσαμε στο τέρμα του λιμενοβραχίονα.

Εκεί, μερικοί, μια και ήμασταν μακριά από αδιάκριτα βλέμματα, «φουμάρισαν», οι υπόλοιποι χάζεύαμε τη θάλασσα κάνοντάς τους παρέα.

Υπολογίζοντας στο περίπου πότε θα τελείνει η λειτουργία της εκκλησίας, πήραμε το δρόμο της επιστροφής προς την πόλη. Στο ύψος του σιδηροδρομικού σταθμού χωριστήκαμε σε τρεις ομάδες. Εγώ, ο Αλέκος, ο Λευτέρης και ο Νίκος, δεν γνωρίζω τι μας «έσπρωξε» και μπήκαμε σε ένα λούνα πάρκ (σφαιριστήριο το λέγαμε τότε), που θρίσκονταν μεταξύ μιας τράπεζας και

του ξενοδοχείου “Μυτιλήνη”, επί της Βασ. Γεωργίου.

Δεν γνωρίζαμε, όμως, τι είχε ακολουθήσει την απομάκρυνσή μας από την εκκλησία. Ως φαίνεται, την πράξη μας ακολούθησαν και άλλοι, με αποτέλεσμα το άρρεν μαθητικό εκκλησίασμα να μειωθεί αρκετά, πράγμα που “υπέπεσεν στην αντίληψη των καθηγητών” και μετά από απόφαση του γυμνασιάρχη εξαπολύθηκε ένα μαθητικό κυνηγητό στους κεντρικούς δρόμους και σε χώρους απαγορευμένους για τους μαθητές.

Το λούνα πάρκ ήταν ασφυκτικά γεμάτο από μαθητές και από πολλούς εξωσχολικούς, όπως λέγαμε τότε τους συμμαθητές μας από το δημοτικό, που δεν μπόρεσαν να επιτύχουν στο γυμνάσιο ή δεν ίθελαν, για δικούς τους προσωπικούς λόγους, να συνεχίσουν. Εγώ με τον Αλέκο, όρθιοι, παρακολουθούσαμε κάποιο παιχνίδι, ενώ ο Λευτέρης και ο Νίκος πήγαιναν στο βάθος της αίθουσας.

Δεν πέρασε πολλή ώρα και ο Αλέ-

Όρθιοι από αριστερά: Δημήτρης, Γιώργος, Λευτέρης, Σταύρος, Αλέκος, Γιώργος και Κυριάκος

Καθιστοί: Νίκος, Κυριάκος, Μανώλης, Σωτήρης και Στέφανος (φωτ. 1959)

κος φωνάζει με τρόμο: «Κοίταξε στη πόρτα-είσοδο».

Στο παραθυράκι της πόρτας, έπαι-
ζαν τα μάτια ενός καθηγητή-θεολό-
γου, δεξιά και αριστερά, ψάχνοντας
να βρει το στόχο που ήθελε. Σε κλά-
σματα δευτερολέπτου, ο καθηγητής
ανοίγει την πόρτα και κατευθύνεται
στην αντίθετη πλευρά από αυτήν που
είμασταν εμείς.

Πεταχτήκαμε έξω. Μάλιστα εγώ,
νομίζοντας ότι ξεφύγαμε τη σύλλη-
ψη, φώναξα γεμάτος χαρά, «παιδιά

γονείς μας.

Το τελευταίο ήταν αυτό που δεν
μας άρεσε καθόλου.

Με βαριά καρδιά και ακόμη πιο
βαριά πόδια, κατευθυνθήκαμε προς
το κέντρο της πόλης, όπου μάθαμε
από άλλους συμμαθητές μας ότι είχαν
συλληφθεί και άλλοι στο εντευκτή-
ριο του Εθνικού και στην παραλία.

Από τους τέσσερις μας το μεγα-
λύτερο πρόβλημα αντιμετώπιζε ο
Λευτέρης για δύο λόγους: και λόγω
της γιορτής του και ιδίως πώς θα το

γίνει από αύριο, δηλαδή τη Δευτέρα.

Όπως το είχαμε προβλέψει, τα
δύσκολα άρχισαν την επομένη. Το
κλίμα ήταν πολύ βαρύ για το σύνο-
λο των συλληφθέντων, οι οποίοι αντι-
μετωπίζαμε τρεις κατηγορίες, σύμ-
φωνα με το κατηγορητήριο:

- α) απουσία από τον εκκλησιασμό,
- β) είσοδο σε χώρο απαγορευμένο
για μαθητές, και η πιο βαριά
γ) το κάπνισμα.

Οι επόμενες ημέρες κυλούσαν αργά
και βασανιστικά. Οι φήμες και οι
διαδόσεις «έδιναν και έπαιρναν». Όλα όμως συμφωνούσαν στο ότι οι
ποινές θα ήταν μεγάλες και ιδιαίτε-
ρα για τους καπνίζοντες.

Κάποιοι από τους συλληφθέντες
φαίνεται είχαν προσβάσεις σε σημαί-
νοντα πρόσωπα των Αρχών της πόλης
και τις εκμεταλλεύτηκαν! Αυτή η
κίνηση είχε ως αποτέλεσμα τα εξής:
Μετά από επίπονες ζυμώσεις, την
Πέμπτη αργά, το συμβούλιο των καθη-
γητών αποφάσισε για όλους «**δύο
ημέρες αποβολή**».

Την Παρασκευή το πρωί, πριν ακό-
μη ξημερώσει, ήρθε τρέχοντας στο
σπίτι μου ο Λευτέρης, χτυπώντας το
παντζούρι του δωματίου μου και
αναγγέλλοντάς μου, έμπλεως χαράς,
το μέγεθος της ποινής. Τώρα το πώς
το έμαθε αργά μεοάνυχτα, δεν είναι
του παρόντος!

Επομάστηκα για το σχολείο κανο-
νικά, όπως τις άλλες ημέρες. Φθά-
νοντας στον αυλόγυρο του σχολεί-
ου, διαπίστωσα ότι δεν υπήρχε μαθη-
τής ή μαθήτρια που να μην είχε μάθει
την απόφαση της αποβολής...

Τότε κατάλαβα ότι η φήμη είναι
αν όχι το ταχύτερο πράγμα στον κόσμο,
τουλάχιστον από τα ταχύτερα.

Χτύπησε το κουδούνι, συγκε-
ντρωθήκαμε για την καθιερωμένη
προσευχή και μετά από ένα σύντο-
μο λογύδριο ανακοίνωσε ο γυμνα-
σιάρχης την ίδη γνωστή σε όλους μας
απόφαση.

Η έκτιση της ποινής ήταν άμεση.
Παρασκευή και Σάββατο είμασταν
τιμωρημένοι. Άλλα τα άσχημα για
εμάς, τουλάχιστον για μένα, συνε-
χίστηκαν και την Κυριακή, ημέρα
που παίρναμε βαθμούς του πρώτου
διημήνου.

Γενικά, εκείνη η χρονιά ήταν πολύ
άσχημη. Σκέτος εφιάλτης...

Το Λούνα Πάρκ στην παραλία.

Από το λεύκωμα
“της Αλεξανδρουπόλεως”
των Μιχάλη Μπολιάκη
(φωτογραφίες) και
Γιάννη Ξανθούλη (κείμενα).
Εκδόσεις Καστανιώτη

γλιτώσαμε». Δεν πρόλαβα, όμως, να
τελειώσω τη φράση μου και ακού-
στηκε μία χαρακτηριστική και καθό-
λου ευχάριστη φωνή: «Για ελάτε εδώ». Ήταν
ο γυμνασιάρχης μαζί με έναν
άλλο καθηγητή που παραμόνευαν στη
γωνία Βασ. Γεωργίου και Μητρ. Ιωα-
κείμη.

Εκεί ήταν και κάποιοι άλλοι συλ-
ληφθέντες. Σε λίγο κατέφθασαν και
οι υπόλοιποι από το λούνα πάρκ,
συνοδευόμενοι από τον καθηγητή.
Μεταξύ αυτών και οι δικοί μας
Λευτέρης και Νίκος, οι οποίοι πά-
στηκαν μάλιστα “καπνίζοντες”. Ο
γυμνασιάρχης, αφού μας επέπληξε
σύντομα και αυστηρά, ανέθεσε στους
καθηγητές να γράψουν τα ονόματά
μας. Φεύγοντας, μας χαιρέτησε βγά-
ζοντας το καπέλο του, αφού μας υπεν-
θύμισε ότι αύριο θα ήθελε να δει τους

έλεγε στο σπίτι του, ώστε να μην
χαλούσε η προγραμματισμένη επί-
σκεψή μας για τις καθιερωμένες ευχές
το βράδυ.

Τέλος πάντων, κατόπιν πολλών
συσκέψεων, βρέθηκε ο πλέον ανώ-
δυνος τρόπος. Η γιορτή έγινε, αλλά
κάτω από τη βαριά σκιά του θα

ΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

Η «Βαρβάρα» και η γιαγιά Χρυσή

Γράφει η Χρύσα Φανφάνη-Στούρα

Στις αρχές του Δεκέμβρη, κάθε χρόνο, στο σπίτι μας υπήρχε μία παράδεινη κινητικότητα από τη γιαγιά τη Χρυσή.

Μία γιαγιά, η οποία είχε γνώμη και άποψη για όλα τα θέματα του γνωστού και όγνωστου μικρόκοσμου της. Αγαπούσε, προστάτευε και φιλοξενούσε ό,τι είχε προέλευση και σφραγίδα από την αγαπημένη και αλησμόνητη πατριδα της, την Αδριανού (Αδριανούπολη).

Αυτές τις εικόνες τύπωσε, γι' αυτό το μυθικό πρόσωπο κάθε οικογένειας, ο αόρατος φωτογράφος της ψυχής μου.

4 Δεκεμβρίου, γιορτή της Αγίας Βαρβάρας.

Στο σπίτι ένα πανηγύρι. Η γιαγιά φλυαρούσε, πηγαινοερχόταν στην κουζίνα, στολισμένη με τα γνωστά χτενάκια στο κεφάλι της τρατάροντας τις φίλες της το νόστιμο χυλό από σιτάρι, που το ονόμαζαν «Βαρβάρα»¹.

Ήταν έθιμο από την Αδριανού για να τιμήσουν την Αγία.

Ενωρίτερα υπήρχε μία διαδικασία 2-3 ημερών, για να γίνει αυτό το γλύκισμα.

Την προπαραμονή, πρωί-πρωί, ερχόταν ο Σαμπρής, ο αμαξηλάτης με το γνωστό παϊτόνι του (μόνιππο) για να ταξιδέψει την γιαγιά στην κεντρική αγορά. Εκείνη χανόταν στα γνωστά σοκάκια της πόλης, έχοντας στο χέρι το χαρτί για να μην ξεχάσει τίποτα! Το καλό σιτάρι, καρύδια, κανέλλα, ζάχαρη², ροδόνερο κ.λπ.

Της άρεσαν οι μυρωδιές από τα χοντρομπακάλικα με τα αποικιακά, εδώδιμα, δημητριακά κ.λπ.

Κατά την ηρωική της έξοδο, δεν ξεχνούσε ποτέ να περάσει από το μεγάλο μαγαζί με τα πολύχρωμα κουφέτα, στραγάλια αλμυρά-γλυκά. Πάντα είχε κάτι από αυτά στην τσέπη της.

Υπομονετικά περίμενε ο Σαμπρής στην πλατεία μπροστά στο σιδηροδρομικό σταθμό.

Κάποτε πήγα κι εγώ εκεί με τη γιαγιά, όχι όμως επάνω στο παϊτόνι, αλλά κρυφά πίσω σε μία σχαρίτσα που είχαν όλα τα

παϊτόνια της εποχής. Μου άρεσε πολύ αυτή η παράξενη περιήγηση, την οποία φυσικά πλήρωσα με ένα αυστηρό μάλωμα από τον μπαμπά.

«Γιατί άραγε οι μεγάλοι να μην καταλαβαίνουν ότι τα παιδιά δεν θέλουν πολλά πράγματα για να είναι χαρούμενα;» Αυτά έλεγα, κλαίγοντας, χωρίς να έχω καταλάβει το μέγεθος της αταξίας μου.

Τα πολύχρωμα αηδημητριάτικα χρυσάνθεμα στις αυλές των σπιτιών, ο θόρυβος από τα πέταλα του αλόγου στο καλντέριμ, οι ισχές του αμαξά, οι μυρωδιές της διαδρομής έχουν τυπωθεί βαθιά στη μνήμη μου.

Την ίδια ημέρα άρχιζε η διαδικασία παρασκευής του γνωστού γλυκίσματος, κυρίως το μούλιασμα του σιταριού όλη νύχτα, για να φύγει η φλούδα από τους κόκκους. «Μόνο έτσι γίνεται μπουζάτη και παχνάτη, έχει τη δουλειά της», έτσι έλεγε η γιαγιά.

Τέλος πάντων, λέγοντας η γιαγιά, μουρμουρίζοντας η μαμά, χοροπηδώντας στα πόδια τους εγώ, το γλύκισμα ετοιμαζόταν με όλα τα μυρωδικά και τα συστατικά του...

Το παραμυθένιο πρωινό της γιορτής ερχόταν! Η γιαγιά έτοιμη από τα χαράματα, η σόμπα αγκομαχούσε στο σαλόνι, μη μας κρυώσουν οι επισκέψεις... Χειμώνας καιρός ντε!!!

Στο κέντρο του τραπεζιού δέσποζε η μεγάλη σουπιέρα με το πολύστορο γλύκισμα. Λέγεται ότι έχει τις ρίζες του στο βάθος του χρόνου, στη θεά Δήμητρα (πολυσπόρια).

Το ξέφρενο πανηγύρι άρχιζε, ανταλλάσσοντας οι γειτόνισσες μεταξύ τους τον εύγευστο χυλό. Ατέλειωτο πήγαινε-έλα, με πολύχρωμα κουτάκια στο χέρι, οπαλίνες, κρυσταλλάκια, δίσκοι, δισκάκια, χρώματα, μυρωδιές.

Εγώ χανόμουν στο γυναι-

Η γιαγιά Χρυσή, σε ηλικία 15 ετών, με δύο φίλες της Αδριανούπολη, 1903
(φωτ. αρχείο Τζούλιας Φανφάνη-Μαλακόζη)

1. Η σχετική συνταγή περιγράφεται στο τεύχος 23, σελ. 40.

2. Ο γνωστός ζαχαροπλάστης Βαγενάς διέθεσε για πρώτη φορά στην πόλη την άχνη ζάχαρη.

κείο πληθυσμό, χαρούμενη, διότι εκεί μάθαινα πόσο έχω μεγαλώσει. Δεν ξέρω, δυστυχώς, τον λόγο.

Αργά το απογευματάκι, όταν τέλειωνε αυτό το κακό –έτσι έλεγε η μαμά– η γιαγιά καθόταν στο παράθυρο βυθισμένη στις σκέψεις της, μονολογώντας: «Δόξα τω Θεώ, άντε και του χρόνου!».

Δεν ησύχαζε όμως ποτέ.

Την επομένη, με την πρώτη καμπάνα από τον Άγιο Νικόλιο και τον Άγιο Ελευθέριο, άρχιζε μία καινούργια ημέρα της γιαγιάς, σαν Πασχαλιά. Ίσως αυτό να ήταν το γιατρικό της, ζεχνώντας την προσφυγά και τους πόνους της ψυχής της.

Μαζεύονταν οι πιστές φίλες της από την Αδριανού στο κονάκι της, πίνοντας τον καφέ τους, αναλύοντας τις απορίες της προηγούμενης γιορτής, χαϊδεύοντας συνάμα με το βλέμμα τους τα τελευταία λουλούδια της αυλής μας στο βάζο του τραπεζιού.

– Μαθέ... γιατί η κυρά Σωσά από τη Χιό βάζει αλάτι στην «βαρβάρα» της... Δεν θα είχαν φαίνεται ζάχαρη στο νησί...

– Εμ, και της Ηρώς από την Παλιά Ελλάδα ήταν σαν κόλυβα... Θεός φυλάξοι!

Συζητούσαν όλο απορία. Γιατί η Ηρώ μαζεύει αγκάθια από το φράχτη της αυλής μας; Τα τρώνε, λένε, αυτά και στην Αθήνα, είναι θρηπτικά για τα παιδιά. Εννοούσαν φυσικά τις άκακες αγκινάρες. Πα-πα-πα. Εμείς, δεν τρώγαμε τέτοια στην Αδριανού.

Οι καλές αυτές γιαγιάδες δεν μπορούσαν να διανοηθούν την πολυσπερμία της μικρής γειτονιάς τους.

Η Χρύσα Φανφάνη-Στούρα (εγγονή της «γιαγιάς») σερβίρει τη «Βαρβάρα», σε σύγχρονη έκδοση. Δίπλα της η Ντόρα Σοφιανοπούλου-Λισσαίου

Πέρασαν πολλά χρόνια που έφυγε η γιαγιά Χρυσή, χωρίς να δει την πολυχρωμία της καινούργιας της πατρίδας, το ξέφτισμα των εθίμων της, το ξεθώριασμα της γειτονιάς. Ίσως εκεί ψηλά που βρίσκεται να έμαθε τη σωστή συνταγή παρασκευής της «βαρβάρας», στις γειτονισσές της από τη Χιό και Παλιά Ελλάδα.

Κάθε Δεκέμβρη, είμαι βέβαιαση, στους κήπους του άλλου κόσμου γεύονται την άσπρη, αχνάτη - μπουζάτη, στολισμένη με καρύδια, κανέλα και όχινη ζάχαρη «βαρβάρα». Αυτό το υπέροχο γλύκισμα της χαμένης πατρίδας της Αδριανού.

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

Άγια Νόχτα

Γράψει ο Γιώργος Ψύλλας

Οι πρόβες για την "Άγιανύχτα", άρχιζαν απ' του Αγίου Σπυρίδωνα και μετά. Κάθε βράδυ, μετά το φαγητό, τα τρία αδέλφια καθόμασταν γύρω από τη μασίνα της κουζίνας. Μαέστρος η Τασούλα, η μεγάλη μας αδελφή και χορωδοί τα δυο μας, εγώ και η μικρή Νίκη. Όχι πως δεν ψέλναμε και τα άλλα χριστουγεννιάτικα τραγουδάκια, τα ψέλναμε. Άλλα να! Για την Τασούλα μας, η Αγιανύχτα ήταν το άσμα ασμάτων, η κορωνίδα των χριστουγεννιάτικων ύμνων, πολύ σικ ένα ευρωπαϊκό πράμα, "σε άλλες χώρες, Γερμανία και λοιπά...", μας έλεγε, για να το καταλάβουμε, "χιλιάδες παιδιά πιάνουν τις βουνοκορφές και μέσα στα χιόνια και στα έλατα, φάλλουν την Αγιανύχτα, βαστώντας κεριά και φαναράκια κι ούτε που κρυώνουν ούτε παγώνουν ούτε κι αμυγδαλές παθαίνουν", γύρισε και με είπε, πάνω που την ρώτησα, αν απ' το κρύο το πολύ, παθαίνουν τα γερμανάκια αμυγδαλές και τους κόβουνε βεντούζες από πάνω.

Θαύμασα!

Έπαιρνα θάρρος, που δεν χρειάζονταν βεντούζες και Βολονάσαινες. Έβαζα τα δυνατά μου. Στο σημείο που το άσμα λέει: «μ' ένα στόμα, μια φωνή» και θέλει ζόρικο τοίτωμα στις φωνητικές χορδές, για να βγουν σωστά οι νότες, εγώ το ξεπερνούσα με λίγο γδάρσιμο στο λαιμό, αλλά χαλάλι του, λίγο το κακό. Η Τασούλα με έλεγε στο τέλος, "μπράβο, βρε αδελφέ, τραγουδιστάρα" και μ' άφηνε να φάω και τα δικά της κάστανα, ενίστε.

Η μάνα μου, η Κυρακουλίτσα, το είχε και το έλεγε, η γυναίκα. Όλη η Φαλήρου και η Αίνου ήξερε από νωρίς, για τις φωνητικές μου δεινότητες. "Καλέ, τι Καρούζος και σαχλαμάρες, κάθεστε και με λέτε; Γούναρης ο Γιωργάκης μου! Γούναρης!".

Μέχρι την παραμονή των Χριστουγέννων, τα γδαρσίματα στο λαιμό μου, γινόταν καμιά δεκαριά, αλλά ...αλήθεια σας λέω... σκασίλα μου μεγάλη τα γδαρσίματα, αυτή η Άγια νύχτα τελικά, ξόρκι και γιατρικό ήταν μαζί. Δίκαιο είχε η Τασούλα μας. Το πρώι ξυπνούσα με τις αμυγδαλές μου κομμάτι πρησμένες, αλλά την ώρα που ήταν να πω την Αγιανύχτα σόλο μερακλαντάρε, άνοιγαν, θαρρείς, οι ουρανοί, άνοιγαν και τα λαιμά μου. Θαύμα!

Για φέτος, το πήρα απόφαση, δεν θα είχα συνεργασία για τα κάλαντα με τον Άκη της Ρούσαινας. Χοντρόφωνος ο

Άκης και παράφωνος. Χάλια! Άλλα και στη μοιρασιά, έκανε κάτι τσαλιμιές με τα χαρούπια και τις σταφίδες και με έριχνε. Φέτος, που με πλησίασε για επανασύσταση της εταιρείας μας, «ΚΑΛΑΝΤΑ ΕΠΙΕ», "φέτος, ρε Άκη, λέω να μην εμφανιστώ", τον είπα καλλιτεχνικά, να καταλάβει. Έσκογα! Ήθελα νέο σχήμα για τα κάλαντα, πώς το λένε; Πιο νεανικό ντουέτο. Πιο ευρωπαϊκό, βρε αδελφέ! Εδώ χιλιάδες γερμανόπουλα πάνε στα κρύα και στα χιόνια και ψάλλουν μέρα-νύχτα την Αγιανύχτα έξω καρδιά κι εμείς, εκεί! να επιμένουμε, να ψέλνουμε:

»Χριστούγεννα, πρωτούγεννα,
Τώρα Χριστός γεννιέται,
Γεννιέται κι αναστήνεται
Στους ουρανούς επάνω
Κι όλοι οι αγγέλοι χαίρονται
Και τα δαιμόνια κρύβονται
Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε
Πέτρα να μην ραΐσει
Κι ο νοικοκύρης του σπιτιού,
Χίλια χρόνια να ζήσει.»

Έπιασα τη Νίκη πρωί-πρωί παραμονής και της εξέθεσα πως τα κάλαντα φέτος είναι οικογενειακή μας υπόθεση. Είναι θέμα κοινωνικής μας προβολής και καθηρωσης. Μια Αγιανύχτα θα μας καταξιώσει, θα φέρει την Ευρώπη στην πόλη μας! Στον Απαλό! Στα Ντάμια! "Άσε τα κέρδη, Νικούλα μου, από τα μπαχτσίσια της γειτονιάς... Μάτσο τα τάλιρα!", την είπα, εν κατακλείδι.

Τι το 'θελα το "κατακλείδι";

"Πέντε!", με είπε το πίτσο και άπλωσε στην μούρη μου την πολάμη της.

"Τι πέντε, ρε Νικούλα; Μούτζες;"

"Δραχμές, αδελφούλη μου", με είπε το σκασμένο.

Της τα 'δωσα. Τι να 'κανα; Οι καλλιτέχνες δεν αντέχουν στους εκβιασμούς και ενδίδουν. Η δόξα η άτιμη...

Με το που βγήκαμε από το σπίτι, για να τα πούμε πρώτα στην θεια μας, την Ρεγγίνα, που ήταν απόφοιτη των Καλογραιών της Αλεξανδρούπολης και ήξερε από Άγιες Νύχτες στα γαλλικά και στα ιταλικά, σε μια προβίτσια από μέσα μου, ο λαιμός μου δεν μου τα λέγε καλά τα πράγματα. Ψιλοπονάκια και ξεροβιζηάκια. Γλιστρούσε η φωνή μου, την ώρα που εξηγούσα στη Νίκη, πως η Βηθλεέμ που με ρώτησε, η αμαθής, κατά πού πέφτει, "Πού θες να πέφτει, ρε νιάνιαρο, στον Απαλό; Ρε συ, έχει ψηλά βουνά ο Απαλός; Στη Γερμανία βρίσκεται η Βηθλεέμ! Πάνω στις Άλπεις, με τα χιόνια και τα έλατα".

Η πρώτη στροφή, στην θειά, την Ρεγγίνα, ήταν καλή, ας πούμε καλή, καλούτσικη.

Η δεύτερη όμως...

Με αγριοκόίταζε, που την είπα "και του χρόνου, καλέ θεία".

"Ποιανού χρόνου, ανηψιέ; Και του χρόνου, πάλι την Άγια Νύχτα θα 'ρθεις να με πεις για κάλαντα;", με είπε και με στρίμωξε. "Τα δικά μας τα κάλαντα, δεν σε κάνουν, βρε βαρεμένο και θες τα ξενόφερτα;"

Πάγωσα!

Η απόρριψη του ευρωπαϊκού μου γίγνεσθαι, με σακάτεψε.

"Ξέρεις, καλέ θεία...", πήγα να ψελλίσω, αλλά άκουσα κάτι σαν "καλάθια και πανέρια", να με λέει και σώπασα. Μια κλωτσιά ύπουλη στη Νίκη, που γύρισε και με είπε: "λύσσαξες μ' αυτήν, την Αγιανύχτα", με ανακούφισε. Κρατήθηκα.

Μας έβαλε και της είπαμε τα κάλαντα απ' την αρχή.

Τα δικά μας κάλαντα. Τα ντόπια.

Το ευχαριστήθηκε, το χάρηκε κι ας ήταν γαλλοσπουδαστη, η γυναίκα.

Κι εμείς το ευχαριστηθήκαμε. Ιδιαίτερα εγώ! Πέντε δραχμές ήταν η είσπραξη από την θειά. Πέντε!

Στη σκάλα, που φεύγαμε ...πώς με ήρθε, για;... γύρισα μια και ρώτησα τη θεια μου, κατά πού πέφτει η Βηθλεέμ.

"Στην Παλαιστίνη, βρε κι συ, πέφτει! Καλά... δεν σας το 'μαθαν στο σχολείο;"

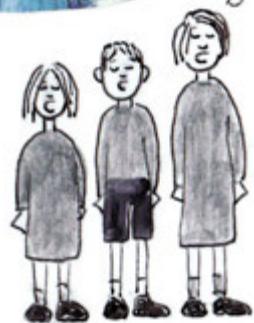
Τώρα, τι να σας πω;

Θα μας το έμαθε ο Σφυροέρας, δεν λέω.

Αλλά, είναι που φταίει εκείνη η αδελφή μου, η Τασούλα, που λύσσαξε με τα γερμανόπουλα και τα αυστριακόπουλα και τα γαλλάκια, στα βουνά τα ψηλά και στα χιόνια τα άσπρα, νυχτιάτικα με φαναράκια, να λένε την Αγιανύχτα κι εγώ δεν ήθελα και πολύ. Αφέθηκα, από τότε, στο ευρωπαϊκό μου όνειρο, αθεράπευτος. Πάντα ήθελα μιαν Ευρώπη τουρλού-τουρλού. Μιαν «Αβρούπα γιαλαντζί», που λένε και οι Τούρκοι.

Χρόνια πολλά

Καλή Χρονιά

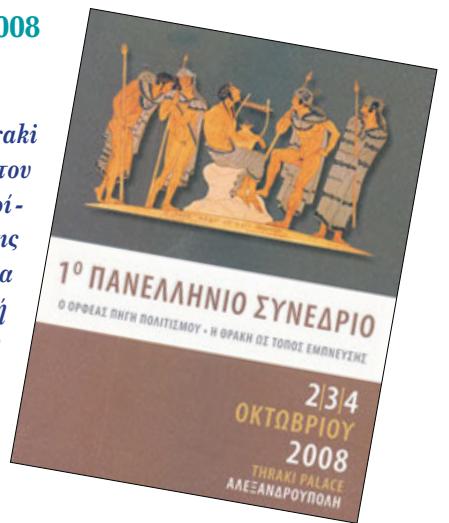
Ε Κ Δ Η Λ Ω Σ Ε Ι Σ Θ Ρ Α Κ Ω Ν

«Ο Ορφέας πηγή πολιτισμού - Η Θράκη ως τόπος έμπνευσης»

1ο Πανελλήνιο Συνέδριο στην Αλεξανδρούπολη, 2-4 Οκτωβρίου 2008

Επιμέλεια : Πασχάλη Α. Χριστοδούλου δρ. χημικού μηχανικού

Το απόγευμα της Πέμπτης 2 Οκτωβρίου 2008 πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο Thraki Palace η επίσημη τελετή έναρξης των συνεδρίων για τον Ορφέα και την Θράκη, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κάρολου Παπούλια. Την ενθύη διοργάνωσης των συνεδρίων είχε η διευρυμένη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ροδόπης-Έβρου, με συνδιοργανωτές τις νομαρχίες Έβρου και Ροδόπης και το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Το πρόγραμμα της έναρξης περιελάμβανε μουσικό καλωσόρισμα από τον Χρόνη Αγδονίδη με θρακική γκάιντα, παρουσίαση του ορφικού ύμνου του Νηρέως από την χορωδία του Ιεροφαλτικού Συλλόγου Αλεξανδρούπολης σε αρχαιοελληνικό ιαμβικό ρυθμό και την άρια Che faro senza Euridice από την Όπερα «Ορφέας και Ευρυδίκη» του Gluck με σολίστ την Λυγερή Τσαντσαρώνη, μεσόφωνο, συνοδεία εγχόρδων (Κοναρτέτο). Προς τιμήν του κ. Παπούλια η γκάιντα έπαιξε κι ένα ηπειρωτικό σκοπό.

Χ αιρετισμό στο συνέδριο απήγαγε ο Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής κ. Γεώργιος Ι. Μηνόπουλος, καθηγητής Ιατρικής του Δ.Π.Θ. και ο Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής κ. Νικόλαος Τζαβάρας, καθηγητής Ψυχιατρικής του Δ.Π.Θ.

Η εναρκτήρια ομιλία είχε θέμα «Ορφέας, Τελετάρχης και Μυσταγωγός» από τον κ. Ηρακλή Λογοθέτη, Διευθυντή του Εθνικού Κέντρου Θεάτρου και Χορού.

Την Παρασκευή 3 Οκτωβρίου το πρωί (09:00-13:30) και το απόγευμα (16:30-20:30) ήταν το κυρίως πρόγραμμα επιστημονικών ανακοινώσεων σε τέσσερεις ενότητες:

Α) Στην ενόπτητα ΟΡΦΕΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ με συντονιστή τον Μάριο Μπέγζο, καθηγητή στην Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών παρουσιάστηκαν οι εργασίες:

«Ορφισμός και Χριστιανισμός»
Σεβασμιότατος Μητροπολίτης
Αλεξί/πόλεως κ.κ. Άνθιμος

«Ορφική και Χριστιανική Ανθρωπολογία: Σχέσεις και Διαφορές»
π. Νικόλαος Λουδοβίκος,
αν. καθηγητής στην Ανωτάτη
Εκκλησ. Ακαδημία Θεοσαλονίκης

Στην εισαγωγική του προσφώνηση ο συντονιστής Μάριος Μπέγζος είπε ότι στην αρχαιότητα η Θράκη και η Κρήτη ήταν τα δύο μεγάλα σταυ-

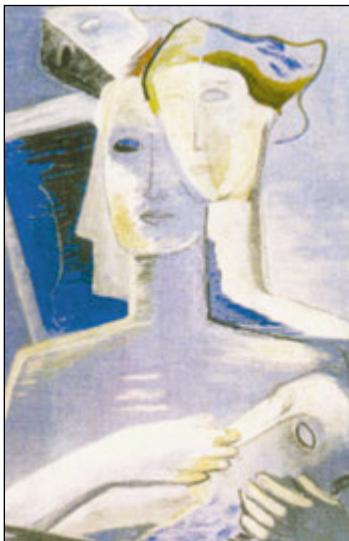
Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κάρολος Παπούλιας, συνοδευόμενος από τη σύνγραφο του και τον Πρόεδρο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ροδόπης-Έβρου κ. Γ. Μηνόπουλο, κατά την εισοδό τους στο χώρο των Συνεδρίων

ροδρόμια επικοινωνίας και ανταλλαγής πολιτισμών. Κατά μία ετυμολογία η λέξη **θρησκεία** έχει την ίδια ρίζα με την **Θράκη** που σημαίνει τα δρώμενα των Θρακών. Ο ορφισμός ήταν εναλλακτική θρησκεία του δωδεκαθέου με εξατομικευμένη εκδοχή του θείου και χαρακτηρίζεται από τον δυαλισμό (Ψυχή + σώμα). Ο Πλάτων είναι ακατανόητος χωρίς τον ορφισμό. Η ιδέα της αθανασίας της ψυχής προέρχεται από τους ορφικούς. Τόνισε τέλος ότι οι Πυθαγόρειοι ήσαν διάδοχοι των ορφικών.

Την ομιλία του Μητροπολίτη της

Αλεξανδρουπόλεως κ.κ. Ανθίμου την διάβασε ο κ. Δούκας Δημοσθένης, επειδή ο Σεβασμιώτατος έπρεπε να συμμετάσχει στην ιερά σύνοδο εκείνη την ημέρα. Ήταν όμως στην εναρκτήρια τελετή, την προηγούμενη βραδιά.

Ο Ορφέας έγινε γνωστός κυρίως μέσω του Πλάτωνα. Αναφέρθηκε στον μύθο Ζαγρέα-Διόνυσου. Το σώμα κατά τον Πλάτωνα ήταν **«σήμα»** δηλαδή ο τάφος της ψυχής. Ο Άγιος Ιουστίνος ο μάρτυς και ο Κλήμης Αλεξανδρείας έγραψαν για τον Ορφέα που τον θεώρησαν διδάσκαλο του μονοθεϊσμού.

Ο πατέρης Νικόλαος Λουδοβίκος είπε ότι το έναυσμα του μονοθεϊσμού το έδωσε ο ορφισμός. Αναφέρθηκε στον "σπερματικό λόγο" της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας. Ο ορφισμός έχει διεισδύσει στον χριστιανισμό μέσω των διδασκαλιών του Πλάτωνος (Θεός ανθρώπω ου μείγνυται), του Ηράκλειτου (αρμονίη αφανής φανερής κρείσσων, τα πάντα πλήρη θεών). Τόνισε ότι ο Αυγουστίνος, ο Άνσελμος, ο Θωμάς ο Ακινάτης, ο Καλβίνος, παρεμπηγνεύοντας τον Πλάτωνα, τον διάδοχο του Ορφέα, διέστρεψαν την ορθή διδασκαλία ως προς την ψυχή και το σώμα.

Το "κατ'εικόνα" αναφέρεται στο "συναμφότερον", δηλαδή στο σώμα και στην ψυχή μαζί. Είναι λάθος η υποτίμηση του σώματος και ότι το σώμα είναι η τιμωρία της ψυχής. Είναι τερατώδης η θεωρία του Ανσέλμου ότι η θεία δικαιούνη ικανοποιήθηκε με την σταύρωση του Χριστού.

"Η ψυχή είναι το εκμαγείο του σώματος" κατά τον άγιο Γρηγόριο Νύσσης. Η ανάσταση των νεκρών αφορά ανάσταση ψυχών και σωμάτων. Το πρόσωπο είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο. Ο κόσμος είναι ένα πνευματικό γεγονός.

Ο ορφισμός και ο χριστιανισμός είναι οι δύο μεγάλοι άγνωστοι κυρίως ο ορθόδοξος χριστιανισμός. Η περί ψυχής άποψη είναι ορφική. Η ψυχή είναι θεία κατά τον Ορφέα.

Στην συζήτηση που ακολούθησε, ο υπογράφων, αναφερόμενος στην ομιλία του πατρός Νικολάου Λουδοβίκου ερώτησε εάν εκτός από το έναυσμα του μονοθεϊσμού που το έδωσε ο ορφισμός, το δόγμα της τριαδικότητας είναι επίσης ορφικής προέλευσης. Σε αρνητική απάντηση του πατρός Λουδοβίκου ο υπογράφων αντέτεινε ότι ο διάδοχος του Ορφέα, Πιθαγόρας μέσω του ομωνύμου θεωρήματος: «Το τετράγωνο της υποτεινούσης ενός ορθογωνίου τριγώνου ισούται με το άθροισμα των τετραγώνων των δύο καθέτων πλευρών» προεικονίζει την τριαδικότητα. Αυτό το θεώρημα που επανευρίσκεται στην ακολουθία του σπουδαίου μαθηματικού του 12ου αιώνα μ.Χ. Leonardo Fibonacci εκφράζει μεταφορά ενέργειας. Ο Θεός των Μωαμεθανών είναι μονάδα που είναι περικλειστος και ανενεργός ενώ η Αγία Τριάδα της χριστιανικής θρησκείας επικοινωνεί με τον κόσμο και είναι πλήρης ενέργειας.

B) Στην ενότητα «ΟΡΦΕΑΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ» με συντονιστή τον Ανέστη Παπαδάκη, Αρχιτέκτονα - Μηχανικό, Ερευνητή του Κώδικα του «Έλληνος Λόγου» παρουσιάστηκαν οι εργασίες:

«Η αξιοποίησία των "πηγών" της αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας. Μια "λογική" προσέγγιση της ελληνικής "μυθολογίας"»

Ανέστης Παπαδάκης

«Οι Ύμνοι του Ορφέα και η κωδικοποιημένη Γνώση για τον Κόσμο»

Θεολόγος Σημαιοφόρος, Καθηγητής της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας στο Πλανεπιστήμιο Alpin.

Εισηγητής και θεμελιωτής του Κώδικα του «Έλληνος Λόγου».

«Η μέθοδος ανάγνωσης των Ύμνων»

Βαρβάρα Σταγιάννου, Οικονομολόγος, Ερευνήτρια του Κώδικα του «Έλληνος Λόγου»

Ο Ανέστης Παπαδάκης αναφέρθηκε στον Τίμαιο τον Λοκρό, τον ονοματοθέτη, ο οποίος έδωσε ερμηνεία μερικών λέξεων με την μέθοδο του Κώδικα του «Έλληνος Λόγου» π.Χ. Ο Θεός θεάται, ΘΡΑΚΗ = θέα Ροής Κάτω Εδώ. Αναφέρθηκε στο έργο του άγγλου αρχιτέκτονος VENTRIS που **το 1951 απέδειξε ότι η γραμμική γραφή Β'** είναι ελληνική, μετέθεσε έτσι την ελληνική ιστορία 400 χρόνια πίσω.

«Θεωρούμε την πρώτη αντί συνάντηση ως συνάντηση γνωριμίας ανδρών οι οποίοι με υπενθύμοτη και γνώση έχουν ενιρυφόει στα κείμενα του Ορφέα. Πλιστεύουμε ότι η γνωριμία μεταξύ μας δα αποτελείσει το βασικό κορμό επόμενων συναντίσεων με εξειδικευμένη πλέον δεματολογία, έτσι ώστε αντές να αποτελέσουν δεσμό στην περιοχή της Θράκης.»

Γ. Μηνόπουλος

Ο Κων/νος Χασάπης, αστρονόμος - μαθηματικός με την διδακτορική του διατριβή (1967) απέδειξε ότι ο πυρήνας των ορφικών ύμνων προέρχεται από το 1600 π.Χ. περίπου, μετέθεσε έτσι την Ελληνική Ιστορία κατά 1000 χρόνια πίσω.

Ο Θεολόγος Σημαιοφόρος είπε ότι το περιεχόμενο των έργων του Ορφέα αποτελεί πηγή πολιτισμού, γιατί είναι αφετηρίες σκέψεων που καθοδηγούν και στη-

ρίζουν τον ερευνητή. Στους ύμνους του Ορφέα εντυπωσιάζει η θεματική πολυμέρεια και εκπλήσσει η εσωτερική τους συνοχή. Η γλαφυρότητα και η τέχνη στους στίχους είναι προφανής. Γ' αυτό ο Ορφέας είναι σημερινός και γ' αυτό αξίζει να τον επανακούσουμε και να καταγράψουμε τον λόγο του στη γλώσσα του, στη γλώσσα του ευφυούς και μη συμβατικού νοήματος **'Ελληνος Λόγος'**.

Στην συζήτηση που επακολούθησε ο κ. Γιαλαμάς Αθανάσιος, πρόεδρος των πολιτιστικών σωματείων Έβρου, αναφερόμενος στον Κων/νο Χασάπη για τον οποίο είχε κάνει μνεία ο πρώτος ομιλητής της β' ενότητας κ. Παπαδάκης Ανέστης, είπε ότι η εξίσωση του Χασάπη για το πρότε εγράφησαν οι ορφικοί μύθοι δίνει δύο λύσεις: **το 1360 π.Χ. και το 11835 π.Χ.** Στηριζόμενος λοιπόν σ' αυτό ο Ιωάννης Πασσιάς, στο βιβλίο του τα ΟΡΦΙΚΑ, γράφει ότι **ο ελληνικός πολιτισμός είναι 12000 χρόνια αρχαιότερος απ' όσο νομίζεται**.

Στο σημείο αυτό παρενέβη η Κυρία Παπαθανασίου Μάρω, Αν. Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών στο μάθημα της Ιστορίας της Τεχνολογίας, μαθηματικός και φιλόλογος και είπε ότι **η εξίσωση του Χασάπη για το πρότε εγράφησαν οι ύμνοι, δίνει δύο λύσεις 1360 π.Χ. και 11835 π.Χ. γιατί είναι εξίσωση 2ου βαθμού**. Έχει όμως κι ένα περιοριστικό όρο που αποκλείει την δεύτερη λύση.

Γ) Στην ενότητα «ΟΡΦΕΑΣ, ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ» με συντονιστή τον Νικόλαο Κουρέτα, πρώην καθηγητή της Ψυχιατρικής στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ, των ΗΠΑ, παρουσιάστηκαν οι εργασίες:

«Βία και επιθετικότητα στον μύθο του Ορφέα»

Νικόλαος Τζαβάρας
Καθηγητής Ψυχιατρικής του Δ.Π.Θ.

«Ορφέας και Ευρυδίκη: ένα ανέφικτο πένθος»

Κώστας Ζερβός

Δ) Στην ενότητα ΟΡΦΕΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ με συντονίστρια την ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ καθηγήτρια Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης παρουσιάστηκαν οι εργασίες:

«Ο μύθος του Ορφέα και η μουσική»

Κων/νος Φλώρος, μουσικολόγος
επίπιμος Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών
και Θεσσαλονίκης

«Η ομιλούσα κεφαλή στην έξοδο του μύθου: Ενατένιση μιας πτυχής από τη λογοτεχνική τύχη του Ορφέα».

Δημήτρης Αρμάσιος, φιλόλογος,
καθηγητής Μ.Ε., δοκιμιογράφος

Έγινε προβολή φωτεινών διαφανειών πινάκων, κυρίως, ζωγράφων του τέλους του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ου αιώνα, οι οποίοι επηρεάστηκαν από την ψυχολογική ερμηνεία του μύθου του Ορφέα που αναφέρθηκε στην Γ' ενότητα.

Στην συζήτηση που ακολούθησε, ο υπογράφων αναφέρθηκε στο βιβλίο του Κων/νου Φλώρου, πρώτου ομι-

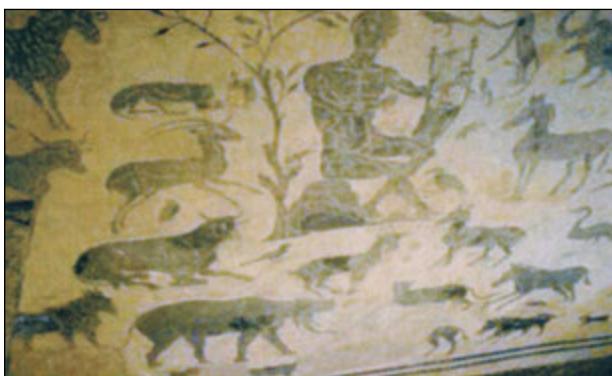
λητή της Δ' ενότητας με τίτλο **“Ο άνθρωπος, ο έρωτας και η μουσική”**.

Το Σάββατο 4 Οκτωβρίου (9.30-12.30) με τον τίτλο Συμπόσιο για τον Ορφέα, έγινε ανοικτή συζήτηση κατά την οποία ομίλησαν οι εισηγητές του συνέδριου και έλαβαν τον λόγο οι σύνεδροι.

Στους συνέδρους διανεμήθηκε ένα πολύ επιμελημένο 16σέλιδο φυλλάδιο με έγχρωμες απεικονίσεις σχετικές με τον Ορφέα και περιείχε προσεγμένα κείμενα της κ. Ελένης Μπολιάκη, Επίκουρου Καθηγήτριας Δ.Π.Θ.

Επιπλέον, εδόθησαν στους συνέδρους και στους προσκεκλημένους το **«Λεξικόν Γεωγραφικόν και Ιστορικόν της Θράκης»** του Αχιλλέως Θ. Σαμοθράκη σε ειδική ηλεκτρονική έκδοση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ροδόπης - Έβρου και το βιβλίο **«Πρόσωπα και Μορφές της Αλεξανδρούπολης»**, του Πολιτιστικού Συλλόγου Αλεξανδρουπολιτών Αττικής, Β' έκδοση (2008).

Το συνέδριο για τον Ορφέα θα επαναληφθεί τον επόμενο χρόνο ως πανευρωπαϊκό ή διεθνές.

ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΧΡΟΝΙΑ

Στο βουλγαρικό σχολείο

Γράφει ο Ζαφείρης Αλεξιάδης

Εκείνος ο Βασίλης ήθελε κι άλλο ξύλο.

Ναι, ναι, δεν κάνετε λάθος. Γι' αυτόν μιλώ, για τον Βασίλη, τον καθηγητή της Μουσικής. Τον χρειαζόταν περισσότερο ξύλο από αυτό που τον έδωσε η Βουλγάρα δασκάλα.

Είχαμε φέτος την καθιερωμένη συνάντησή μας στην Αλεξανδρούπολη, οι συμμαθητές που αποφοιτήσαμε μαζί από το γυμνάσιο, το 1954. Όλοι ήταν παρόντες και μόνο ο Βασίλης έλειπε. Για μένα ήταν ο αρχαιότερος από όλους τους συμμαθητές μου. Πενήντα οκτώ χρόνια πριν, το 1942, πηγαίναμε μαζί στο σχολείο... στην πρώτη τάξη στο βουλγαρικό σχολείο.

Οι Βούλγαροι στην Κατοχή, όπως είναι γνωστό, προσπάθησαν να μας πείσουν ότι η Αλεξανδρούπολη είναι Βουλγαρία και λέγεται Ντεντέαγατς και ότι εγώ και ο Βασίλης είμασταν Βουλγαράκια και ότι εγώ δεν λεγόμουν Ζαφείρης αλλά Ζαφίρι και ο Βασίλης λεγόταν Βασίλιεφ. Ανάγκασαν μάλιστα τους γονείς μας να μας γράψουν στο βουλγαρικό σχολείο και η δασκάλα μάς έβαλε να καθίσουμε στο ίδιο θρανίο.

Κοιταχτήκαμε όταν βρεθήκαμε δίπλα-δίπλα. Ούτε που τον ήξερα, ούτε που με ήξερε. Το μόνο κοινό και στους δύο μας ήταν η φοιτισμένη φάτσα μας.

Αρχίσαμε τα μαθήματα, τα δυσκολοπρόφερτα σύμφωνά τους, τα Μπουλγκάρσκατα, τα Γκερμάνσκατα και άλλα τέτοια. Τα επαναλαμβάναμε κι εμείς και είχαμε την αίσθηση ότι η αίθουσα γέμιζε με μία σχετική με τις λέξεις δυσοσμία.

Μας είπε ακόμη η δασκάλα μας ότι το τρένο στα βουλγαρικά λέγεται «βλάκα» και εγώ για να τον κουρντίσω, του έλεγα:

– Βασίλη, είσαι τρένο.

Όταν το άκουγε, τσατιζόταν.

Η δασκάλα μας, η γκοσποντίνα Λίλη, είχε ένα παράξενο παιδαγωγικό σύστημα. Το κάθε θρανίο είχε μία συνυπενθυνότητα. Άμα δεν ήξερε κάτι ο ένας, έδερνε και τους δύο. Άμα δεν είχε στην τοάντα του μαντήλι ο Βασίλης, έδερνε και τον Βασίλη και εμένα. Αν είχα λερωμένα τα νύχια μου, έδερνε και τον Βασίλη. Μας είχε ταράξει στο ξύλο.

Έτυχε εκείνη την εποχή να έχω ένα πάκο με φύλλα από χαλκομανίες, που τις είχε γλιτώσει ο θείος μου, όταν λεηλατήθηκε το εμπορικό του Μετσοβίτη, και εκείνος έφυγε κρυφά στη Μέση Ανατολή. Τότε οι χαλκομανίες πέρασαν στα δικά μου τα χέρια.

Ήταν κάτι φύλλα όπως αυτά με τα γραμματόσημα, που έφεραν κάτι μικρές καταπληκτικές εικονίτοις που παρίσταναν αερόστατο Ζέπελιν, με διπλανά (έτσι έλεγαν τα αεροπλάνα με πάνω-κάτω φτερά), υπερωκεάνια με πολλά φουγάρα σαν τον Τιτανικό, μεγάλες ατμομηχανές, υποβρύχια, και ένα σωρό εντυπωσιακές έγχρωμες εικόνες.

Στόλισα με αυτές το βουλγαρικό αλφαριθμητάριο μου σε όσες σελίδες είχε λευκό διαθέσιμο χώρο.

Η χρήση τους ήταν η εξής: Ψαλίδιζες το τετραγωνάκι, το σάλιωνες με τη γλώσσα σου από την πλευρά που ήταν η εικόνα και το κολλούσες στο βιβλίο. Μετά σαλιώνοντας το δάκτυλο, έτριβες προσεκτικά το χαρτί και το αφαιρούσες σιγά-σιγά σε μικρά τρίμματα, ώσπου έμενε στη σελίδα του βιβλίου η εικόνα, μοναδικό στολίδι και ζήλεια των άλλων παιδιών που δεν είχαν τέτοια στολίδια στα βιβλία τους.

Τότε με έπιασε το κληρονομικό καππαδοκικό εμπορικό μου δαιμόνιο. Έφερα και πουλούσα χαλκομανίες στους συμμαθητές μου. Ένα στοτίγκι τη μία. Το στοτίγκι ήταν μισό λέβα. Έκανα χρυσές δουλειές.

Τα παιδιά κολλούσαν τις χαλκομανίες, έφτυναν και έτριβαν και έτριβαν και τρυπούσαν τις σελίδες και έκαναν τα βιβλία τους χάλια...

Όταν κάποτε το αντιλήφθηκε η δασκάλα, η γκοσποντίνα Λίλη, φρίαξε. Στην ερώτησή της «ποιος; από πού;», όλων τα σαλιωμένα δάχτυλα έδειχναν εμένα.

Έφαγα το ξύλο της χρονιάς μου. Έφαγε και ο Βασίλης το μέρος που του αναλογούσε. Δεν ξαναπήγα στο βουλγαρικό σχολείο. Ούτε εκείνος ξαναπήγε.

Εγώ, όμως, τακτικότατος πηγαίνω στις συναντήσεις των συμμαθητών μου. Εκείνος δεν πατάει ούτε σε αυτές. Ας είναι!

Την περίοδο αυτήν την οργάνωσα στην πόλη μου για το 2008, ειδωθήκαμε, χαρήκαμε, συγκινηθήκαμε, φιληθήκαμε, αποχαιρετισθήκαμε και αποχωριστήκαμε με την υπόσχεση ότι θα ξαναταμώσουμε μετά από τέσσερα χρόνια.

Την άλλη ημέρα κατέβηκα στην αγορά για κάτι ψώνια και για να τακτοποιήσω κάτι δουλειές μου. Οπότε μπροστά στον ΟΤΕ βλέπω βιαστικό τον Βασίλη.

– Ρε σου! του φωνάζω.

Γύρισε, με είδε. Ανοιξε την αγκαλιά του, με έσφιξε, σημίξαμε τα μάγουλά μας.

– Ρε σου, του λέω, εγώ ήρθα από την Αθήνα για να σε δω, κι εσύ κρύψτηκες!

– Ξέχασες πόσο ξύλο έφαγα εξαιτίας σου;

– Και λίγο σου ήταν! Έπρεπε να σου δώσει και άλλο.

Αγκαλιαστοί σχεδόν, πήγαμε πιο εκεί, σε ένα καφενείο. Πόσα θυμηθήκαμε, πόσα είπαμε οι δύο συμμαθητές, συγκάτοικοι σε εκείνο το ξύλινο θρανίο στο βουλγαρικό σχολείο τη χρονιά του 1942.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Βερβερίδης Νίκος & Σμαρώ	50 €
Εις μνήμην Ντίνου Μανιά	
Γιασεμάκης Θεόδωρος & Πόπη	200 €
Εις μήμην των γονέων τους	
Γρηγοριάδου - Μέντσα Μαρία	100 €
Εις μήμην των γονέων της	
Καρδαμήλας Άγγελος	50 €
Εις μνήμην του πατέρα του Μανώλη Καρδαμήλα	
Κάρτσωνα-Γαβριηλίδου Μαΐρη	300 €
Εις μνήμην της μητέρας της Ευτυχίας Μεσηνέζη-Κάρτσωνα	
Κοντογώρη Νεραντζιά	100 €
Εις μνήμην των γονέων της	
Λαλάκη - Φιτσώρου Μαρία	30 €
Εις μνήμην των γονέων της	
Μαντούδης Ανδρέας	50 €
Εις μνήμην Γεωργίου Χριστοφοράκη	
Μιχαήλ Δημήτριος	50 €
Εις μνήμην Ντίνου Μανιά	
Οικογένεια Φώτη Κοσμά	50 €
Εις μνήμην Φώτη Κοσμά	
Ουζουνίδου Νίτσα	50 €
Εις μνήμην του συζύγου της Δικηγόρου Νίκου Ουζουνίδη	
Παναγώτου Γεώργιος	100 €
Εις μνήμην γονέων και αδελφών	
Πανταζίδου-Οικονόμου Αγγελική	50 €
Εις μνήμην Ντίνου Μανιά	
Παπαϊάννου Αλέξης	100 €
Εις μνήμην των αποβιωσάντων συμμαθητών του τάξης 1958	
Ρούμπου Τιτίκα	30 €
Εις μνήμην Ευτυχίας Μεσηνέζη-Κάρτσωνα	
Σταυριανίδου Κική	50 €
Εις μνήμην της μητέρας της Ελισάβετ Μελετιάδου	
Τσεαμελής Δημήτριος	50 €
Εις μνήμην γονέων και αδελφών Δέσποινας, Φιλίτσας, Γιάννη Ινώ Στεργιάδου-Φίκα, Φρόσω Μιτραϊκίδου-Θωμά,	
Αριάδνη Κυριακίδου-Κασόλα, Ελένη Πετρίδου-Τσάγκλα	200 €
Εις μνήμην Ζαχαρία Χονδρού, συζύγου Αννας Τρικούπη-Χονδρού	

ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΙΕΣ

Αγγελίδης	Δημήτριος	50 €
Αλγιανάκης	Βασίλειος	50 €
Αλεξάνδρου	Γεώργιος	50 €
Βασιλειάδου	Ελευθερία	50 €
Γιαγουρτάς	Ευάγγελος	50 €
Γιασεμάκης	Θεόδωρος	50 €
Ευθυμιάδης	Απόστολος	50 €
Θανάσουλα	Χρυσοθέα	50 €
Καραμανή	Μαρία	50 €
Καραμανίδης	Ηλίας	50 €
Καραμιχάλη	Σοφία	50 €
Καραποστόλου	Ξενοφών	50 €
Κεβρεκίδης	Γεώργιος	50 €
Κοντογώρη	Νεραντζιά	50 €
Κουρουτζίδης	Αθανάσιος	50 €
Κουταλάκη	Παναγιώτα	50 €
Μάκρας	Άγγελος	50 €
Μανίκα	Φανή	50 €
Μαργώνης	Κώστας	50 €
Μιχαήλ	Δημήτριος	50 €
Μιχαήλογλου-Ματσούκα	Έφη	50 €
Μυλωνά-Βαλαβάνη	Κυριακή	50 €
Παϊδούσης	Αντώνιος	70 €
Πανταζίδης	Κώστας	50 €
Παπαδόπουλος	Ντίνος	50 €
Παπαρήγα-Ηλιοπούλου	Φωτεινή	50 €
Παταπάτης	Κώστας	50 €
Πολυταρίδης	Βύρων	50 €
Σκαρβέλης	Νικόλαος	50 €
Σοφιάδου-Νικολούδη	Καίτη	50 €
Σταμπολίδου	Γιάννα	50 €
Τερζίδης	Κύρος	50 €
Τρεβεδίου-Μποζατζόγλου	Αναστασία	50 €

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

25-29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2008

Πενθήμερη εκδρομή στη γενέτειρα

Γράφει ο Παναγιώτης Τσιακίρης

Επειοδιακή μπορεί να χαρακτηρίσει κάποιος αυτήν την τόσο επιθυμητή αλλά τελικά, με ευάριθμη ουμμετοχή εκδρομή. Θύμιζε την επαφή τρίτου τώπου, όπου από παντού ουγκεντρώνονταν κόμοις. Άλλοι από την Αθήνα με αεροπλάνα και αυτοκίνητα, άλλοι από τη Θεοσαλονίκη, την Καβάλα και άλλοι από την Αλεξανδρούπολη. Το αποτέλεσμα ικανοποιητικό. 16 ουμμετοχές.

Σάββατο βράδυ. Το ευχάριστο μουσικό βραδινό στο ξενοδοχείο «ΝΕΦΕΛΗ», με τα τραγούδια της Αμαλίας, ήταν ένα καλό ξεκίνημα.

Η Κυριακή αφιερώθηκε στην πολιτιστική μας επιμόρφωση. Επίσκεψη στον Άγιο Νικόλα του Πόρτο Λάγος, εκεί ντε στην πολυσυζητημένη πια Βιστωνίδα, για ένα κεράκι και προσκύνημα, χωρίς τον πατροπαράδοτο καφέ! Ο καλός καιρός μάς έκανε το κέφι για μία ωραία περιήγηση στα αρχαία Άβδηρα, την πόλη με τα δύο της λιμάνια. Τι κρίμα, ένα τόσο σημαντικό αρχαιολογικό εύρημα να μένει αναξιοποίητο. Ελάχιστο το ανασκαφικό έργο σε σχέση με το μέγεθος της αποικίας των Κλαζομενών και της Τέω, στην πατρίδα του Δημόκριτου. Εντυπωσιακό το Μουσείο, που λειτουργεί στη σύγχρονη κωμόπολη του Δήμου των Αβδήρων. Αξίζει να τα επισκεφθείτε, όσοι δεν τα έχετε ήδη δει, σε πρώτη ευκαιρία επίσκεψή σας στην περιοχή.

Ακολούθησε ένας ευχάριστος περίπατος στα καλντερίμια της Παλιάς Ξάνθης που ναι μεν μας άνοιξε την όρεξη, αλλά η αργία και η καλοκαιρία γέμισε όλα τα κέντρα και η “απρονοησία” μας

Πλακοστρωμένη αυλή σπιτιού στα αρχαία Άβδηρα (Πολύστυλον) 4ος αι. π.Χ.

Από ενημερωτικό φυλλάδιο του Υπουργείου Πολιτισμού.
ΙΘ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Κοσμοσώτειρα Φερρών

Πάνω: Ο μονοκέφαλος αετός, σύμβολο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας μέχρι το 1261. Κεραμικό ανάγλυφο στο εξωτερικό τείχος του ναού

Δεξιά: Στρατιωτικός άγιος ή ο Ισαάκιος Κομνηνός.

Τοιχογραφία του 12ου αι.

για προσυνεννόηση μάς έφερε έξω από την Κομοτηνή μέχρι να βρούμε μαγαζί να μας ταΐσει.

Η Δευτέρα ήταν με πιο βαρύ πρόγραμμα. Όλοι στην ώρα τους –παράξενο– και φύγαμε για την Παναγία την Κοσμοσώτειρα –δήθεν για μια ολιγόλεπτη επίσκεψη, μια που οι περισσότεροι την είδαμε πολλές φορές. Άλλη γνώμη, όμως, είχε η υπεύθυνη του Γραφείου Ενημέρωσης του Δήμου Βήρας. Αφού προηγήθηκε μια 20λεπτη ενημέρωσή μας με video για το Δέλτα του Έβρου (ομολογώ ότι ήταν καλύτερα από παλαιότερη επίσκεψη στο ίδιο το Δέλτα), πήγαμε στην εκκλησία, όπου είχαμε μια καταπληκτική ενημέρωση για το ιστορικό του βυζαντινού ναού και τον κτήτορά του Ισαάκιο Κομνηνό.

Βγήκαμε από το πρόγραμμα, αλλά άξιζε τον κόπο. Αφήσαμε την επίσκεψη στο κάστρο για μια άλλη φορά.

Ήπιαμε τον καφέ μας στο Αρδάνιο και με τον καλοσυνάτο και πρόθυμο οδηγό μας, τον Δημήτρη, ξεκινήσαμε για τη Δοξιάρα. Όμορφη η διαδρομή στο φθινοπωρινό τοπίο και στη λιακάδα.

Στο χώρο των ανασκαφών μάς περίμεναν οι υπεύθυνοι κατάλληλα πληροφορημένοι από το φύλακα άγγελό μας Φωτεινή Τοζακίδου και με ιδιαίτερο ενθουσιασμό μάς ξενάγησαν στον ταφικό τύμβο. Δεν θα σας περι-

Επίσημοι, καθηγητές και παιδιά παρακολουθούν την εκδήλωση.

(φωτ. 1, 2, 3 Στρατούλα Κουκουρίκου)

γράψω τίποτα, λόγω χώρου και σχετικής άγνοιας, αλλά θα σας παραπέμψω στο τεύχος 14, σελ. 19-21, όπου με επιμέλεια της κ. Αλ. Μπτονάκη θα βρείτε τη συνέντευξη με τον αρχαιολόγο κ. Διαμαντή Τριαντάφυλλο.

Οποία όρεξη για φαγητό στο Εβροθήραμα! Ούτε σκαφιάδες στην ανασκαφή να ήμασταν. Απολαύσαμε τα διάφορα κυνήγια, ωραία μαγιευμένα, και αφήσαμε τον καφέ για την Ορεστιάδα. Φύγαμε για το Σουφλί με το σουύρουπο, όπου τα μεταξωτά και άλλα αναμνηστικά δωράκια μάς περίμεναν στην έξοδο της πόλης.

Η νύχτα έπεισε, αλλά η ευχαρίστηση έδιωξε την κούραση.

Οι παρουσιαστές της εκδήλωσης

Η Τρίτη αφιερώθηκε στα πατριωτικά μας καθήκοντα κατά μόνας και όχι πλέον ομαδικά. Ήταν, βλέπεις, και οι υποχρεώσεις των μελών του Δ.Σ. για την προετοιμασία της αυριανής εκδήλωσης. Ένα όμορφο βραδινό με φαροφαγία και συντροφιά κάποια μέλη του Συλλόγου Αρχαιοφίλων που πρόθυμα συνέδραμαν στο έργο μας, ήταν ό,τι έπρεπε.

Ο τελικός μας σκοπός, που ήταν η διανομή των βιβλίων, πραγματοποιήθηκε, με την επίβλεψη της Φωτεινής Τοζακίδου, την Τετάρτη στο κατάμεστο Δημοτικό Θέατρο, όπου παρουσία του Αντιπροέδρου της Υπερνομαρχίας κ. Γ. Θωμαΐδη, του Διευθυντή Β' Θμιας Εκπαιδευσης κ. Δημ. Μπόγλου, των καθηγητών και των μαθητών της Α' Τάξης των Λυκείων της πόλης, ο υπογράφων ως Πρόεδρος του Συλλόγου έκανε μία σύντομη ενημέρωση για τη δράση του Συλλόγου και ακολούθησε η σύντομη παρουσίαση του βιβλίου «Πρόσωπα και μορφές της Αλεξανδρούπολης» από την Γραμματέα μας φιλόλογο κ. Αλεξάνδρα Μπτονάκη. Παρόντες, ύστερα από πρόσκλησή μας, ήταν συγγενείς και απόγονοι μερικών από τα πρόσωπα που αναφέρονται στο βιβλίο.

Ακολούθησε δεξίωση στο Σύλλογο Αρχαιοφίλων και η παράδοση των βιβλίων στους εκπροσώπους των σχολείων.

Όπως όλα τα καλά και ευχάριστα τελειώνουν γρήγορα, έτσι και για μας ήρθε η ώρα του γυρισμού. Εις άλλα με υγεία και σύντομα.

ΘΡΑΚΙΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Θρακική γη και μεγάλες ιστορικές μάχες

ΜΕΡΟΣ Β'

Γράφει ο Κράτης Ποιμενίδης

Ο αυτοκράτωρ της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας Βάλης (I.E.E., τόμος Z', σελ. 73)

Στα εδάφη και τις πεδιάδες της απέραντης Θράκης από παλαιοτάτων χρόνων, αλλά κυρίως κατά τη ρωμαιοβυζαντινή περίοδο, οι αλλεπάλληλες και καταιγιστικές επιδρομές των αλλόθρησκων βαρβάρων, οι εμφύλιες διαμάχες για διεκδίκηση πρωτείων στη διακυβέρνηση της αυτοκρατορίας και η άφρων τάση για επίλυση προσωπικών διαφορών διά των όπλων, «παρήγαγαν» και «ξετύλιξαν» σημαντικές και σπουδαίες μάχες. Πολλές απ' αυτές δημιούργησαν νέους λαούς και νεοσύστατες χώρες και μετέβαλλαν συνεχώς τον γεωγραφικό χάρτη. Η εξαιρετική κομβική θέση της Θρακικής γης, ιδανικό πέρασμα από τη Δύση στην Ανατολή, και η δυνατότητα που προσφέρει με την έξοδο στο θαλάσσιο χώρο για επαρκή συντήρηση και άνετη διαβίωση των νεόφερτων νομάδων, ήταν επόμενο να «φιλοξενήσει» άγριες και πολύνεκρες πολεμικές συγκρούσεις, μερικές από τις οποίες περιγράφονται στο κείμενο που ακολουθεί.

ΟΙ ΜΑΧΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΗΣ

1 Μετά το χωρισμό του Ρωμαϊκού κράτους επί αυτοκρατορίας **Διοκλητιανού** σε δυτικό και ανατολικό, κατά τη «σύνοδο των αυτοκρατόρων» στο Καρνούτο της Γαλατίας, το 308 μ.Χ., ανακηρύχθηκε αυτοκράτωρ της Ανατολής ο στρατηγός του Γαλέριου **Λικίνιος**. Το επόμενο έτος στέφθηκε και δεύτερος αυτοκράτωρ της Ανατολής, ο **Μαξιμίνος Δάιας**. Οι δύο ηγεμόνες σταδιακά έδειξαν ότι δεν μπορούν να συμπλεύσουν και αναπόφευκτα το 313 μ.Χ. συγκρούσθηκαν κοντά στην Αδριανούπολη, στη θέση **Campus Mantinensis** (μεταξύ Χανιών και Μπαμπά Εσκή). Ο στρατός του Λικίνιου, πιο συγκροτημένος και δυνατός, στη μεγάλη μάχη που ακολούθησε, διέλυσε τα στρατεύματα του Μαξιμίνου και ο ίδιος έμεινε μόνος κύριος της Ανατολής.

2 Σκεφτόμενος να αυξήσει και ισχυροποιήσει τη στρατιωτική του δύναμη, ο αυτοκράτωρ του Ανατολικού Ρωμαϊκού κράτους **Βάλης**, το 376 μ.Χ., επέτρεψε στους καταδικούς από τους Ούνους Βησιγότθους να εγκατασταθούν στις περιοχές της επικρατείας του, μέσα από τον Δουναβή. Γ' αυτόν το λόγο, τον ίδιο χρόνο, Ρωμαίοι αξιωματικοί διατάχθηκαν να διευκολύνουν τους βαρβάρους να περάσουν το μεγάλο ποταμό και να τους παράσχουν τα απαραίτητα τρόφιμα. Λόγω όμως της ανικανότητας και ασυνειδησίας ορισμένων διεφθαρμένων αξιωματούχων που επέ-

βλεπταν τη διάβαση του Δουναβή και της φαυλότητας του «κόμη» της Θράκης **Λουπικίνου** και του δούκα **Μάξιμου**, που έπαιρναν υπέρογκα χρηματικά ποσά από τους εισερχόμενους στα ρωμαϊκά εδάφη, μαζί με τους Βησιγότθους πέρασαν τις δουνάβιες όχθες αμέτρητα στίφη Οστρογότθων, των οποίων η διέλευση στην αυτοκρατορία είχε ρητά απαγορευθεί.

Βλέποντας την ισχυροποίηση των ενωμένων πια Γότθων, που εν τω μεταξύ είχαν συμμοχήσει με τον κυριότερο όγκο των Άλανών και Ούνων, ο Βάλης, ενθαρρυμένος από τις πρόσκαιρες επιτυχίες των Ρωμαίων στρατηγών του Γρανικού, **Σατουρνίνου** και **Σεβαστιανού** και υποτιμώντας τις δυνατότητες των εισβολέων, αποφάσισε να τους επιτεθεί και να τους διώξει.

Έτσι, τέλη Μαΐου του 378 μ.Χ., στρατοπέδευσε λίγο έξω από την Αδριανούπολη. Αφού αγνόησε εντελώς την προτροπή του Γρατιανού να τον περιμένει από το Σίρμιο και απορρίπτοντας τις προτάσεις του αρχηγού των Γότθων **Φριτίγερου** για συμβίβασμό και συνθηκολόγηση, έδωσε εντολή στις 9 Αυγούστου να εγκαταλείψει ο στρατός την Αδριανούπολη και να βαδίσει κατά του εχθρού. Η πορεία, εξαιτίας του ανωμάλου εδάφους και του καυτού ηλίου, ήταν εξαντλητική και, όταν οι λεγεώνες του Βάλη έφθασαν στην πεδιάδα, αντίκρυσαν τους Γότθους μπροστά στα τροχόσπιτά τους να περιμένουν τους

Ρωμαίους, οι οποίοι υπέπεισαν στο λάθος να μην επιτεθούν αμέσως, ίσως γιατί αυτή την κίνηση να την περιέννων από τους αντιπάλους. Ο γέγετης τους, όμως, Φριτίγερος δεν έδινε το σύνθημα για επέλαση, επειδή περίμενε το πανίσχυρο οστρογοτθικό ιππικό. Όταν αυτό έφθασε, με αρχηγούς τους **Άλλοθο** και **Σέφρακο**, επέπεισε με ταχύτητα κεραυνού επάνω στους αιφνιδιασθέντες ιππείς του Βάλη και άρχισε να τους σφάζει ασταμάτητα. Μετά την εξολόθρευση του ρωμαϊκού ιππικού, ο κύριος όγκος του πεζικού έμεινε απροστάτευτος και έγινε εύκολη λεία για τις ορέξεις των αιμοσταγών Γότθων.

Η πανωλεθρία του στρατού της Ανατολικής αυτοκρατορίας υπήρξε πρωτοφανής και ο ίδιος ο Βάλης μεταφέρθηκε τραυματισμένος σε μία καλύβα η οποία πυρπολήθηκε από τους βαρβάρους προκαλώντας το θάνατο όλων όσων βρίσκονταν μέσα. Κατ' αυτόν τον τρόπο δόθηκε τέλος σε μία αναμέτρηση, η οποία κατά τον ιστορικό Αμμιανό, αποτέλεσε το μελανότερο στήγμα για τη Ρωμαϊκή ιστορία.

3 Ο σουλτάνος **Μουράτ Α'**, το 1361, μετά από ασφυκτική πολιορκία και παρά τη γενναία αντίσταση της φρουράς, κατέλαβε την Αδριανούπολη και οι Οθωμανοί άρχισαν να εξαπλώνονται σε όλη τη Θράκη. Ο βασιλιάς (κράλης) της Σερβίας **Ουρσόσης** για να περιορίσει τον τουρκικό κίνδυνο, το 1363, συμμάχησε με τον βασι-

Οι οθωμανοί σουλτάνοι Μουράτ Α' (1360-1389), Βαγιαζήτ Α' (1389-1402) και Μουράτ Β' (1421-1451), σε μικρογραφία τουρκικού χειρογράφου του 16ου αι.
(Ι.Ε.Ε., τόμος Θ', σελ. 201)

λιά της Ουγγαρίας Λουδοβίκο, με τον βασιλιά της Βοσνίας και τον γηγεμόνα της Βλαχίας. Ο ενωμένος στρατός, ο οποίος αριθμούσε περίπου 30.000 και, κατά τους Τούρκους ιστορικούς ήταν πολυαριθμότερος, βάδισε προς την Αδριανούπολη και εγκαταστάθηκε στις δύο όχθες του Έβρου σε απόσταση δύο ημερών πορείας από την πόλη. Την επόμενη ημέρα επιχείρησε συντονισμένη επίθεση εναντίον του Τούρκου στρατηγού **Λαλά Σαχίν**, ο οποία δεν έφερε αποτέλεσμα.

Οι Οθωμανοί, παίρνοντας θάρρος από αυτή την επιτυχία, έδωσαν εντολή στον αρχηγό του ιππικού Χατζή-Ιλμπετη να εφοριμήσει αιφνιδιαστικά κατά των χριστιανικών δυνάμεων, οι οποίες φάνηκαν ανέτοιμες και υπνωτισμένες και υπέστησαν πραγματική συντριβή. Οι περισσότεροι από τους συμμάχους εξοντώθηκαν, άλλοι αιχμαλωτίσθηκαν και πολλοί πετάχτηκαν στον Έβρο. Μόνο λίγοι κατόρθωσαν να ξεφύγουν και γύρισαν στη Σερβία.

Τη μάχη αυτή οι Βυζαντινοί ονόμασαν «**μάχη της Αδριανούπολης**» και οι Τούρκοι «**Σιρπ σιντιργή**», δηλαδή ήττα των Σέρβων και, κατά τον Σέρβο ιστορικό Στογιάν Νοβάκοβιτς, άλλοτε πρωθυπουργό της Σερβίας, διεξήχθηκε ανατολικά του Μουσταφά πασά, του τωρινού Σβιλενγκραδ και βόρεια του Τσερνόμεν, της πόλης Τσερνομίανο των Βυζαντινών συγγραφέων.

4 Ο σουλτάνος των Οθωμανών **Μωάμεθ Α'**, μετά την αποτυχημένη προσπάθεια για κυρίευση της Θεσσαλονίκης, το 1416, παρέδωσε σαν όμηρο στα χέρια των Βυζαντινών τον αδελφό του και γιο του **Βαγιαζήτ Α' Μουσταφά**, ο οποίος είχε στασιά-

νες ημέρες μεγάλη βυζαντινή ναυτική δύναμη μεταφέροντας στρατό και τον Μουσταφά με τον υπαρχηγό του Τζουνέιντ, έφθασε στην Καλλίπολη την οποία άλι ομάζ άρχισαν να πολιορκούν. Επειδή, όμως, οι υπερασπιστές του φρουρίου που βρίσκονταν μέσα στην πόλη αντιστέκονταν ηρωικά, παρ' όλο που η πόλη είχε παραδοθεί, ο Μουσταφά άφησε τους Βυζαντινούς να πολιορκούν το φρούριο και ξεκίνησε για την Αδριανούπολη. Όταν έφθασε έξω από την πόλη, συνάντησε τα στρατεύματα που είχε στείλει ο Μουράτ από την Μικρά Ασία συντεταγμένα σε θέση μάχης. Αμέσως παρέταξε τους άνδρες του σε σχήμα κέρατος για άμεση επίθεση, η οποία εκδηλώθηκε στο κέντρο του κύριου όγκου του στρατεύματος του αντιπάλου, το οποίο δεν άντεξε την πίεση και υπέστη τρομερές φθορές. Οι στρατιώτες του Μουράτ εξοντώθηκαν χωρίς οίκτο από τους ανδρείστερους μαχητές του Μουσταφά και οσοι πρόλαβαν κατέφυγαν στα πλησιέστερα δάση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αχ. Σαμοθράκη, Λεξικόν Γεωγραφικόν και Ιστορικόν της Θράκης, σελ. 242-243.
Ι.Ε.Ε., τόμος ΣΤ', σελ. 601, τόμος Ζ', σελ. 33, 76-78, τόμος Θ', σελ. 187-188, 198, 200-201.
Ν. Σολεϊνάκη, Ιστορία του Θρακικού Ελληνισμού, τόμος Α', σελ. 212.

Ο χώρος γύρω από τις μάχες της Αδριανούπολης (14ος αι.)
(Ι.Ε.Ε., τόμος Θ', σελ. 199)

ΣΤΗΛΗ ΝΕΩΝ

Στο 28ο τεύχος του περιοδικού μας, που συμπληρώνει αισίως 7 χρόνια εκδοτικής ζωής (θυμηθείτε τον ιερό αριθμό 7 των... Πνυθαγορείων), με νεανικό ύφος σάς παρουσιάζουμε τις αξιοχήλευτες εκδοτικές δουλειές μερικών από τα σχολεία της περιοχής μας.

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

Μίλησε μνήμη

**Ετήσια έκδοση του 3ου
Γυμνασίου Αλεξανδρούπολης,
τ. 9, Σχ. έτος 2007-08**

Στο 25ο τεύχος μας παρουσιάσαμε την ωραία εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο σχολείο την 21 Δεκεμβρίου 2007, κατά την οποία δόθηκε στο 3ο Γυμνάσιο το όνομα της μεγάλης πρωτίδας της Ελληνικής Επανάστασης Δόμνας Αντ. Βισβίζη, καταγόμενης από την Αίνο, με την παρουσία της κ. Δόμνας Βισβίζη-Δοντά, απογόνου της πρωτίδας.

Το επήριο περιοδικό, όμως, που λάβαμε πρόσφατα, περιέχει, ως υλικό, και άλλες πολύ σημαντικές δραστηριότητες του Σχολείου.

Σε πολυτελή έκδοση παρακολουθούμε τις γιορτές, τις επισκέψεις, τις θεατρικές παραστάσεις, το «χριστουγεννιάτικο παζάρι» (τα έσοδα του οποίου προσφέρθηκαν στο Χωριό S.O.S.), ως και τις αθλητικές δραστηριότητες, το τμήμα χορού, τον «δικτυακό τόπο», τις δραστηριότητες της εικαστικής ομά-

Μια ομάδα μαθητών του 3ου Γυμνασίου Αλεξανδρούπολης

δας, τις μουσικής ομάδας, το πρόγραμμα αγωγής υγείας, το φετινό πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ισότητας.

Ενημερωθήκαμε για τη συμμετοχή του Σχολείου στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Comenius και τις επισκέψεις ομάδων του Σχολείου στη Γαλλία και την Πορτογαλία.

Γνωρίσαμε την ομάδα θεάτρου Σκιών, κι αυτό μέσα στο πρόγραμμα Comenius,

και ενημερωθήκαμε για τις εκδρομές του Σχολείου.

Το περιοδικό κλείνει με χαρούμενες φωτογραφίες των μαθητών του σχολείου, που δούλεψαν σ' αυτά τα πρόγραμματα, και τους αξιέπαινους, ακούραστους και «φωτισμένους» καθηγητές τους.

Θερμά συγχαρητήρια στη Διευθύντρια του Σχολείου κ. Γ. Νικολάου και τους «καλούς» συνεργάτες της.

**Κωνσταντίνος
Ι. Μαζαράκης-Αινιάν
Ένας τόσο...
γνωστός μας
4ο Γυμνάσιο Αλεξανδρούπολης,
Μάιος 2008**

Μία εκδοτική εργασία που αποδεικνύει τι μπορεί να επιτύχει ένα σχολείο, στα πλαίσια των πολιτιστικών του δραστηριοτήτων, όταν κατευθύνεται από «φωτισμένους» δασκάλους.

Με αφορμή την απάντηση στο ερωτηματικό «γιατί κεντρική οδός της πόλης φέρει το όνομα Μαζαράκη», γεννήθηκε μία εξαιρετική δουλειά.

Παρακολουθούμε τη διαδρομή της ζωής και δράσης της μεγάλης ιστορικής προσωπικότητας του Κ. Ι. Μαζαράκη-Αινιάν, διανθισμένη με ενδια-

φέρον εικαστικό υλικό (χάρτες, φωτογραφίες κ.ά.).

Ευχής έργο θα ήταν να εκδοθεί το πόνημα σε κανονική έκδοση. Θερμά συγχαρητήρια στο διευθυντή του Σχο-

λείου και υπεύθυνο της εργασίας, κ. Χρ. Τσιαμίτα, στους καθηγητές και μαθητές που βοήθησαν, ώστε να θαυμάζουμε οι αναγνώστες το αποτέλεσμα.

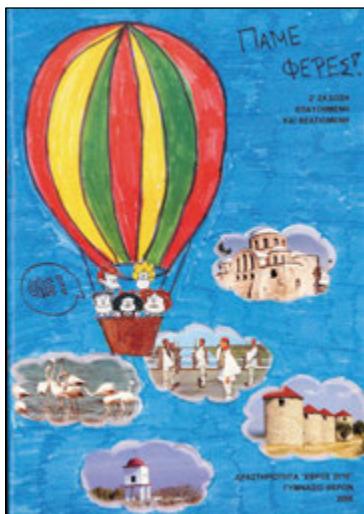

Βηρώνυμο

Μαθητικό θυμιτάρι
Ετήσια έκδοση 2006, 2007, 2008
Γυμνάσιο Φερών

Έφθασαν στα χέρια μας τρία τεύχη του περιοδικού με τον εμπνευσμένο τίτλο «Βηρώνυμο», που παραπέμπει έξυπνα στη βυζαντινή ονομασία της πόλης των Φερών.

Το περιοδικό του 2007 ακολουθεί ημερολογιακή δομή και σε κάθε μήνα, εκτός από τις δραστηριότητες του Σχολείου, υπενθυμίζει στιγμές από την ιστορία της εποχής ή αναφέρεται σύντομα σε πρόσωπα ή μορφές της Θράκης, παλαιά και σύγχρονα.

Το τεύχος του 2006 είναι πραγματικά ζεχωριστό. Σε κινούμενα σχέδια και με πρωταγωνίστρια τη Μαφάλτα, η συντακτική ομάδα, που αποτελείται από μαθητές και καθηγητές, μας οδηγεί στα μονοπάτια της τοπικής ιστορίας με απλό και ευχάριστο τρόπο.

Το τεύχος του 2008 ακολουθεί μία διαφορετική δομή, το ίδιο ενδιαφέροντα. Περιέχει άρθρα, σύγχρονα

και ενδιαφέροντα, προσφέρει ιστορική γνώση με έξυπνο και ενδιαφέροντα τρόπο.

Συγχαρητήρια ειλικρινή στον διευθυντή του Σχολείου κ. Ναθ. Καψίδη, στους «φωτισμένους» συνεργάτες του καθηγητές και στα εξαίρετα παιδιά τους.

Γευστικές διαδρομές στον Έβρο

Γυμνάσιο Φερών, Μάιος 2007

Η πολιτιστική ομάδα του Σχολείου επισκέφθηκε τα χωριά και τους Συλλόγους Γυναικών τις περιοχής, με την καθοδήγηση των καθηγητών τους, συμμετείχε στην παρασκευή των εκλεκτών θρακιώτικων εδεσμάτων και, αφού τα κατέγραψε, τα εξέδωσε σε ένα ωραίο έντυπο με συνταγές (κι ένα CD). Μπορείτε να μάθετε πώς παρασκευάζονται το μπουράνι, οι γκιουζλεμέδες, τα μαντιά, η βαρβάρα...

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Την Παρασκευή 20 Μαρτίου 2009 και ώρα 20.30 θα πραγματοποιηθεί ρεσιτάλ κλασικής κιθάρας από το νεαρό Αλεξανδρουπολίτη Γιάννη Γιαγουρτά, στην αίθουσα συναυλιών του Ωδείου Φίλιππος Νάκας (Ιπποκράτους 41, Αθήνα).

Ο βραβευμένος Αλεξανδρουπολίτης κιθαρίστας, που διαμένει στην Αθήνα, επιλέγει να ερμηνεύσει ένα δεξιοτεχνικό ρεπερτόριο που φιλοδοξεί να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις του πλέον μυημένου κοινού της κλασικής και σύγχρονης μουσικής και ταυτοχρόνως να αγγίξει το κοινό που έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με τον ήχο της κλασικής κιθάρας.
Εισιτήριο: 12 ευρώ, 8 ευρώ (φοιτητικό).

Ο Γιάννης Γιαγουρτάς γεννήθηκε στην Αλεξανδρούπολη το 1981. Εκδηλώνοντας έντονες καλλιτεχνικές ανησυχίες ξεκίναει τις σπουδές του στο Δημοτικό Ωδείο Αλεξανδρούπολης στην τάξη του κιθαρίστα και συνθέτη Δ. Σβυντρίδη, όπου και αναγνωρίζεται από την αρχή η κλίση του στη μουσική. Αριστεύει κατά την εισαγωγή του στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής) και συνεχίζει τις σπουδές του στην κιθά-

ρα με καθηγητή τον Ευάγγελο Ασημακόπουλο. Μέσα σε λίγα χρόνια καταφέρνει να αναγνωριστεί ανάμεσα στους καλύτερους Έλληνες κιθαρίστες της γενιάς του. Το 2002, παίρνει το Α' Βραβείο στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Κιθάρας στη Βέροια, ενώ παράλληλα με το πτυχίο του στο Πανεπιστήμιο ολοκληρώνει τις σπουδές του στην κιθάρα, παίρνοντας το δίπλωμά του

από το Ωδείο Athenaeum με την ανώτερη τιμητική διάκριση (Άριστα παμφηφεί, Α' Βραβείο και Χρυσό Μετάλλιο). Κατά την απονομή του Μεταλλίου, ο Ε. Ασημακόπουλος αναφέρει: «... Ο Γιάννης Γιαγουρτάς

πέρα από τα ερμηνευτικά και τεχνικά πρόσοντα που διαθέτει, τα οποία έχει κατακτήσει με εξαιρετική δουλειά και αυταπάρνηση, έχει ήθος. Ήθος που συνοδεύει όλους τους μεγάλους καλλιτέχνες. Πιστεύω πως μία ημέρα θα ακολουθήσει μια λαμπρή σταδιοδρομία...».

Συνεχίζει τις σπουδές του με τον Oscar Ghiglia, όπου και γίνεται δεκτός με υποτροφία στην τάξη του, στην Ακαδημία Ghigiana της Σιένα, και τις ολοκληρώνει με επιτυχία.

Έχει λάβει ενεργά μέρος σε master classes των Roland Dyenc, Oscar Ghiglia, David Russell, Vladimir Mikulka, Gary Ryan, Cario Marchione και Nikita Koshkin, καθώς και σε σεμινάρια ερμηνείας παλιάς μουσικής του Δημήτρη Ιωάννου και του Παναγιώτη Αδάμη.

Ο Γιάννης Γιαγουρτάς έχει πραγματοποιήσει ρεσιτάλ και εμφανίσεις στην Ελλάδα και στην Ιταλία, ενώ έχει συμπράξει ως σολίστ με την ορχήστρα του Δ.Ω.Θ. σε σημαντικές αίθουσες της Θεσσαλονίκης. Έχει ηχογραφήσει για την ελληνική τηλεόραση, ενώ έχει συνεργαστεί και με τον συνθέτη Νίκο Μαμαγκάκη.

Τηλ. 6947 207404 ή 210 9844547

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Η πυρκαγιά

Γράφει ο Θεόδωρος Σταυριανίδης

Η μικρή αχυρένια πολιτεία, η παραγκούπολη των δυτικών προαστείων της πόλης, φιλοξενούσε τα παιχνίδια μας. Ξέραμε καλά τον κάθε μαχαλά και τους ανθρώπους του. Στα στρατιωτικά αντίσκηνα, κάτι τεράστια τετραγωνικά αντίσκηνα, κατοικούσαν οι βλάχοι. Πραγματικοί στουρναρόβλαχοι. Ροδοκόκκινοι, τραχείς, με τις χαρακτηριστικές υφαντές στον αργαλιό παραδοσιακές τους ενδυμασίες· την πλισέ φούστα οι γυναίκες, την πουκαμίσα και το γιλέκο με τ' αναρίθμητα στρας, όλα στο χέρι κεντημένα και τα μαλαματένια φλουριά κρεμασμένα στο λαιμό, το περιέργο διπλό τουλμπάνι στο κεφόλι από άσπρο μαλακό πανί και υφαντή πολύχρωμη μαντήλα· την τσόχινη βράκα οι άντρες, με τα τσαρούχια από γουρουνόδερμα και τα ιδιότυπα ντοκ σφιγμένα στη γάμπτα με κορδόνι μάλλινο, κλωσμένο στο αδράχτι των γυναικών. Στον ώμο, η πατροπαράδοτη κάπτα από τσόχα δικής τους κατασκευής και προελεύσεως.

Ωρες τα γυροφέρναμε και ξέραμε όλα τα μυστικά των αντίσκηνων κι όλα τ' αδύνατά τους σημεία: 'Ένα απ' αυτά ήταν τα μπαλώματα και η μεγάλη τρύπα στην κορυφή τους για το μπουρί της ξυλόσομπτας και για την ανανέωση της ατμόσφαιρας, που μερικές φορές αποδεικνύονταν μοιραία, είτε για το νερό της βροχής που έμπαζε, είτε για πυρκαγιά που παραμόνευε το χειμώνα από το μπουρί της ξυλόσομπτας.

Στις αχυροκαλύβες, φτιαγμένες με πλέγματα από βέργες λυγαριάς και λάσπη ζυμωμένη με όχυρο, με πατάωματα μπατανισμένα από λάσπη και κοπριά και σκεπές πλεγμένες με σάζια¹, κατοικούσαν οι καμπίσιοι χωρικοί. Στα δύο τεράστια τολ, στη θέση όπου σήμερα δεσπόζει ο μεγαλόπρεπος ναός της Αγίας Κυριακής, οι Πόντιοι πρόσφυγες.

Παιδιά απ' όλες αυτές τις «ράτσες» μπήκαν στις παρέες μας και μας συντρόφευαν στα κάθε λογής

παιχνίδια μας, που θέατρό τους είχαν τον περιορισμένο απ' όλα αυτά αυλόγυρο του σχολειού.

Την εποχή που κάνανε την εμφάνισή τους οι τσουρμάδες², δεινοπαθούσαν τα αντίσκηνα. Περιζήτητα ήταν τα μπαλώματα, που αποτελούσαν ιδανικό στοιχείο στην κατασκευή των τσουρμάδων. Τοποθετούνταν στη διασταύρωση των κολαμιών, πάνω από το χαρτί για να περάσει το γαϊτάνι εκεί που δένονταν τα ζύγια, ώστε να μη σχίζεται η λαδόκολλα. Καταστρώναμε επιχειρησιακά σχέδια για την αρπαγή των μπαλωμάτων. Βγαίνανε οι τσιλιαδόροι και υπό την κάλυψη τους ενεργούσαν οι εκτελεστές των σχεδίων αποκόλλησης. Ενίοτε δεν λείπανε και τα παρατράγουδα. Ήταν οι περιπτώσεις, που η «δολιοφθορά» γινόταν αντιληπτή και πιανόμασταν στα πράσσα.

Πιο προσφιλή υλικά για τα παιχνίδια μας ήταν τα σάζια, τα φαθόχορτα από τις γκιόλες³, που κάλυπταν τις σκεπές των αχυροκάλυβων. Αυτά γίνονταν εξαίρετα βέλη για τα τόξα μας. Έπρεπε να διακρίνουμε στα δεμάτια τής στέγης τ' αρσενικά και να τα τραβήξουμε με μαεστρία, γιατί σφυρίζανε τ' άτιμα από την τριβή και ο κίνδυνος να προδοθούμε γινόταν ολοφάνερος.

Μ' αυτά και μ' αυτά, "δέσαμε" με το προσφυγικό στοιχείο. Δώσαμε και πήραμε. Κυρίως σαν νέα γενιά παγιώσαμε τη συνύπαρξή μας. Κάναμε απλά και φυσιολογικά πράξη τον αντιρατσισμό και διαγράψαμε τις ταξικές διακρίσεις.

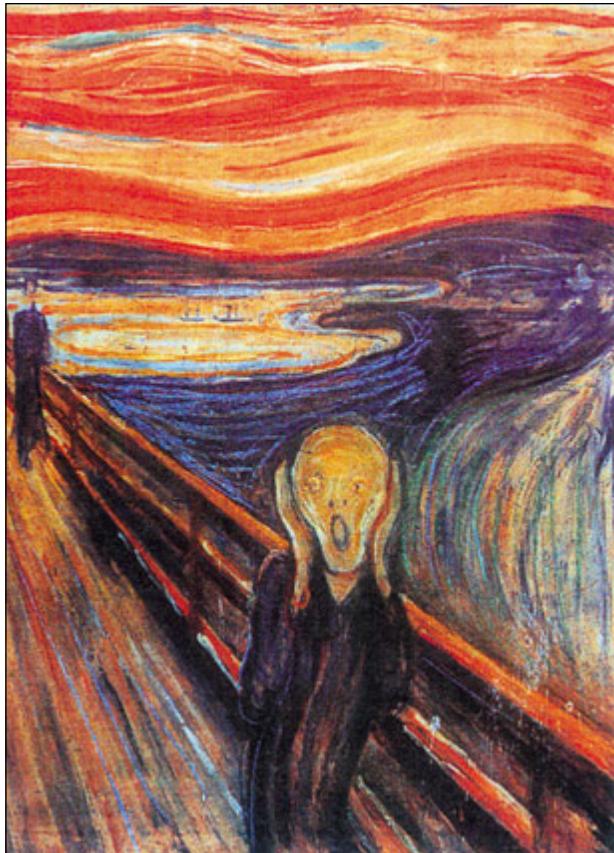
Αυτήν την ευεργετική αντιπροσφορά είχε η τετραετής συμβίωση με το προσφυγικό στοιχείο, το οποίο κυρίως χάρις σ' εμάς τα παιδιά, όχι μόνο απέφυγε τη γκετοποίηση, αλλά βοηθήθηκε στην απρόσκοπτη αφομοίωσή του από το γηγενές στοιχείο και στην ενταξιακή του διαδικασία στην κοινωνική, εργασιακή και οικονομική ζωή της πόλης.

Το τέλος του εμφυλίου, φυσιολογικά και λογικά θα έβαζε τέλος και στην ύπαρξη τής παραγκούπολης αν δεν προλάβαινε η πυρκαγιά.

Καλοκαίρι 49, άνη μνήμη δεν με απατά. Μια γαλήνια καλοκαιρινή βραδιά, που η κουφόβραση και ο ιδρώτας παίζανε με τα νεύρα μας, οι φαμελίες πάσχιζαν απεγνωσμένα, εκλιπαρώντας στις αυλές και τα κεφαλόσκαλα για μιας στιγμής έστω πνοή

1. Τσουρμάδες: αετοί της Καθαράς Δευτέρας 2. Σάζια: φαθόχορτα 3. Γκιόλες: μεγάλες φυσικές ή όχι λακούβες με νερό

δροσερής αύρας, τα γραμμόφωνα από τα ταβερνεία διέκοπταν βαριεστήμενά λες κι αυτά την πλήξη και την ανία με τα μοναδικά της Μπέλου ρεμπέτικα κι η τσίκνα από τις αυτοσχέδιες ψησταριές των ανταρτόπληκτων πλημμύριζε την αρρωστημένη από τη ζέστη και υγρασία ατμόσφαιρα, έγινε το κακό εκεί που κανείς δεν το περίμενε. Μια μεγάλη φωτιά έκανε την εμφάνισή της σε μια αχυροκαλύβα, για να επεκταθεί ραγδαία, κι ας είχε

Ο πίνακας είναι του γνωστού εξπρεσιονιστή Νορβηγού ζωγράφου Edvard Munch (1863-1944), βρίσκεται στην πινακοθήκη του Όσλο και ονομάζεται "Κραυγή".

άπνοια, στις παρακείμενες κι απ' εκεί στις παράγκες, να καταστεί γρήγορα ανεξέλεγκτη και ν' απλωθεί σ' όλη την παραγκούπολη. Σαν πύρινο αδηφάγο προϊστορικό γιγάντιο τέρας, ξέρασε χιλιάδες φλόγινες γλώσσες και ρούφηξε σε χρόνο μηδέν στα πύρινα σπλάχνα του την αχυρένια πολιτεία. Ευτυχώς δίχως ανθρώπινα θύματα.

Αποκαΐδια και στάχτη τα θλιβερά απομεινάρια. Αυτά βρήκε η επόμενη μέρα, που σηματοδότησε το τέλος μιας εποχής και την απαρχή μιας νέας.

Η επόμενη μέρα, πάρα την οιμωγή και τον πόνο που σάρωσε τις ψυχές των βασανισμένων γειτόνων μας, απέπνεε μέσ' από τις οσμές που σκορπούσαν τ' αποκαΐδια, την ελπίδα για μια νέα και γιατί όχι καλύτερη ζήση.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αγαπητοί συμπολίτες

Ύστερα από την εκλογή του νέου Δ.Σ. του Μουσείου Αρχαιοφίλων και Πολιτιστικής κληρονομιάς, και την επανεκλογή του κ. Νίκου Πινάτζη, ως προέδρου του Συλλόγου, εντείνονται οι προσπάθειες για τη δημιουργία **Ιστορικού Μουσείου** της πόλης μας και τη συλλογή σχετικού υλικού. Για το λόγο αυτό παρακαλούμε να αποστείλετε από το οικογενειακό σας αρχείο υλικό, που να σχετίζεται με την ιστορία της πόλης, προκειμένου να συσταθεί το νέο Μουσείο.

Είναι γνωστό ότι οι περισσότερες παλιές οικογένειες της πόλης έχουν "μεταναστεύσει" στις μεγάλες πόλεις της πατρίδας μας ή και στο εξωτερικό, μεταφέροντας μαζί τους μνήμες και ντοκουμέντα, πολύ χρήσιμα για τη σύσταση του νέου Μουσείου.

Για να βοηθήσουμε τους αποδέκτες της επιστολής σημειώνουμε έξι ενότητες αντικειμένων ή φωτογραφιών, που πιθανόν να διαθέτουν:

1) χώρος: χάρτες, αεροφωτογραφίες • μακέτες κτηρίων (πασαλίκι, κινηματογράφος ΕΒΡΟΣ, παλιά Δημαρχεία, Λέσχη Αξιωματικών) • αρχιτεκτονική μελέτη κτιρίων, αγάλματα • μικρά τμήματα δικτύων (βρύση, τηλέφωνο, στοιχεία από φωτιστικά δρόμων κ.ά.)

2) δημογραφική σύσταση: εκκλησιαστικά αντικείμενα, σταυρός, θρησκευτική εικόνα, καντήλι, εππάφωτη λυχνία, κοράνι, χαλάκι προσευχής, κομποσχοίνι (θρησκευτικών μειονοτήτων)

3) δημογραφική σύσταση: διαφημιστικές πινακίδες καταστημάτων, διαφημίσεις καταστημάτων στις τοπικές εφημερίδες, τιμολόγια, μικρά αντικείμενα κει μέρη παραγωγής διαδικασίας • νομίσματα • μακέτα χαρακτηριστικού εμπορικού ιστοφόρου • μικρά τμήματα επίπλωσης βαγονιού τρένου • εργαλεία χαρακτηριστικών επαγγελμάτων

4) πνευματική ζωή: έλεγχοι, απολυτήρια, σχολικό εκπαιδευτικό υλικό • διαφημιστικές αφίσες, τυπωμένες ή ζωγραφισμένες, θεάτρων και κινηματογράφων • βιβλία (I. Δραγούμη, Α. Σαμιοθράκη, Μουσιοπόύλου κ.ά.) • προσωπικά αντικείμενα γυαλιά-μονόκλ • παλιά λάμπα γραφείου, γραφομηχανή, ψηφιδές τυπογραφείου, πένες, κονδυλοφόροι

5) πολιτική ζωή: παλιά φίλμ - παρελάσεις • όπλα • γραμματόσημα, γράμματα • αντικείμενα προσωπικοτήτων της πόλης (Αλτιναλμάζη, Φιμερέλη, Μανιά κ.ά.) –ρολόγια τσέπης, καπέλα, δαντέλες • παράσημα ανδρείας, μετάλλια, διπλώματα

6) κοινωνική ζωή: μετάλλια, κύπελλα, έπαθλα αθλητών • μικρά αντικείμενα (π.χ. ραδιόφωνα, γυαλικά, λάμπτες) • έπιπλα • ρούχα εποχής • παιχνίδια • καπέλα, δαντέλες, γάντια (μικρά είδη ενδυμασίας) • μουσικό όργανο, φωτογραφική μηχανή • κοσμήματα

Εάν όλοι οι συμπολίτες βοηθήσουμε την πρωτοβουλία του Ιστορικού Μουσείου Αλεξανδρούπολης, θα συμβάλουμε ώστε να στηθεί ένα "πρόσωπο" της νέας πόλης μας ζωντανό και προσιτό στις επερχόμενες γενεές, αλλά και στους επισκέπτες της πόλης μας.

Τηλ. επικοινωνίας: Αθήνα 210 6004855, 210 6723649
Αλεξ/πόλη 25510 28926

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

ΟΙ ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΛΙΜΕΝΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

Θα χαθούν και αυτές, όπως χάθηκαν τόσες και τόσες άλλες μνήμες;

ΜΕΡΟΣ Α'

Γράφει ο Θεόδωρος Κ. Ορδονούμποζάνης

Τις έχουν εγκαταλείψει εδώ και πολλά χρόνια! Κάποιες έχουν ήδη καταρρεύσει! Πρόκειται για τις αποθήκες του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης, γνωστές και ως «αποθήκες Τελωνείου»! Ανήκουν στο Δημόσιο. Πρόσφατα τις θυμήθηκε ο ΟΣΕ και τις διεκδικεί. Ενδιαφέρον δείχνει και ο Οργανισμός Λιμένος Αλεξανδρούπολης να οικειοποιηθεί τα οικόπεδά τους! Από χρόνια, (λένε), τις διεκδικεί και ο Δήμος. Πρόσφατα η Υπηρεσία Νεότερων Μνημείων της Ξάνθης έδειξε ενδιαφέρον για να τις κηρύξει διατηρητέες. Και κάποιοι εναίσθητοι πολίτες αγωνίζονται να διασωθούν προκειμένου να αναστηλωθούν και αξιοποιηθούν για πολιτιστικούς σκοπούς!

Οι αποθήκες αυτές, μαζί με το λιμανάκι και τον Φάρο, αποτελούν το θέμα των περισσότερων φωτογραφιών της πόλης των πρώτων εκατό χρόνων ζωής της, που διασώζονται είτε σε ιδιωτικές συλλογές είτε σε καρτ ποστάλ, σε Ελληνικές, Τουρκικές, Βουλγαρικές και Γαλλικές εκδόσεις. Είναι με λίγα λόγια το «ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ» της πόλης.

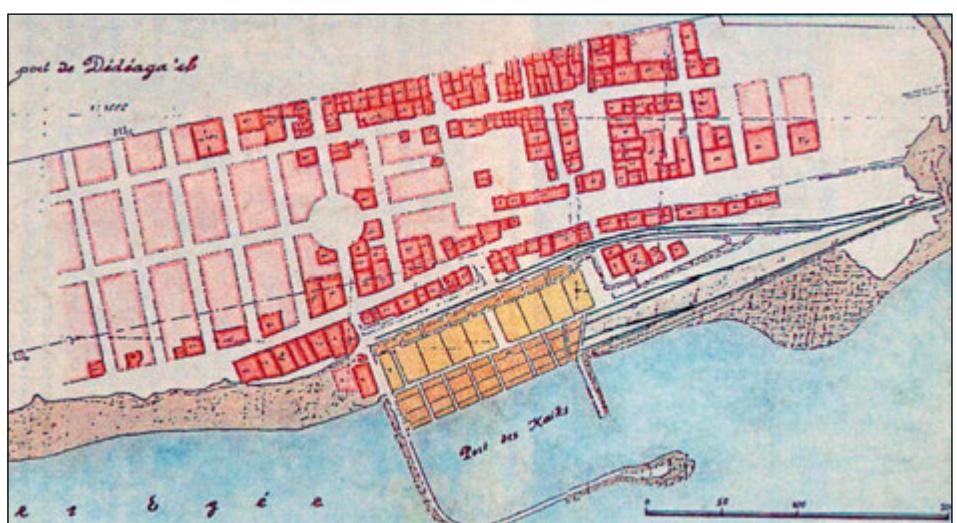
Σιδηρόδρομος και Λιμάνι

Τον Μάιο του 1871 ξεκίνησαν οι χωματουργικές εργασίες για την κατασκευή της σιδηροδρομικής γραμμής Αδριανούπολης - Δεδέαγατς. Η κατασκευή του τμήματος αυτού, μαζί με τα αντίστοιχα τμήματα Αδριανούπολης - Φιλιππούπολης και Αδριανούπολης - Κωνσταντινούπολης, είχε κατοχυρωθεί από την ανάδοχο αυστριακή εταιρεία του Hirsch¹ στον εργολάβο Mosyo Vitalis. Το έργο ολοκληρώ-

Το πρώτο σχέδιο της πόλης που έγινε από τους Ρώσους το 1878. Με κίτρινο χρώμα απεικονίζονται οι εννέα (9) αποθήκες. Διακρίνεται και ο μικρός λιμενίσκος.

θηκε τον Ιούνιο του επομένου έτους. Η νέα πραγματικότητα απετέλεσε και τον κυριότερο παράγοντα εξέλιξης του Δεδέαγατς από ένα μικρό αλιευτικό οικισμό (κατ' άλλους «έρημος» περιοχή), σε επίνειο της Θρακικής ενδοχώρας. Επί πλέον, λόγω της γεωγραφικής διαμόρφωσης που καθιστά απαγορευτική την επικοινωνία του πλούσιου εσωτερικού με την θάλασσα, η πόλη αποτελούσε και τη μοναδική διέξοδο της Ανατολικής Ρωμυλίας (Βουλγαρία) στο Αιγαίο.

Συγχρόνως με τον σιδηρόδρομο έγινε και η **κατασκευή ενός μικρού λιμενίσκου**, ο οποίος συνδέθηκε με την απόληξη του σιδηροδρόμου με σκοπό την

1. Ο βαρόνος Hirsch είχε λάβει το 1869 από την οθωμανική κυβέρνηση το προνόμιο της κατασκευής και της εκμετάλλευσης της «Ενωτικής» σιδηροδρομικής γραμμής Κωνσταντινούπολεως - Δεδέαγατς - Θεσσαλονίκης «Jointion» και του λιμένος της πόλης.

μεταφόρτωση των εμπορευμάτων της ενδοχώρας και την προώθησή τους στις χώρες της Μεσογείου και της Ευρώπης.

Αξιοπρόσεκτη είναι η έμμεση πληροφορία του Αθαν. Μανιά για τον μικρό λιμενίσκο στα εξής: «...Η παραχώρηση του προνομίου της κατασκευής του (μεγάλον) λιμένος από την Οθωμανική Κυβέρνηση για την εξασφάλιση της μελλοντικής θέσης της πόλης, δεν αναφέρεται φυσικά στον αρχικό μικρό λιμενίσκο που υπήρχε τότε για τον λιμενισμό των φορτηγίδων. Αυτός είχε κατασκευασθεί από την Εταιρεία Ανατολικών Σιδηροδρόμων γιατί χωρίς αυτόν θα ήταν αδύνατος η μεταφόρτωση των μεταφερόμενων εμπορευμάτων από τα βαγόνια στα πλοία, που γινόταν με τις 90 φορτηγίδες που υπήρχαν μόνιμα γι' αυτόν τον σκοπό. Άλλως θα ήταν αδύνατη η λειτουργία αυτού του συγκοινωνιακού κόμβου». Αναφερόμενος δηλαδή στην δημιουργία ενός μεγάλου λιμανιού και στην κατασκευή όλων των αναγκαίων υποδομών πέριξ αυτού και του σιδηροδρομικού σταθμού που θα εξυπηρετούσε τον νέο αυτό συγκοινωνιακό κόμβο, κάνει μνεία και στο λιμενίσκο.

Οι αποθήκες

Κατά την πρώτη φάση των έργων η σιδηροδρομική γραμμή έφθανε ως το νέο οικισμό όπου κατασκευάσθηκε το μικρό λιμάνι που επισημάναμε, για να προφυλάσσει τις ιστιοφόρες φορτηγίδες και τα άλλα πλωτά μέσα, απαραίτητα για τις εμπορικές δραστηριότητες του λιμανιού. Συγχρόνως η εταιρεία προ-

Απογη των αποθηκών πριν από το βομβαρδισμό τους από τους Αγγλους το 1915.

Η ημερομηνία 1917 που αναγράφεται στο πάνω μέρος της φωτογραφίας με μολύβι, δεν είναι ακριβής. Προστέθηκε από τον παλαιοπόλη που την διέθετε.

Διακρίνεται η γέφυρα (δες και σελ. 34)

χώρησε στη μελέτη και στη σχεδίαση όλων των αναγκαίων μεγάλων έργων για την εξυπηρέτηση του μελλοντικού λιμανιού. Ενώ η κατασκευή των έργων καθυστερούσε, με τη λειτουργία του σιδηροδρόμου και του πρώτου μικρού λιμανιού (που χρονολογείται από το 1872) άρχισε να δημιουργείται και η πρώτη πόλη και τα πρώτα κτήρια κατά μήκος της υπερυψωμένης παραλίας. Το κτήριο του σιδηροδρομικού σταθμού (επιβατικού στον Γαλλικό Σταθμό και εμπορευματικού στο λιμάνι), οι αναγκαίες αποθήκες μπροστά στο μικρό λιμάνι, το τελωνείο και τα οικήματα για να εγκατασταθούν οι υπάλληλοι της διοίκησης της εταιρίας αλλά και οι εργάτες του σιδηροδρόμου και του λιμανιού. Μεταξύ αυτών των εγκαταστάσεων και υποδομών λοιπόν είναι και τα κτήρια, γνωστά σήμερα,

ως «Αποθήκες του Τελωνείου», λόγω της εγκατάστασης σ' αυτά των υπηρεσιών του Τελωνείου Αλεξανδρούπολης.

Οι αποθήκες αυτές, εννέα (9) τον αριθμό, κατασκευάσθηκαν από την εταιρεία Ανατολικών Σιδηροδρόμων (C.O.), μεταξύ των ετών 1869-1872 επάνω σε γήπεδο που ανήκε αρχικά στο Τουρκικό Δημό-

Οι αποθήκες φωτογραφημένες από τον Φάρο. Στο βάθος διακρίνεται ο μύλος του Πρωτόπαπα.

2. Με σουλτανικό φιρμάνι το Τουρκικό Δημόσιο είχε παραχωρήσει, το έτος 1869, στην ως άνω σιδηροδρομική εταιρία «εμπράγματα δικαιώματα επιφανείας», δηλαδή μόνο για χρήση.

σιο, στο οποίο ανήκε και όλη η ευρύτερη περιοχή².

Στο ρυμοτομικό σχέδιο που συνέταξαν οι Ρώσοι το 1878, (κατά τον Ρωσοτούρκικό πόλεμο του 1876-1878 ο ρωσικός στρατός κατέλαβε τη περιοχή και την πόλη) είναι αποτυπωμένες οι εννιά (9) αποθήκες, μπροστά στην προκυμαία χωρισμένες δε δύο ομάδες (φωτ. σελ. 34). **Μία ομάδα των πέντε (5) αποθηκών, εφαπτόμενες μεταξύ τους, προς την δυτική πλευρά του λιμένος** (η ευρισκόμενη στο δυτικό άκρο της ομάδας αυτής αποτυπώνεται στενότερη από όλες τις άλλες) και μία των **τεσσάρων (4) αποθηκών**, εφαπτόμενες και αυτές μεταξύ τους, στο ανατολικό άκρο του λιμένος. Στο κενό που δημιουργείτο μεταξύ των δύο αυτών ομάδων κτηρίων, είχαν κατασκευαστεί **σιδερένιες γέφυρες**, πού ένωναν το υπερυψωμένο οπίσθιο τμήμα των κτιρίων με αυτό που βρισκόταν μπροστά, μεταξύ των αποθηκών και του λιμένος.

Συγκεκριμένα, μεταξύ του κρηπιδώματος του λιμανιού και των αποθηκών υπήρχαν **τέσσερες σιδηροδρομικές γραμμές**. Επίσης υπήρχε και μία πέμπτη σιδηροδρομική γραμμή, πίσω από το Τελωνείο, σε υψομετρική διαφορά από το μεταξύ Τελωνείου και κρηπιδώματος του λιμενίσκου πλάτωμα, το οποίο έφθανε στο ύψος του ορόφου του Τελωνείου. Ο χώρος αυτός συνδεόταν με το κρηπίδωμα του λιμανιού με

δύο ή τρεις σιδερένιες γέφυρες σε ύψος τέτοιο, ώστε να μη παρεμποδίζεται η κάτω από αυτές κυκλοφορία των βαγονιών. Οι γέφυρες αυτές, σε σιδηροκατασκευή και με ξύλινο δάπεδο, κατέληγαν σε ένα μεγάλο χωνί, που προεξείχε του κρηπιδώματος, μέσω του οποίου οι εργάτες άδειαζαν τα σιτηρά από τα ζεμπίλια τους στο αμπάρι τής, κάτω από το χωνί, πλευρισμένης φορτηγίδας. Οι γέφυρες αυτές εικονίζονται στις προ του 1915 φωτογραφίες.

Η ομοιότητα με τις αποθήκες του λιμανιού της Σμύρνης

Ένα άλλο αξιοσημείωτο γεγονός είναι η ομοιότητα των «Αποθηκών Τελωνείου Αλεξανδρούπολης», στην αρχική τους μορφή, με παρόμοιο συγκρότημα αποθηκών του λιμανιού της Σμύρνης, όπως προκύπτει από πολύ παλιά φωτογραφία, η οποία δημοσιεύθηκε στο βιβλίο της κ. Αλέκας Καραδήμου-Γερολύμπου, Καθηγήτριας αστικού σχεδιασμού και ιστορίας της πολεοδομίας στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ. με τίτλο «Μεταξύ Ανατολής & Δύσης». Πιθανολογείται ότι και αυτές κατασκευάσθηκαν την ίδια εποχή, από την ίδια εταιρεία, στα πλαίσια ενός ευρύτερου σχεδίου της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας να αξιοποιήσει τις απολήξεις του σιδηροδρόμου στα λιμάνια της και να διευκολύνει το διαμετακομιστικό εμπόριο από αυτά. Ουσιαστικά η κατασκευή των αποθηκών αυτών ήταν ο πρόδρομος των σημερινών εμπορευματικών σταθμών.

Συνεχίζεται

(Φωτ. αρχείο Θεόδωρον
Ορδονυποζάνη)

Επάνω: Αποψη των αποθηκών του Δεδέαγατς με το λιμανάκι και τον Άγιο Νικόλαο στο βάθος.

Δεξιά: Οι αποθήκες στο λιμάνι της Σμύρνης σε πολύ παλιά φωτογραφία.
Προσέξτε την ομοιότητα.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Χθες... Σήμερα...

Γράφει ο Άγγελος Αγγελίδης

Κουρασμένος από μια μικρή βόλτα, κάθισα σε ένα παγκάκι και κλείνοντας τα μάτια μου, θέλησα να ξεκουραστώ. Μεμιάς, ένα κομμάτι του εαυτού μου ξέφυγε από πάνω μου και άρχισε να περιδιαβάζει δρόμους, πλατείες, σοκάκια μιας άλλης εποχής. Πέρασε από πάρκα, μικρές πλατείες και συνάντησα στο διάβα μου ανθρώπους πρόσχαρους, ήσυχους, γλυκούς.

Έπεισε πάνω στο ξύλινο Σαράι (πασαλίκι), διάβασε την ταβέρνα Δαλδαβερένη, σταμάτησε έξω από τα 5Φ, όπου μαθητές από την περιφέρεια έτρωγαν τη φασολάδα τους, ειδε το «Κέντρο», το καφενείο «Πάνθεον» και πιο κάτω το καφενείο του Μοιρόπουλου, όπου εκεί πήραμε τα πρώτα

Στον "ΜΠΑΤΗ" και στον "ΦΛΟΙΣΒΟ" απολαμβάναμε τους νόστιμους μεζέδες απενίζοντας τη θάλασσα και στο ζαχαροπλαστείο "ΔΙΕΘΝΕΣ" φλερτάραμε τρώγοντας λουκουμάδες, κάθε Κυριακή.

μαθήματα στο τάβλι, όταν κάναμε το γνωστό σκασιαρχείο.

Συνάντησε το Γυμνάσιο στο χώρο της Μητρόπολης. Παρακολούθησε τα κορίτσια που με τις φουφούλες έκαναν τη γυμναστική τους και τα αγόρια έπαιζαν την «μακριά γαιδιούρο».

Βρήκε και μίλησε με τις καθηγήτριες, Φουρτούνα, Σκορδήη, Γιαβριά και τον αεικίνητο Αλιφέρη, που έψωχνε αλάνες

για τη γυμναστική, τον χοντρούλη και αγαθό Πατεράκη.

Ήταν στα αλήθεια τόσο χαρούμενος, που έβλεπε μια πόλη όπου συναντούσες σε κάθε βήμα σου ανθρώπους να σου πουν μια καλημέρα, ένα αντίο.

Κι όταν έπεισε ο ήλιος, η γειτονιά ζωντάνεψε από τους ανθρώπους που κάθονταν έξω στην πόρτα του σπιτιού τους και η μυρωδιά από το γιασεμί τύλιγε την ατμόσφαιρα. Κι όταν το σκοτάδι έπεφτε βαρύ, από κάπου ακουγόταν η κιθάρα που έδινε τη νοσταλγική καντάδα.

Στις βόλτες έβλεπες το «μπιρμπιλωτό αμάξι» στο σπίτι του Αυγερινού, τον ωραίο κήπο με τα τριαντάφυλλα του Φιμερέλη, και όταν έβγαινες και έπαιρνες την παραλία με τον ξακουστό Φάρο, στη σειρά συναντούσες τα κέντρα "Φλοίσβος", "Ντελή", "Αυτοσμίδη".

Όλα αυτά, όμως, πέρασαν σαν άνοιξα τα μάτια μου. Όλα τα ωραία σβήστηκαν από το κάδρο και μπροστά μου δεν είδα τίποτα άλλο εκτός από το τσιμέντο.

Οι γειτονιές πήραν άλλο χρώμα, τα σπίτια κλειστά, οι ανθρωποί βιαστικοί χωρίς καλημέρα και αντίο.

Τώρα το παλιό γυμνάσιο έγινε μουσείο, ενώ κτίστηκαν

άλλα μεγάλα και χωρίς ψυχή κτήρια, γιομάτα ζωγραφίες στους τοίχους και συνθήματα.

Τα βράδια περνούν μουντά, χωρίς καντάδες και τραγούδια και την μυρωδιά του γιασεμίου την σκέπασε το καυσάριο.

Από κάποιο ανοιχτό παράθυρο ακούγονται οι φωνές από τις «κυλιόμενες πέτρες» και από τα «κίτρινα ποδήλατα».

Αυτή είναι η πόλη του σήμερα... Το χθες θα 'ναι μόνο στις σκέψεις και στις αναμνήσεις.

Όποιο όμως κι αν είναι το αποτέλεσμα, είναι πόλη που εγώ θα την αγαπώ για πάντα!

Οι φωτογραφίες προέρχονται από το λεύκωμα του Θεόδωρου Ορδούμποζάνη, "Προκτήτωρ Πόλις", Ταξίδι μνήμης στην πρώιμη Αλεξανδρούπολη, 2006.

Άχου, τι μου θύμησες...

Γράφει η Μαίρη Υπερείδου-Χατζή

«Δάσος μέγα εξετείνετο μέχρι της αξένου ακτής ένθα σήμερον η πόλις κρυστάλλων διαβοήτοντο ληστείας ης τα φοβερά άθλα διασώζονται ως απαισία παράδοσις»... (Σαρπηδών “Θρακική Επετηρίδα” σελ. 311.

...Όλη αυτή η περιοχή είχε παραχωρηθεί, κάποια εποχή, από τον σουλτάνο σε τρεις μπέηδες. Λένε ότι ο τότε σουλτάνος ήταν μανιώδης κυνηγός και οι τρεις μπέηδες του έδειξαν τον τόπο με το άφθονο κυνήγι που τον ενθουσίασε, για να τους ευχαριστήσει, τους έδωσε τις εκτάσεις που σήμερα βρίσκεται η πόλη. Οι τρεις μπέηδες ήταν ο Χατζή-Σαφέτ μπέης, ο Αλή μπέης και ο Ισμαήλ μπέης.

Ο Χατζή Σαφέτ μπέης κατείχε μάλλον τον σπουδαιότερο χώρο που μέσα του υπήρχε ο μοναδικός υπερψυχωμένος λόφος, που από τη βορεινή πλευρά του υπήρχε και ένα ρέμα που κατέβαζε τον χειμώνα πολύ νερό που το έλεγαν «Μπουλματζά Ντερέ» ή, το ρέμα που πνίγει.

Γ.Π.

Επτά τεύχη του περιοδικού «Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης», όσα έγω, υπάρχουν στο τραπέζακι. Κάθε ιστορία, κάθε φωτογραφία, κάθε όνομα, με σέρνει σε ένα χορό αναμνήσεων. Εδώ μέσα γράφονται οι χτύποι της καρδιάς της Αλεξανδρούπολης, η ιστορία της, τα περασμένα κάλλη της, οι ζωές αυτών που αγάπησαν και με αγάπησαν.

Φυλλομετρώ και ψάχνω να βρω κάτι που δεν της διάβασα. Στη πολυυδρόνα καθισμένη περιμένει. Ενενήτα έξι χρονών είναι. Δεν θέλει να διαβάσει.

— Μαμά, εδώ έχει μία φωτογραφία από ένα βιβλίο που έγραψε ο Θεόδωρος Ορδουμποζάνης.

— Ανεψιός του Βασίλη είναι. Του κουμπάρου μας.

Και τι δείχνει η φωτογραφία;

— Ένα κτίριο του Χατζή Σεφέτ Μπέη.

«Άχου! Τι μου θύμησες. Ο Σεφέτ Μπέη ήταν καλός φίλος του πατέρα μου. Εκείνος του έδωσε, στο πρώτο πάτωμα, ένα μαγαζί και το ίκανε για μερικά χρόνια εστιατόριο. Ήθελε να του πουλήσει και το κτίριο, αλλά ο πατέρας μου τότε αγόραζε χωράφια....

»με την κόρη του είμασταν φίλενάδες. Μαζί πηγαίναμε στο σχολείο. Στο Ελληνικό ερχόταν κι εκεί-

Αποψη του Αγ. Νικολάου, πριν από το 1920

...Θα πρέπει τα πρώτα σπίτια που κτίστηκαν στην περιοχή, να ήταν βορειότερα από το σημερινό δρόμο της Λεωφόρου Δημοκρατίας. Πίσω από το λόφο που δέσποζε στην πεδιάδα, ήταν το υποστατικό του Χατζή Σαφέτ. Μέσα στο συγκρότημα του υποστατικού, στεγαζόταν και ο γυναικωνίτης του. Όπως μου είπαν οι παλιοί, μια κεντοική μεγάλη πόρτα, ξύλινη, δίφυλλη ήταν η είσοδος. Ήταν γνωστή ως η πορτάρα του Χατζή Σαφέτ. Από αυτή περιονύσαν τα φροτωμένα με γεννήματα κάρα. Δίπλα μια μικρότερη πόρτα για τους ανθρώπους του υποστατικού.

Γ.Π.

νη. Το σπίτι τους ήταν δίπλα σε αυτό το κτίριο. Μετά, στα χρόνια τα δικά σου, το αγόρασε ο Βαφειάδης, ο οδοντίατρος, κι έγινε το ιατρείο του...

»Μόλις σχολονύσαμε, εκεί πηγαίναμε. Σαν είχε καλό καιρό, κάθονταν οι πατέραδες μας μπροστά στην πόρτα και πίνανε καϊέ. Μία χανούμισσα μάς έφερνε από 'να λουκούμι, εκείνοι μάς δίνανε χρήματα, κι εμείς τρέχαμε σ' ένα μπακάλικο που ήταν στο

δρόμο που έβγαινε στο λιμάνι, κι αγοράζαμε σεκερούδια (χαραμέλες) και από μία σοκολάτα.

»Μία μέρα, γυρίζοντας, στη γωνία του δρόμου, εκεί που ήταν μετά το μαγαζί του Κουτσουμπίδη, είδαμε έναν άντρα καλοντυμένο. Μας έκανε εντύπωση που κοίταζε ψηλά κι ύστερα έγραφε σε κάτι χαρτιά που κράταγε. «Μετράει τα άστρα στον ουρανό», είπε η φίλενάδα μου. Τον πήραμε στο κατόπι για πολλή ώρα και αργήσαμε. Ο Μπέης με τον πατέρα μου ψάχνανε να μας δρούνε. Και οι δύο φάγαμε κατσάδα στα τούρκικα.

»Το ίδιο δράδυ έμαθα ποιος ήταν. Ήρθε σπίτι μας. Ήταν από την Αδριανού και εξάδελφος του πατέρα μου. Τον είχαν στείλει από την Αθήνα για να αλλάξει στα ελληνικά τις επιγραφές των δρόμων από τα τούρκικα, που ήταν γραμμένες...

»Στο κτίριο εκείνο, για ένα διάστημα, το επάνω πάτωμα το οποίο κάνει και σχολείο. Ναι. Και εκεί πήγα...».

Οι αναμνήσεις λες και είναι γαϊτανάκι, που η άκρη του τη φέρνει στο Δεδέ Αγάτες του '20 ή πιο αργότερα; Ξέρω πως εκεί ήρθε, προσφυγοπούλα, πριν το '22. Θέλω να τη ρωτήσω για την ημερομηνία. Τρίβει τα μάτια. Κλαίει ή κουράστηκε; Μα, τολμώ μία ερώτηση.

— Μαμά, ο Χατζή Σεφέτ Μπέης είναι ο Μπέης που έπαιξε τάβλι στο «Κέντρον» με τον μπαμπά;

...Μεγάλος ήταν ο κίνδυνος για την πόλη αν έμπαινε ο στρατός μέσα. Τότε ο μητροπολίτης Ιωακείμ Γεωργιάδης κάλεσε τον Χατζή Σαφέτ στο γραφείο του για να συσκεφθούν και να αποφασίσουν μαζί με τους άλλους προύχοντες της πόλης, για το τι έπρεπε να κάνουν για να αποφύγουν το κακό...

...Κάλεσε ο Χατζή Σαφέτ έναν έμπιστό του και του έδωσε ένα γράμμα που έπρεπε να παραδώσει με κάθε τρόπο στον Τούρκο στρατηγό Γιαβέρο. Έπρεπε, περνώντας κρυφά μέσα από τους κομιταζήδες να φτάσει στον Πόταμο...

...Όταν πήρε ο Γιαβέρο το γράμμα του Χατζή Σαφέτ, το διάβασε με προσοχή γιατί έγραφε:

«Στρατηγέ, εγώ ο Χατζή Σαφέτ σε πληροφορώ ότι ο ελληνικός στόλος έχει έρθει έξω από το Δεδέαγατς και δεν αφήνει να περάσει κανείς. Καλό είναι για να αποφύγεις την αιματοχυσία, να μην κατεβείς στην πόλη, αλλά να συνεχίσεις την πορεία σου προς τον ποταμό Έβρο για να περάσεις απέναντι». Γ.Π.

...Διάλεξαν το μέρος που θα την έκτιξαν (την εκκλησία). Ο λόφος του Χατζή Σαφέτ δέσποζε στην πλατιά παραλιακή πεδιάδα. Αν κατόρθωνταν να κάνουν εκεί την εκκλησία τους, θα έβλεπαν κάθε στιγμή, από όλα τα μέρη, τον Σταυρό και θα έπαιρναν κουράγιο. Έπρεπε να αγοράσουν παρακαλέσουν τον Χατζή Σαφέτ για την τιμή. Τότε, όπως έμεινε να λένε οι παλιοί, ο μπέης σηκώθηκε επάνω θυμωμένος και τους είπε: «Ντροπής πρόματα μπε, να ζητήσω παράδεις για ένα τέτοιο σκοπό. Ντροπή. Πάρτε όσο χώρο θέλετε στο λόφο και κάντε την εκκλησία σας. Για παράδεις όμως να μην ξανακούσω»... Γ.Π.

— Όχι. Εκείνος ήταν άλλος Τούρκος. Και εκείνος γεννημένος στο Δεδέ Αγάτες. Δεν θυμάσται; Λέει και έχει τα γέλια.

— Τι; Τι να θυμηθώ; Γελώντας, άρχισε πάλι: «Ένα δράδυ, ο μπαμπάς σου έπαιξε τάβλι με τον Δούκα. Ο Μπέης παρακολουθούσε και περίμενε να τελειώσουν.

Σαν τελείωσαν, κάθισε

στην άδεια καρέκλα του Δούκα. Την ήρήκε όμως ζεστή. Ισως γιατί εκείνη ήταν σωματώδης ή, επειδή είχαν παιχτεί συνέχεια δύο παιγνίδια, η θέση ζεστάθηκε». Αναδεύτηκε λίγο και είπε: «Τη καρέκλα, τη Δούκα, τη κώλο, τη καίει!».

Τα αποσπάσματα εντός των πλαισίων προέρχονται από άρθρα του Γιώργου Παναγιώτου που δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό «Ενδοχώρα», τεύχος 75-76, σελ. 17, 19, 21, 23. Από το ίδιο τεύχος προέρχεται και η φωτογραφία του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου, στην αρχική του μορφή (συλλογή Μιχ. Πατέλη).

A N A K O I N Ω S H

□ Σας ενημερώνουμε ότι ο Σύλλογος Αρχαιοφιλων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς Νομού Έβρου έχει προβεί στην εκτύπωση ενός «συλλεκτικού» πμερολόγιου για το 2009. Τίτλος του είναι «1900-2009, από τους παππούδες του Δεδέ-Αγάτες στα δισέγγονα της Αλεξανδρούπολης». Στο πμερολόγιο αυτό παρουσιάζονται σπάνιες φωτο-

γραφίες της πόλης μας από το συλλεκτικό υλικό του συμπολίτη μας φαρμακοποιού κ. Λευτέρη Τσινταράκη. Τα κείμενα που τις συνοδεύουν υπογράφει ο γνωστός στο πανελλήνιο συγγραφέας και συμπατριώτης μας κ. Γιάννης Ξανθούλης. Το πμερολόγιο θα διατεθεί κατά το χορό του Συλλόγου μας, στις 21 Φεβρουαρίου 2009.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Το ταχυδρομείο της πόλης μας

(Η ιστορία και η προσφορά του)

Γράφει ο Ανέστης Νικολαϊδης

Το Ταχυδρομείο είναι μία από τις βασικές λειτουργίες της Δημόσιας Διοίκησης, για τις ανάγκες επικοινωνίας και η παρουσία του ανατρέχει στην αρχαιότητα, από τότε δηλαδή που εμφανίστηκαν οι κοινωνίες των ανθρώπων. Με την πάροδο του χρόνου, τη δημιουργία οικισμών-πόλεων και την τεχνική πρόοδο, οι ανάγκες των ανθρώπων πλήθαιναν και ο τρόπος επικοινωνίας ανάμεσά τους όλο και πίεζαν περισσότερο, για να βρεθούν προσφορότερες λύσεις.

Έτσι, στην πατρίδα μας, μόλις ξεκίνησε η διοργάνωση του νεοσύστατου κράτους, με πρώτο κυβερνήτη τον Καποδίστρια, ανάμεσα στις πρώτες υπηρεσίες που αυτός συγκρότησε, ήταν και τα τέσσερα Ταχυδρομεία που ίδρυσε το 1928 (ΦΕΚ 69), και τα οποία αποτέλεσαν την απαρχή των Επίσημων Ελληνικών Ταχυδρομείων.

Στην πόλη μας το Ταχυδρομείο στεγάστηκε, κατά καιρούς, σε διάφορα κτίρια-σπίτια. Το σημερινό, ευρισκόμενο στην παραλία, χτίστηκε πριν από το 1900. Αρχικά το χρησιμοποίησαν οι Τούρκοι και αργότερα οι Σύμμαχοί μας κατά την περίοδο της

Διασυμμαχικής κυβέρνησης (τέλη 1919 έως Μάιος 1920). Στις 14 Μαΐου, εδώ έγινε η παράδοση της πόλης και από εδώ έφυγαν τα πρώτα τηλεγραφήματα για την απελευθέρωση της πόλης μας και την ενσωμάτωση της Θράκης μας, στον εθνικό κορμό της πατρίδας μας, γι' αυτό και καλώς κρίθηκε σαν ιστορικό-διατηρητέο κτίριο.

Σήμερα, με την ευρύτερη έννοια του όρου, το Ταχυδρομείο με τις πολλαπλές υπηρεσίες που διεξάγει, ακόμα και τραπεζικές, συμβάλλει στην καλύτερη και ποιοτική προσφορά υπηρεσιών, για την τοπική κοινωνία και την εθνική ανάπτυξη. Εκτός

Ο διοικητής της μεραρχίας Ξάνθης, στρατηγός Κωνσταντίνος Μαζαράκης-Αινιάν, με το πρωτόκολλο παράδοσης της πόλης στο χέρι του, μπροστά από το Ταχυδρομείο των Δεδέαγατς (φωτ. αρχείο Εθνικού Ιστορικού Μουσείου).

Ο διευθυντής Θεόδωρος Πάτκος και το προσωπικό του Ταχυδρομείου Αλεξανδρουπόλεως στην είσοδο του ιστορικού κτηρίου, το 1959
(φωτ. οικογενειακό αρχείο Βασ. Πάτκου)

από το υπάρχον κατάστημα συναλλαγής, υπάρχει και το Κέντρο Διαλογής-Διανομής, που στεγάζεται, λίγο δώθε από το Γαλλικό Σταθμό.

Οι Γερμανοί, κατά τη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής, ενώ είχαν διαθέσει στους συμμάχους τους Βούλγαρους την περιοχή της Αλεξανδρούπολης, κρατούσαν την κυριαρχία της θάλασσας. Κατά ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες, στο κτήριο του Ταχυδρομείου στεγάζονταν η Γερμανική υπηρεσία ασφάλειας της θάλασσας, της οποίας η κεντρική αρχή υπό τον στρατηγό Μέριεν, έδρευε στη Θεσσαλονίκη.

«Μετά την υπογραφή του πρωτοκόλλου παραδόσεως, πάντες οι επίσημοι μετά του στρατού διευθύνθησαν εις το Διοικητήριο, όπου θα εγένετο η υποβολή της γαλλικής σημαίας και η ανύψωσις της ελληνικής τοιαύτης, υπό του εκκωφαντικού συριγμούς των ατμόπλοιων και τας ζητοκραυγάς ἀπειρου πλήθους λαού»...

Η γαλλική σημαία υποστέλλεται στο κτήριο του σημερινού ταχυδρομείου που τότε στα 1920 ήταν το Διοικητήριο των συμμαχικών στρατευμάτων. Η έπαρση της γαλανόλευκης σκέπασε όλους τους κουρασμένους από την προσφυγιά κατοίκους της πόλης μας.

Γεώργιος Παναγιώτου

“Το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης
Σταυροδρόμι στο Θρακικό πέλαγος”

έκδοση Οργανισμός Λιμένος Αλεξανδρούπολης Α.Ε.

Εκεί που βρίσκεται σήμερα το ΚΤΕΛ, ήταν τότε μία ωραία χαμηλή οικία, στο βάθος ενός ωραίου ανθόκηπου, που χρησιμοποιήθηκε και ως Ταχυδρομείο, κατά τα έτη 1921 έως 1924.

Στυλ. Απ. Ζήβελδη (περιοδ. Ενδοχώρα τ.1, 1992)

Στο πείσμα των ραγδαίων τεχνικών εξελίξεων, στον Τομέα των Επικοινωνιών, με την εμφάνιση του fax, της ασύρματης επικοινωνίας, κινητή τηλεφωνία, το Ταχυδρομείο επιμένει στη δυναμική του παρουσία κοντά στον άνθρωπο, γιατί ο ρόλος του είναι και θα παραμείνει κοντά του.

Ο διευθυντής Θεόδωρος Πάτκος στο γραφείο του
(φωτ. οικογενειακό αρχείο Βασ. Πάτκου)

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Η γιαγιά θυμάται της καμήλης

Επιμέλεια: Μαρίνα Μυλωνά

Η Αλεξανδρούπολη είναι μία σχετικώς νέα πόλη και μάλιστα από αυτές που μπορούν άνετα να χαρακτηρισθούν ως αναπτυσσόμενες. Ο όρος «ανάπτυξη» έχει να κάνει στις μέρες μας με την οικονομική ευεξία των κατοίκων μιας περιοχής, με την εγκατάσταση οικονομικών μονάδων παραγωγής διαφόρων προϊόντων και γενικά με την άνοδο των διαφόρων οικονομικών δεικτών της περιοχής αυτής. Όμως, αυτού του είδους η ανάπτυξη έρχεται συνήθως σε αντίθεση με άλλους ζωτικής σημασίας παράγοντες της ανθρώπινης ζωής, όπως είναι η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων.

Εμείς, οι νεότεροι, παρακολουθούμε τις συζητήσεις των παλαιότερων και συχνά ρωτούμε για διάφορα γεγονότα που έζησαν και προσπαθούμε μέσα από τις διηγήσεις τους να τα μεταδώσουμε στις νεότερες γενιές. Αυτό ήταν. Πήρα χαρτί και μολύβι και άρχισα να γράφω.

Η Αλεξανδρούπολη ελευθερώθηκε στις 14 Μαΐου 1920.

«...Το Δεδέαγατε της εποχής εκείνης ήταν κατοικημένο από διάφορες εθνικότητες και οι κάθε μία είχε τους συνοικισμούς της. Οι Αρμένιοι κατοικούσαν κυρίως γύρω από την εκκλισία τους. Οι μουσουλμάνοι διέμεναν στο ΒΑ μέρος της πόλεως, οι Βούλγαροι στην Καλλιθέα, που τότε ονομαζόταν Βουλγαρικός μαχαλάς και στο Αλύμπει. Τότε το Αλύμπει ξεκινούσε από τον Άγιο Θεονδέριο, που επί Τουρκοκρατίας ήταν βουλγαρική εκκλισία. Ήταν ζύλινη και βρισιόταν στο προαύλιο της σιμερινής εκκλισίας του Αγίου Θεονδέριου, που ιτισθηκε το 1953-54. Έτσι η παλιά ζύλινη κατεδαφίσθηκε. Στα υψώματα του Βουλγαρικού μαχαλά διέμεναν οι λαφτσίδες, δηλαδή οι καμπιλιέριδες που κουβαλούσαν από τα δύσβατα βουνά της περιοχής ζυλοκάρβουνα, μέσα σε βασικά, κατά παραγγελία των Ελλήνων εμπόρων και τα φόρτωναν στα καϊκια...»¹

«...Οι Έλλινες, που αποτελούσαν φυσικά τη μεγάλη πλειονότητα, κατοικούσαν διασκορπισμένοι σε όλους τους τομείς της πόλεως, με κύριο όγκο τους κεντρικούς δρόμους και σε όλο το ΝΔ τομέα από το κέντρο, τον Φάρο, μέχρι το σιμερινό ΚΑΠΗ. Τότε, Έλλινες αγρότες δεν υπήρχαν. Όλοι τους ήταν πλούσιοι έμποροι, βιοτέχνες, επαγγελματίες, ναυτικοί και σιδηροδρομικοί...»²

Το ιτέριο του Παγοποιείου ήταν επί Τουρκοκρατίας βουλγαρικό σχολείο και μετά το 1920 ελληνικό 2ο (σήμερα πολυκατοικία). Τα τοιμεντένια, τα μυηματάκια, μαζί με τους Αγίους Αναργύρους, που

αποτελούν ωραιότατο συνοικισμό (σήμερα) με τις πρασιές μπροστά με τα λουλούδια, παλιά ήταν βοσκότοπος. Στην παλιά θέση του Σούχωρ (αγγλικό νειροταφείο) σήμερα είναι το ΠΣΚΠΑ (απέναντι είναι το αγγλικό στρατιωτικό νειροταφείο). Σταδιακά απλώνεται η πόλη, περιέλαβε την οδό Άβαντος, τα νειροταφεία, τους λαχανόκηπους και προσαρμόσθηκε στο νέο τρόπο ζωής μιας νέας πόλης.

Μπαίνοντας στην Καλλιθέα από τη ΝΔ πλευρά περνούσαμε την ζύλινη γεφυρούλα και στρίβοντας ανατολικά υπήρχαν τότε χαμόσπιτα Βουλγάρων που έφυγαν μετά την πρώτη βουλγαρική κατοχή

«Τα τέλη του 19ου αιώνα το εμπόριο πήρε μία ανάπτυξη αλματική» και «Την κίνηση αυτή του εμπορίου εκμεταλλεύτηκαν οι Έλληνες έμποροι και βρήκαν τον τόπο για να κτίσουν το κατάλληλο κέντρο της συναλλαγής, το Νιεντέαγατς, πολύ πιο μπροστά από το στρώσμα της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης - Κωνσταντινούπολεως»... «Και το εμπόριο αυτό γινόταν με κάρα και βοδάμαξα, μα το περισσότερο με κάπι άλλο... Χιλιάδες καμήλες διατροφούσαν τότε τα γύρω χωριά της Αλεξανδρούπολης. Ατελείωτες σειρές από καμήλες κυκλοφορούσαν τότε. Φόρτωναν από την Αλεξανδρούπολη αποικιακά, πετρέλαιο, αλάτι και τραβούσαν σαν να διασχίζουν την έρημο, προς το Διδυμότειχο - Φιλιππούπολη - Σαράντα Εκκλησίες και προς όλες τις πολιτείες της Ανατολικής Θράκης...».

Αγγ. Ποιμενίδη “Θρακικά”, τομ. Ε', 1985-86

1, 2. Στυλ. Απ. Ζήβελδη, Αλεξανδρούπολη, στα μονοπάτια της μνήμης, περιοδ. Ενδοχώρα, 1992, τ.1, σελ. 59, 60.

(προσάρτιση, περιοχή Πολυκλαδικού Λυκείου σύμερα). Όλος ο υπόλοιπος χώρος ήταν ιτινοτροφικός. Σύμερα είναι κατοικημένα από Ποντίους και άλλους.

Κατεβαίνουμε προς τα Καραγατσιανά (Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών). Το πρώτο σπίτι που ιτισθηκε στο χώρο αυτό ήταν του ΦΩΝΤΕΝ, που εργάζονταν τότε στο γαλλικό σιδηρόδρομο, καθώς και όλοι οι μετέπειτα κτίσαντες μέχρι εκεί που είναι σύμερα οι αποδήμες και το σούπερ μάρκετ

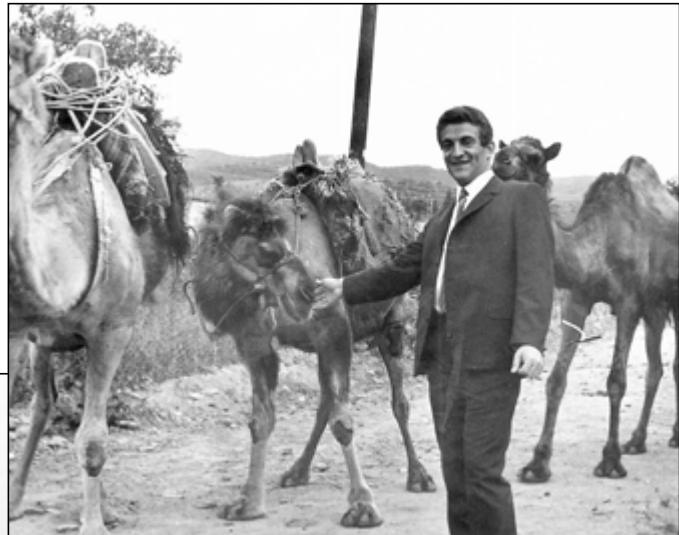

τις Ένωσεως Αγροτικών Συνεταιρισμών. Ακολούθισαν στην οδό ΑΒΑΝΤΟΣ, πέρασαν το λαχανόκηπο Γιορδαμλή, ενώθικαν με τα χάνια ΜΑΡΙΝΟΥ, ιτισθικαν τα αμπέλια, ενώθικαν με το ΓΚΑΡΜΙΛΤΕΡ και προχώρισαν προς Β με τη νέα επέκταση του σχεδίου πόλεως από το νειροταφείο ιτισθικαν το εργοστάσιο κεραμοποιίας, έφθασαν και στα καθολικά νειροταφεία και απότελούν την

...Τις καμήλες τις γνώρισα και εγώ το 1919 και 1920, παρευρέθηκα και σε αγώνες θλιβερούς των συμπαθητικών αντών ζώων που εγένοντο στο παλιό αεροδρόμιο του Ντεντέ αγάτης (από τη σημερινή οδό της 28ης Οκτωβρίου μέχρι το ρέμα Βανικιώτη - Μοτέλ Αστήρ). Δεν ήταν χιλιάδες βέβατα, αλλά δύο τρεις εκατοντάδες ίσως και φορτώναν και από το μαγαζί μας αποκιακά και άλλα εμπορεύματα για να τα μεταφέρουν σε ορεινά χωριά για τα οποία δεν υπήρχαν δρόμοι και να κατεβάσουν από τα βουνά τα κάρβουνα και άλλα δασικά προϊόντα...

Αθ. Μανιά “Αναμνήσεις”,
Ενδοχώρα, 1998 τ.59, σελ. 41

3. Στυλ. Απ. Ζήβελδη, Αλεξανδρούπολη, στα μονοπάτια της μνήμης, περιοδ. Ενδοχώρα, 1992, τ.1, σελ. 61

Οι δύο φωτογραφίες δεν αντιπροσωπεύουν τις καμήλες του κειμένου. Είναι οι «Κιρκαλιώτικες», δηλαδή οι καμήλες με τις οποίες οι κάτοικοι του Κιρκά (Κίρκη) μετέφεραν ξύλα από το βουνό τα πρώτα χρόνια μετά από την Κατοχή. Θαυμάστε την αντίθεση: κοστούμι με γραβάτα και φόντο οι καμήλες.

Φωτ. Τόλη Σιάτρα

ενορία του Αγίου Νεκταρίου και επέκταση της ενορίας του Αγίου Θλευθερίου.

«...Παλαιότερα, στη γωνία των δρόμων Καλλιπόλεως και Πέτα κάθε χρόνο την ημέρα των Αγίων Θεοδώρων γινόταν ένα πανηγύρι και μαζεύονταν κόσμο πολύς. Υπήρχε το έθιμο να φέρνουν και μεγάλες καμήλες στολισμένες με πολύχρωμες κορδέλες και χοντρές χάνδρες στα χάμουρά τους. Ερέθιζαν τα ζώα και τα έβαζαν να παλεύουν. Σκεί έβλεπε κανείς τι θα πει καμιλίτικο γινάτι...»³

Έτσι τα άκουσα, απλώς προσπάθησα να δώσω μία εικόνα της παλιάς όμορφης Αλεξανδρούπολης για να θυμηθούν οι παλαιοί και να μάθουν οι νεότεροι, δογμούμενη από τις αναμνήσεις του Στ. Ζήβελδη.

Δείτε τα με επιείκεια.

Και ας προσπαθήσουμε να διασωθεί η παλιά και ωραιά πόλη της Αλεξανδρούπολης.

Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Κ Α

Το καλοκαίρι του 2008 έψυγε από τη ζωή το γνωστό μέλος του συλλόγου μας Χριστοφόρακης Γεώργιος. Τον βλέπαμε αρκετές φορές σε διάφορες εκδηλώσεις μας. Τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια στην οικογένειά του.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΟ . . .

Παλιά γειτονιά

Γράφει η Υβόννη Τερζούδη

**Πόσοι από εμάς μείναμε, άραγε, νοσταλγοί μιας άλλης εποχής; Της εποχής εκείνης που
ζει πια μόνο στην καρδιά και στα όνειρά μας;
Ας αναπολίσουμε, λοιπόν, και σήμερα μαζί, για άλλη μία φορά, την παλιά γειτονιά μας.**

Η παλιά, αγαπημένη γειτονιά, όπου μέθαγε ο κόσμος της με τις μύριες τόσες μισοχιοβολίες της! Με τα γιασεμιά και τ' αγιοκλήματα, που ήταν πλεγμένα αρμονικά στα περίτεχνα κάγκελα κάθε αυλής της! Με τα σγουρά βασιλικά, που φάνταζαν στα φρεσκοασπρισμένα πρεβάζια των παραθύρων της! Με τις γαζίες και τις νυχτολουλουδιές, τα γιούλια και τα κρίνα, που στόλιζαν με την πολυχρωμία τους τα καλοπεριποιημένα παρτέρια του κήπου κάθε ταπεινού σπιτιού της!

Τ' αγέρι έφερνε τούτα τ' αρώματα κάτω, στο κύμα, τα έσμιγε με την αρμύρα και το φύκι και όλη η μικρή γειτονιά ευωδίαζε εκκλησιά λιβανισμένη, σαν σε τρανή γιορτή.

Σούρουπο στη γειτονιά. Μια, μια, έβγαιναν οι γειτόνισσες στην πόρτα. Κατέβρεχαν το στενό πεζοδρόμι, μέχρι και στη μέση του δρόμου. Έβγαζαν το σκαμνάκι, την φαθωτή καρέκλα, έριχναν το τσολάκι στο σκαλοπάτι και περίμεναν τη συντροφιά.

Σε λίγο, κατέφθαναν οι γειτόνισσες, καθεμιά με το εργόχειρο στη μασχάλη. Τις εταφίνες και τα μουλινέ οι νιές κοπέλες, για να γεμίσουν με σταυροβελονιές

τα καρέ, τα σεμέν και τα μαξιλάρια της φιγούρας. Με τις βελόνες του πλεξίματος οι γεροντότερες, για να ετοιμάσουν τα πλεκτά της οικογένειας, πριν πιάσουν οι ψύχρες. Άλλες πάλι με το τσιγκελάκι και την κουβαρίστρα, για πολύπλοκες δαντέλες, που ήθελαν περισσή τέχνη και επιδειξιότητα. Με τα χασεδένια σεντόνια για τα ανεβατά και τα αζούρ, όσες είχαν κόρες στα πρόθυρα της παντριάς.

Όλα αυτά τα προκία πλένονταν τις παραμονές κάθε γάμου και σιδερώνονταν από τις πάντα πρόθυμες να βοηθήσουν κοπέλες της γειτονιάς.

Κεντώντας, λοιπόν, άρχιζαν και οι κουβέντες, μέχρι να γείρει ο ήλιος για καλά. Απλές, ανθρώπινες, καθημερινές έγνοιες. Για το φαΐ, για τα παιδιά, την υγεία, τη δουλειά του άντρα τους. Σχολίαζαν κάποιες φορές, καλοπροαίρετα και κάτι παραπέρα: δρώμενα της γειτονιάς και της πόλης γενικότερα. Για τη Μαρία, λόγου χάρη, που πρόσφατα είχε γυρίσει ο άντρας της από τη Μακρόνησο και δεν σταματούσε να τρατάρει, από τη χαρά της, με συκαλάκι όλη τη γειτονιά. Για τους μαθητές που έκλεψαν, από το Παράρτημα του Γυμνασίου, τις σοκολάτες, που είχαν σταλεί μαζί με τα ολλανδέζικα τυριά, μικρό δείγμα ανθρωπιστικής βοήθειας προς τις πληγείσες από τον πόλεμο χώρες, σύμφωνα με το σχέδιο Μάρσαλ. Για τη Νένα και τις ανηψιές της, που στενοχωρήθηκαν τόσο, γιατί... τα ναυτάκια του βου Στόλου, που είχε αράξει για λίγες ημέρες στα ανοιχτά του λιμανιού, είχαν φύγει. Για αρραβωνάσματα, γάμους, γεννητούρες, βαφτίσια και θανάτους.

Περνούσε ο παπα-Νικόλας να πάει στην εκκλησία για εσπερινό και όλες σηκώνονταν και μισοπροσκυνούσαν τον ασπρομάλλη γέροντα. Έσπρωχναν το

Καλοκαίρι 1952... Νέες και μεγαλύτερες κεντούν και ονειρεύονται... στα σκαλοπάτια κάποιας μονοκατοικίας (οικογενειακό αρχείο Μαρίνας Γερέλκεν-Θεοδώρου)

εγγόνι να πάει να του φιλήσει το χέρι, να του δώσει την ευχή του και σταυροκοπιόνταν, όταν, σε λιγάκι, ακουγόταν το σήμαντρο να ηχεί γλυκά από το ψηλό καμπαναριό του Άη-Νικόλα.

Πούθε ξεφύτρωνε όλο τούτο το παιδομάνι ξαφνικά; Γέμιζε η γειτονιά ξεφωνητά. Γέμιζαν οι αλάνες, οι δρόμοι, τα σοκάκια χαρούμενες φωνούλες και γέλια.

Αναμνηστική φωτογραφία με κοπέλες της γειτονιάς μετά το σιδέρωμα της προίκας της Νίτσας Χρηστίδου-Ουζουνίδου (αρχείο Υβόννης Τερζούδη)

Άρχιζε το πανηγύρι των παιδιών. Ήταν η δική τους ώρα, η ευλογημένη.

Αμέσως έβγαιναν οι αρχηγοί με το «ένι-μένι-ντουντουμένι...». Τώρα τι σήμαιναν τούτα τα περιέργα λόγια, ποιος νοιαζόταν, αρκεί να τύχει να βγει αρχηγός ο ικανότερος. Γινόταν και η επιλογή των παιχνιδιών: **μπίκος, τσλίκ-τσουμάκ, μπερλίνα, πινακωτή, κρυφτό, κυνηγητό, σβούρα, σκαμνάκια** και πάει λέγοντας· μία ατελείωτη γκάμα παιχνιδιών.

Έγερνε κάποτε ο ήλιος· ερχόταν το βραδάκι απαλά. Τότε, ακούγονταν οι φωνές των μανάδων γλυκές, μα δυνατές, για να ζεχωρίζουν μέσα σε εκείνο το ατέλειωτο βουητό από το μελισσολόγι των παιδιών.

– Γιώργο..., Μαίρη..., ελάτε, θα φάμε, ήρθε ο μπαμπάς!

– Κώστα..., Νίκο..., ελάτε γρήγορα!

Με αναμμένα μάγουλα, γόνατα ξεγδαρμένα, κοντο-ανασαίνοντας, μα πλέοντας σε πελάγη ευτυχίας, αποχαιρετιόταν το τσούρμο. «Καληνύχτα, παιδιά! Αύριο πάλι», και εξαφανίζόταν στη στιγμή.

Μάζευαν και οι γειτόνισσες τα σκαμνάκια· καληνυχτίζονταν και αυτές. Η γειτονιά ησύχαζε· μήτε γάβγισμα γροικιόταν.

Δεν αργούσε να φανεί και το φεγγάρι, να παίζει με τις ακακίες, να χαμογελάσει στις λουλουδιασμένες αυλές, να απλώσει μία πλατιά ογκαλιά επάνω από τη γειτονιά! Και τότε, όταν πια όλα γύρω σιγούσαν και η μικρή γειτονίτσα κοιμόταν, έκαναν την εμφάνισή τους, αργοδιαβαίνοντας μέσα στη φεγγαρολουσιά, με τις κιθάρες στο χέρι, οι κανταδόροι. Ο Κριτούλης, ο Λέων, ο Πέπος, ο Πάρης, μία κομπανία. Ο Λάιος, ο Μίμης, ο Στέλιος, ο Μιχαλάκης, η άλλη. Γέμιζε ο

αγέρας της νυχτιάς μελωδίες. Πλανιόταν φτεροκόπωντας και ο έρωτας τριγύρω.

Πόθοι και καημοί ανέβαιναν από την καρδιά στα χείλη και οι γλυκιές φωνές πρόδιδαν τα μυστικά της.

«Χαρά μου, για σένα ζω, χαρά μου,

το ξέρεις χωρίς να στο χω πει...»

«Χιλιάδες όνειρα γιατί πήγαν χαμένα...».

Κάποιες καρδιές γοργοπετάριζαν κι αναστέναζαν πίσω από τις μισάνοιχτες γρίλιες, ενώ οι σερενάτες συνεχίζονταν, από γειτονιά σε γειτονιά, μέσα στη γαλήνη και τα μάγια της νυχτιάς.

Παλιά γειτονιά, αγαπημένη, σε νοσταλγώ και δακρύζω, γιατί για πάντα έχεις χαθεί.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ο Σύλλογός μας προτίθεται να παρακολουθήσει, στις 15 Φεβρουαρίου 2009 και ώρα 8 μ.μ., μία από τις δημοφιλέστερες ελληνικές οπερέτες, τους «Απάχνδες των Αθηνών», του Νίκου Χατζηπαπαστόλου, σε μια νέα παραγωγή, τη διασκευή της οποίας έχει επιμεληθεί ο Ισίδωρος Σιδέρης και η Κωνσταντίνα Ψωμά.

Η παράσταση ανεβαίνει στο θέατρο Ακροπόλη από τη Λυρική Σκηνή με μουσική διεύθυνση Γιώργου Κατσαρού, Χρύσανθου Αλισάφη και Γιώργου Αραβί-

δη, ενώ η σκηνοθεσία είναι του Ισίδωρου Σιδέρη. Γνωστοποιούμε δε ότι στη χορωδία συμμετέχει και η κόρη της συμπολίτισσάς μας Ζωής Δεληγιαννίδου-Μικίδου, Μαρία.

Για τα μέλη μας, τιμή εισιτηρίου 20 ευρώ.

Παρακαλείσθε να δηλώσετε τη συμμετοχή σας το δυνατόν ενωρίτερα στο τηλέφωνο 210 9343675 (κ. Υβόννη Δαϊδού).

Θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

στήλην βιβλίων

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μποτονάκη

Ελένη Αποστολίδου - Λουκάτου
Θράκη - Ιστορική ιχνηλασία
 (Μυθικοί χρόνοι - 300 μ.Χ.)
 σελ. 326, Εκδόσεις Γόρδιος
 τηλ.: 210 8252279

Σε 32 επιμέρους ενότητες η συγγραφέας με λυρικό ύφος και επιστημονική σεμνότητα «ιχνηλατεί» τους μύθους και την ιστορία της «αγαπημένης» Θράκης.

Η κ. Ελένη Αποστολίδου-Λουκάτου, «νύκτας αγρύπνους ιαύουσα¹», κατά τον ποιητή, μας έδωσε μία εργασία, που δεν θα την πω αφετηριακή, είναι προσθετική. Όχι γιατί προσφέρει μαρτυρίες. Κυρίως γιατί προσφέρει σκέψεις και γόνιμες εικασίες. Η ιστορία μπορεί να μην είναι υποθετολογία, ποτέ δεν πάντως να ξεκινά από την απορία, την υπόθεση και

την εικασία. Προσθετική ακόμη γιατί ενισχύει την «πενιχρή ακόμη για τη Θράκη ιστοριογραφία μας...», παρατηρεί ο ιστορικός Σαράντος Καργάκος, προλογίζοντας το βιβλίο της κ. Αποστολίδου-Λουκάτου. Η ίδια, στον «Αδέσμευτο λόγο», στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου, με συναισθηματική έκρηξη για την αγάπη που τρέφει προς τη Θράκη παρατηρεί: «Με σεβασμό προς την ιστορική αλήθεια και με πλήρη συναίσθηση της ενθύνης που αναλαμβάνω, αποτολμώ την ιχνηλασία αντή επάνω στην, έως ένα χρο-

νικό σημείο, ιστορική πορεία ολόκληρης της Θράκης. Είναι το πόνημα αντό το αντίδωρο στις θυσίες αυτής για την ελευθερία και την ανεξαρτησία της, με την ελπίδα ο μόχθος αυτός να γίνει γέφυρα επικοινωνίας ανάμεσα στον αναγνώστη και τον χιλιοκυρσεμένο Ελληνισμό αντής της ωραίας ακριτικής γης της Ελλάδας, γιατί η Θράκη υπήρξε δέκτης και θραυστήρας των εχθρικών επιθέσεων. Γιατί υπήρξε το προπύργιο στα βορειο-ανατολικά σύνορα της χώρας. Να επικωνωνήσει κυρίως η νεολαία και να περιπλανηθεί στις δέλτους της ιστορίας της. Να αποκτήσει ιστορική γνώση, που οδηγεί στην εθνική αξιοπρέπεια και να γίνει κοινωνός της, από τους μυθικούς ακόμη χρόνους, ελληνικής της παρουσίας στο χώρο. Να μεταλάβει από το αἷμα της στανωμένης, αλλά πάντα ελεύθερης ψυχής της και να γνωρίσει...» Η συγγραφέας ξεκινά από τη γεωμορφολογία της Χερσονήσου του Αίμου, ακούμπα στην προϊστορική περίοδο της Θράκης, ασχολείται με την ετυμολογία της λέξης και τα όρια της αρχαίας Θράκης, τους βασιλείς, τις πόλεις, τη γλώσσα των αρχαίων Θρακών, τον Ορφέα και τους ύμνους του, στη σχέση της Θράκης με τους Αθηναίους και Μακεδόνες, τις αποκίες των προηγουμένων στη Θράκη, τους επιφανείς ἄνδρες που γέννησε η θρακική γη, χωρίς να πλατυάζει αλλά και χωρίς να αυθαιρετεί επιστημονικά.

Το προσωπικό και λογοτεχνικό ύφος που συνήθως δεν χαρακτηρίζει ένα δοκιμιακό κείμενο, δικαιολογείται, διότι η συγγραφέας κάνει το διάβασμα πιο ευχάριστο και το βιβλίο εύληπτο, παρ' όλο που το θέμα που επεξεργάζεται είναι επιστημονικό και στηρίζεται σε έγκυρες επιστημονικές διαπιστώσεις και ερμηνείες. Η Ελένη Αποστολίδου-Λουκάτου, προσφυγικής καταγωγής, γεννήθηκε στο Χρυσοχώρι Καβάλας. Με πλούσιες σπουδές σε πολλά αντικείμενα, γράφει ποίηση και άλλα λογοτεχνικά είδη. Έργα της «Θύμησες», «Στον Ιστό της ζωής», «Κεφαλονιά», «Διδυμότειχο - Ορεστιάδα - Σουφλί - Σαμοθράκη, ιστορικές περιηγήσεις»

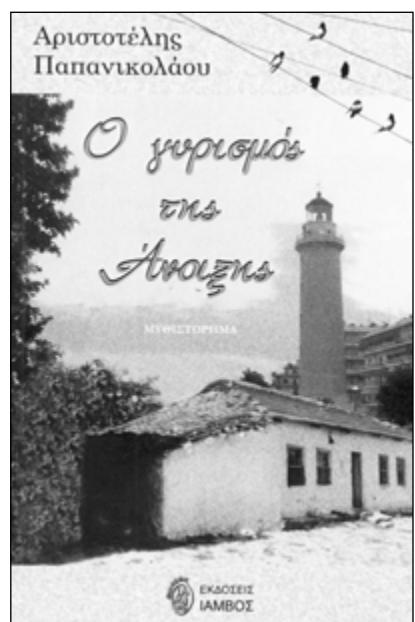
κ.ά. Εργασία της έχει θραβευτεί σε ελληνικούς και ξένους διαγωνισμούς. Είναι μέλος της Εθνικής Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών και σε άλλες λογοτεχνικές ενώσεις.

Αριστοτέλης Παπανικολάου
Ο Γυρισμός της Άνοιξης
 Μυθιστόρημα
 Σελίδες 212, Ιούνιος 2008

Με τρόπο παραστατικό αποτυπώνεται η γνήσια και ανιδιοτελής αγάπη ανάμεσα σε δύο νέους, τον Νέστορα και την Αλκμήνη, με φόντο την Αλεξανδρούπολη των μεταπολεμικών χρόνων, ενώ μας ξυπνά τη νοσταλγία για τα χρόνια που πέρασαν και που παραμένουν πάντα ζωντανά στη μνήμη μας. Ένα γλυκό και τρυφερό ανάγνωσμα το οποίο σίγουρα θα ξυπνήσει στην ψυχή μας ανάλογα βιώματα. Χαρακτηριστικά είναι τα αποσπάσματα που ακολουθούν:

«...Τότε πρόσεξε ο Νέστορας, πως πάνω στις σκάλες βρισκόταν και ο αγαπημένος του ψιλόλογος καθηγητής - πουητής κάποιος «αγαπημένης των νακίνθων» – ενώ δίπλα του στέκονταν άλλοι δύο καθηγητές...»

«... Μετά, άρχισαν σιγά-σιγά ν' ανεβαίνουν τα μαρμαρένια σκαλοπάτια που θα τους οδηγούσαν στον αγαπημένο εκείνο χώρο, στη ζεστή εκείνη φωλιά που για έξι ολόκληρα χρόνια ήταν δεμένη στενά με τη

1. ισάουσα: περνώντας τη νύχτα

ζωή τους, τις ανησυχίες τους, τις επιδιώξεις τους, τα χτυποκάρδια τους, τα φτεροκοπήματά τους, τα κρυψοκοπάγματά τους, τα πειράγματά τους, τα γέλια τους, τις χαρές τους, τις λύπες τους, τις απογοητεύσεις τους, τα μύρια προδομένα ιδανικά τους...»

«...Ο Νέστορας θυμήθηκε την πανύψηλη και καλλίκορμη δασκάλα, την κυρία Χρυσοθέα που σχεδόν κάθε χρόνο διάλεγε μερικά αγόρια και κορίτσια για να τους διδάξει κάποιο χορό, κάποια βαλσάκια, που τα παρουσίαζαν στις γιορτές του σχολείου....»

«...Όταν κατέβηκαν από το λεωφορείο πλησίασαν ο ένας του άλλον και ο Νέστορας είπε στην Αλκμήνη: «Θα σε περιμένω σε δύο ώρες στο φάρο». Κι εκείνη κούνησε καταφατικά το κεφάλι της, χωρίς να πει λέξη...»

«...Εποι, ξανάρχισε πάλι η Αλκμήνη να περπατά για ένα διάστημα πάνω στις ράγες, ενώ ο Νέστορας προτίμησε να την κρατά από το χέρι, για να μην πέψει. Κι όταν κουράστηκε να ισορροπεί, έκανε τάχα πώς παραπάτησε κι έπεσε στην αγκαλιά του... Κι ο Νέστορας την έσφιξε δυνατά στο σήθος του και τη φίλησε πρώτα στα μαλλιά, ύστερα στα μάγουλα κι έπειτα στο μυρωμένο στόμα...»

«Ποτέ δεν ξέχασα, Αλκμήνη, εκείνο το μήνυμά σου! Ποτέ δεν έπαγα να σ' αγαπώ!...»

Ο Αριστοτέλης Παπανικολάου γεννήθηκε το 1941 στο Διδυμότειχο, αλλά έζησε και μεγάλωσε στην Αλεξανδρούπολη. Σπούδασε στη Ζαρίφειο Παιδαγωγική Ακαδημία Αλεξανδρούπολης και μετεκπαιδεύτηκε στη Γερμανία (Ιστορία - Μουσική), καθώς και στο Μαράσλειο Διδασκαλείο.

Βιβλία του: «Αγναντέματα», 1981, «Ομηρος, ο ποιητής παιδαγωγός», 1981, «Το 1821 και οι Γερμανοί φιλέλληνες», 1983, «Είμαι μικρό και τραγουδώ», 1999.

Χριστίνα Θ. Κόντη Χάρτινοι φίλοι

Μυθιστόρημα, σελ. 314
Εκδόσεις Επιφανίου, Λευκωσία 2007
τηλ.: 00357 22679058

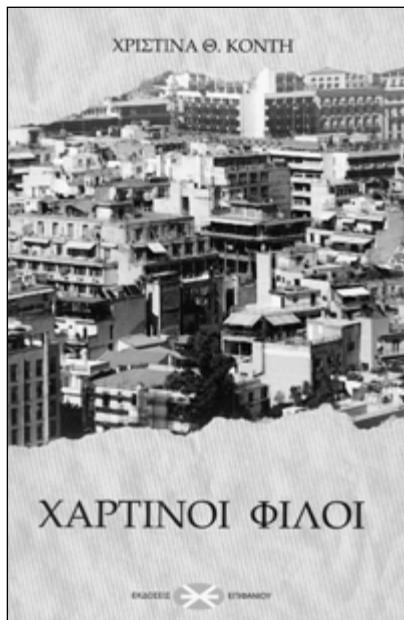
Η Χριστίνα Κόντη γεννήθηκε στην Αλεξανδρούπολη Έθρου αλλά έζησε και μεγάλωσε στην Αθήνα. Σπούδασε ελληνική φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών όπου έκανε και

μεταπτυχιακά. Παράλληλα σπούδασε και πιάνο.

Έχει εργαστεί στην εκπαίδευση, καθώς και σε κρατικά προγράμματα επιμόρφωσης και ψυχολογικής στήριξης ενηλίκων, ενώ τα τελευταία χρόνια συνεργάστηκε με περιοδικά όλης της Βόρειας Ελλάδας, ως χρονογράφος.

Οι «Χάρτινοι φίλοι» είναι η πρώτη συγγραφική της προσπάθεια.

Είναι ένα μυθιστόρημα που πραγματεύεται τις σχέσεις των νέων, κυρίως, ανθρώπων. Είναι μία αφήγηση που μεταφέρει τον αναγνώστη στα «φοιτητικά» ή μεταλυκειακά του χρόνια. Ο χώρος που διαδραματίζεται η ιστορία είναι η Αθήνα, αλλά υπάρχουν και περιγραφές από την Αλεξανδρούπολη και τη Μάκρη.

Η ηρωίδα, ένα εικοσάχρονο κορίτσι, η Ήρα, δεν είναι ένα συνηθισμένο εικοσάχρονο κορίτσι. Είναι ένας άνθρωπος που ζει τόσο στον πραγματικό κόσμο όσο και στον κόσμο της φαντασίας της. Συναναστρέφεται και αγαπά αληθινούς ανθρώπους, αλλά εξομολογείται τους πιο κρυφούς της πόθους σε φανταστικούς φίλους, σε ανύπαρκτα πρόσωπα. Το ταξίδι της ζωής της δεν είναι παρά ένα διαρκές κυνήγι ενός μόνο ονείρου: της απόκτησης ενός αληθινού φίλου. Στην πορεία αυτή εξαπατάται, απογοητεύεται, ενθουσιάζεται, αποδυναμώνεται, θεριεύει, μαθαίνει να χάνει, μαθαίνει να ζει.

Στον πρόλογο, η συγγραφέας εξομολογείται τι ήταν εκείνο που την ώθησε να γράψει στο πρώτο της μυθιστόρημα «πέντε πράγματα για τη φιλία». Γράφει γιατί διαπιστώνει ότι γύρω της, γύρω μας οι φίλοι είναι «χάρτινοι». «Και το χαρτί γίνεται στάχη. Οι φιλίες σθήνουν».

Η νέα συγγραφέας πολλές φορές αφήνει μία στιφάδα στο στόμα μας περιγράφοντας άλλοτε με σκληρό ρεαλισμό δυσάρεστες εικόνες και άλλοτε διακωμωδώντας και σαρκάζοντας συγκρουόμενες ιδέες ή καταστάσεις, καθώς η ηρωίδα της εξελίσσεται στην αναζήτηση της βασικής της ιδέας. Την αληθινή φιλία. Η κ. Κόντη είναι ευρηματική και ως προς τη δομή του μυθιστορήματός της. Η Ήρα, η Δημητρία, η Βάσω, η Χαρούλα, η Ελπινίκη, η Κατερίνα, ο Πέτρος, ο Στάθης, ο Φραγκίσκος, ο Γιώργος, ο Παύλος, ο Θωμάς κινούνται και αποκαλύπτονται στον αναγνώστη. Τα πρόσωπα αυτά μπαίνουν στην εξέλιξη του μύθου με ελκυστικό τρόπο, μερικά ως κεφάλαια, ως μεγάλες ψηφίδες που σιγά-σιγά συντίθεται σε ένα σύνολο που προχωρεί προς τη βασική ιδέα. Πολλά κεφάλαια ολοκληρώνονται με κάποιες σκέψεις-λυρικά ξεσπάσματα, και άλλοτε πάλι, ξαφνικά, παρατίθενται λήμματα «αφηρημένων εννοιών» που, ενώ διαβάζεις το μυθιστόρημα με ρεαλιστική γραφή, σε βοηθούν να κατανοήσεις την ουσία των πραγμάτων.

Μην ξεχνάμε ότι όλη η παρέα, σχεδόν, ζούσε με ένα λεξικό δίπλα τους.

«...Αχ μωρέ Ήρα, εσύ και οι ιδέες σου, εσύ και οι παρέες σου! Πέρασες αλλού, μονολογούσε, με άφησες πίσω, με ξεπέρασες. Γιατί να μην είναι όλα όπως παλιά; Σέρω ότι από μένα δεν κέρδιζες και πολλά, όμως όσα είχα με χαρά μου σ' τα έδινα. Γιατί να αλλάξεις;

Πού είσαι φινελάδα; Μον λείπεις, σε χρείζομαστα...»

«...Σαν ένα μάτσο κόκαλα, γαρνιρισμένα με μαλλιά και πντζάμες που μεταφέρναν άσκοπα από το ένα μέρος στο άλλο. Το σκοτεινό πρόσωπό της πήρε λίγο χρώμα μόλις τους αντίρρισε...»

«...Χάρτινα είναι όλα. Μόνοι μας είμαστε σ' αντόν τον κόσμο. Τα υπόλοιπα είναι μόνο ψευδαισθήσεις...»

ΕΠΙΛΟΓΕΣ από τον Τύπο της Αλεξανδρούπολης

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

15.10.08 «Ποδηλατικός υπερμαραθώνιος Σουφλί-Θεσσαλονίκη»

Με απόλυτη επιτυχία και με έναν πραγματικά απίστευτο χρόνο ρεκόρ (12 ωρ. 50 λ. πραγματικός χρόνος) ολοκληρώθηκε το Σάββατο 11/10 το αθλητικό γεγονός «Greek Athlon», κατά τον οποίο οι ποδηλάτες κάλυψαν την διαδρομή 410 χλμ. Σουφλί-Θεσσαλονίκη. Οι τρεις πρώτοι πρωτεύσαντες ποδηλάτες: κ. Μιχαήλ Αντώνογλου, Καρασταμούλας Ευάγγελος και Δεληγιώργης Κων/νος.

22.10.08 «Πνίγουν την ηρωική δασκάλα με τα ξανθά μαλλιά» Απειλήσαν ότι θα μας κάψουν μέσα στο ίδιο μας το σπίτι, καταγγέλλει στην «Espresso» ο σύζυγος της Χαράς Νικολοπούλου, δασκάλας στο πομακοχώρι Μεγάλο Δέρειο. Επίσης καταγγέλλει μεροληπτική στάση των ελληνικών τοπικών αρχόντων σε βάρος της οικογένειάς του, στην προσπάθειά τους να είναι αρεστοί στη μουσουλμανική μειονότητα.

22.10.08 «Αεροπορικές πτήσεις Αλεξανδρούπολη - Ηράκλειο» Η Sky Express, από την Κυριακή 26/10, θα πετά στην αρχή δύο φορές την εβδομάδα (και ίσως καθημερινά αργότερα), συνδέοντας το νησί της Κρήτης με τη Θράκη και την Αν. Μακεδονία.

25.10.08 «Και με τα φτερά της Athens Airways από το Φλεβάρη»

Νέα αεροπορική εταιρία με καθημερινά δρομολόγια από Αλεξανδρούπολη για Αθήνα.

7.11.08 «Το νέο κολυμβητήριο στην τελική του ευθεία» Μέχρι το τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2009 αναμένεται να έχει παραδοθεί στους κατοίκους της Αλεξανδρούπολης το νέο κολυμβητήριο ολυμπιακών προδιαγραφών, συνολικού προϋπολογισμού 5 εκατ. ευρώ.

13.12.08 «Π.Γ. Νοσοκομείο Αλεξανδρούπολης» Στο τετραψήφιο νούμερο 1535 και με αστική χρέωση μπορούν πλέον να καλούν όσοι θέλουν να κλείσουν ραντεβού για εξωτερικά, απογευματινά ιατρεία και μικροβιολογικά εργαστήρια στο Νοσοκομείο της Αλεξανδρούπολης.

Γ Ν Ω Μ Η

10.12.08 «Οι μαθητές στους δρόμους» Εκατοντάδες μαθητές σε Αλεξανδρούπολη, Ορεστιάδα, Διδυμότειχο αποχαιρέτησαν με τον δικό τους τρόπο, τον άδικα δολοφονημένο, 15χρονο Αλέξη Γρηγορόπουλο. Μικρόνταση στην Αλεξ/πολη. Πετάχτηκαν αυγά, μπογιές, φρούτα και ζαρζαβατικά σε δυνάμεις των ΜΑΤ.

12.12.08 «Σήμερα η κηδεία του Παναγιώτη Πολίτη» Ήταν ο πρώτος άνθρωπος που γεννήθηκε στην ελεύθερη Αλεξ/πολη πριν από 88 χρόνια. Το όνομά του ήταν το πρώτο που ανα-

Οι συντελεστές της έκθεσης Αθηνόδωρος Ταρσούδης και Θόδωρος Αγγλιάς, ο πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Έβρου Δημήτρης Αναστασάδης και ο πρόεδρος του Συλλόγου Ατόμων με Αναπηρία Γιάννης Τοπτσής (Η ΓΝΩΜΗ)

Επιμέλεια: Υβόννη Δαΐδου

γράφηκε στο μητρώο αρρένων, δίπλα από τον αριθμό 1, τον Ιούνιο του 1920. Ήταν πολυγραφότατος και τιμημένος ήρωας της Εθνικής Αντίστασης.

12.12.08 «Έκθεση αγάπης και ευαισθησίας» Ο Αθηνόδωρος Ταρσούδης και ο Θόδωρος Αγγλιάς εκθέτουν, με τη στήριξη του Ιατρικού Συλλόγου Έβρου, στο ισόγειο της παλιάς Δημαρχίας, ζωγραφικά έργα τους για όλο τον Δεκέμβριο. Τα έσοδα από την πώλησή τους θα διατεθούν στον Νομαρχιακό Σύλλογο Έβρου Ατόμων με Αναπηρία.

15.12.08 «Στην Αλεξανδρούπολη η νέα ταινία του Ν. Παναγιωτόπουλου “Αθήνα-Κωνσταντινούπολη”» Η Κινηματογραφική Λέσχη Αλεξανδρούπολης και η ΕΠΑΔΑ διοργανώνει, στις 15 Δεκεμβρίου 9 μ.μ., τη μία και μοναδική προβολή της ταινίας, με την παρουσία του σκηνοθέτη, του σεναριογράφου και της πρωταγωνίστριας.

15.12.08 «Εθνολογικό Μουσείο Θράκης» Η μουσική συντροφιά «Εν αρχή ην ο ύχος» θα παρουσιάσει μια ιδιαίτερη μουσική συνάντηση στον αίθριο χώρο του Μουσείου στις 15 Δεκεμβρίου, 7 μ.μ. Το Μουσείο διοργανώνει επίσης από 11 έως 17 Δεκεμβρίου έκθεση «Παραδοσιακών Μουσικών Οργάνων» από τη συλλογή του μουσικού και δασκάλου Μανώλη Παργεντάκη, μια από τις μεγαλύτερες ιδιωτικές συλλογές οργάνων από Β. Ελλάδα, Μ. Ανατολή, Β. Αφρική, Κ. Ασία και Ινδία.

16.12.08 «Χριστούγεννα απ' όλο τον κόσμο» Η ελληνικής καταγωγής σολίστ Nadia Weinberg, βραβευμένη για το φιλανθρωπικό της έργο από την Αμερικανική Γερουσία, χάρισε το περασμένο Σάββατο μια μοναδική μουσική βραδιά. Ερμήνευσε μεγάλες επιτυχίες των Θεοδωράκη και Χατζηδάκι και γνωστά διεθνή τραγούδια.

16.12.08 «Ραντεβού με την τέχνη στην Παλαγία» Η Σύνη Αναστασίδη εγκαινίασε τη νέα δουλειά της, με γενικό τίτλο «Ψευδαισθήσεις», το βράδυ του Σαββάτου 13/12.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΡΑΚΗ

1.10.08 «Στον Άγιο Κυπριανό θα κτισθεί το νέο γηροκομείο Αλεξανδρούπολης» Εναλλακτική λύση, αν συνεχιστούν τα προβλήματα με το ΥΠΕΧΩΔΕ, η παραχώρηση οικοπέδου στον Απαλό από τον Δήμο Αλεξανδρούπολης. Ανέστειλε ο Δήμος Τραϊανούπολης την παραχώρηση των 33 στρεμμάτων.

16.10.08 «Ημερίδα στην Δαδιά, την Παρασκευή 17.10, για την καλλιέργεια - εμπορία της τρούφας» Ένα εξαιρέτο έδεσμα αποτελεί το μανιτάρι «Τρούφα» που έχει υψηλή ζήτηση αλλά και αικριβή τιμή. Μπορούμε να προχωρήσουμε και στον Έβρο την παραγωγή της;

17.10.08 «Έφθασαν στις δέκα οι μεταμοσχεύσεις κερατοειδούς στο Παν/κό Νοσοκομείο» Εντυπωσιακά επιστημονικά επιτεύγματα από την Πανεπιστημιακή Οφθαλμολογική Κλινική. Προσπάθεια ίδρυσης στην Αλεξανδρούπολη «Τράπεζας» Οφθαλμών. Μπορούν να γίνονται περισσότερες μεταμοσχεύσεις κάθε μήνα, αλλά υπάρχει έλλειψη μοσχευμάτων.

21.10.08 «Χώρος Δημοτικής Αγοράς οι Αποθήκες της ΚΥΠΕΔ» Η Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης ακύρωσε την απόφαση του Νομάρχη Έβρου. Οι Αποθήκες της ΚΥΠΕΔ δεν μπορούν να αλλάξουν χρήση, αφού έχουν χαρακτηρισθεί ως χώρος Δημοτικής Αγοράς. Τον λόγο έχει τώρα το Δημοτικό Συμβούλιο Αλεξανδρούπολης.

11.12.08 «Πρωτοποριακό μηχάνημα δεματοποίησης σκουπιδιών στην Αλεξανδρούπολη» Το μηχάνημα βρίσκεται σε δοκιμαστική λειτουργία για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Αξίζει να σημειωθεί ότι κάθε δέμα που παράγεται, συγκεντρώνει όγκο σκουπιδιών 3 τόνων, που στη συνέχεια θα ταφούν ή θα ανακυκλωθούν.

13.12.08 «16a Αλεξανδρεια 2008» Μια μεγάλη διεθνής διοργάνωση και φανταστική εμφάνιση από τους αθλητές του Ο.Φ.Θ.Α. στην Θεσσαλονίκη, 6 και 7/12. 4 μετάλλια και 11 συμμετοχές σε τελικούς!

Από τη διαδήλωση των μαθητών στους δρόμους της Αλεξανδρούπολης για το θάνατο του νεαρού μαθητή Αλέξη Γρηγορόπουλου (Η ΓΝΩΜΗ)

ΠΥΡΣΟΣ

28.10.08 «Ενόψει του αγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη» Με πρωτοβουλία της Νομαρχίας Έβρου διενεργείται από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου ωκεανογραφική μελέτη στην ευρύτερη περιοχή της Αλεξανδρούπολης, προκειμένου να διαπιστωθεί πώς κινούνται τα θαλάσσια ρεύματα. Μετρήσεις γίνονται από το καλοκαίρι.

23.12.08 «Απάντηση υφυπουργού ΥΠΕΧΩΔΕ Σταύρου Καλογιάννη» σε ερώτηση Ντόλιου και Πεταλωτή για την “Επαναφορά εξορυκτικών δραστηριοτήτων σε τουριστικές περιοχές από το Ειδικό Χωροταξικό Σχέδιο για τον Τουρισμό”. «Η διάταξη αυτή δεν αφορά στην ενθάρρυνση... της εξόρυξης χρυσού στη Θράκη, αλλά προλαμβάνει μελλοντική πιθανή παρεμπόδιση εξορυκτικών δραστηριοτήτων ενός σημαντικού μεταλλεύματος που ίσως ακόμα δεν έχει εντοπιστεί ή σήμερα δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την εξόρυξή του.

ΑΠΟΨΗ

30.10.08 «Βαλκανικό & Παρευξείνιο Κέντρο Ανάπτυξης Ειρήνης και Νεολαίας» ιδρύεται στην περιοχή του Άρδα, μετά από απόφαση της Νομαρχίας Έβρου και των Δήμων Ν.

Βύσσας, Τριγώνου και Κυπρίου. Το Κέντρο θα δώσει νέα αναπτυξιακή πνοή στην διασυνοριακή περιοχή του ποταμού Άρδα.

30.12.08 «Δυναμική παρουσία του Έβρου» στην έκθεση “Μαθητικός Τουρισμός - Περιβάλλον & Παιδεία 2008». Η έκθεση διεξήχθη από 16-19 Οκτωβρίου στο Ζάππειο Μέγαρο, στην Αθήνα.

ΠΟΛΙΤΙΣΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

5.11.08 «Ανησυχία WWF Ελλάς» για την κατάσταση που επικρατεί στο Δέλτα του Έβρου –ενός διεθνούς σημασίας υγρότοπου, που προστατεύεται από τη Συνθήκη Ραμσάρ. Η οργάνωση σημειώνει την έλλειψη διαχειριστικών δράσεων, την ελλιπή φύλαξη και την ανεπαρκή διαχείριση των υδάτινων πόρων, που έχουν ως αποτέλεσμα σωρεία προβλημάτων.

5.11.08 «Γεωγραφικό Πληροφοριακό Σύστημα αποκτά η Αλεξανδρούπολη» μετά την υπογραφή της σχετικής σύμβασης, στις 3 Νοεμβρίου 2008. Το εν λόγω σύστημα θα διαχειρίζεται και θα αναλύει χαρτογραφικές πληροφορίες και θα παρέχει δυνατότητα διαχείρισης, αποθήκευσης, επεξεργασίας, ανάλυσης και οπτικοποίησης σε ψηφιακό περιβάλλον των δεδομένων που σχετίζονται με το χώρο.

Συνταγές (όχι μόνο Θρακιώτικες)

Επιμέλεια: Στρατούλα Κουκουρίκον

ΚΕΪΚ ΒΡΑΣΤΟ

Υλικά:

- 1 βιτάμ μεγάλο
- 6 αβγά
- 4 κουταλιές σούπας κονιάκ
- 4 κουταλιές σούπας κακάο
- 10 κουταλιές σούπας νερό
- 3 κουταλάκια γλυκού μπέικιν
- 2 1/2 φλιτζάνια ζάχαρη
- 1 1/2 φλιτζάνια αλεύρι

Εκτέλεση:

Σε κατσαρόλα του γάλακτος βάζουμε το βιτάμ να λιώσει στη φωτιά, ρίχνουμε μέσα τη ζάχαρη, το νερό, το κονιάκ, το κακάο, ώστε να πάρουν βράση. Όταν αρχίσει να φουσκώνει το μείγμα, το κατεβάζουμε από τη φωτιά και αφαιρούμε ένα φλιτζάνι χυλό, για να το ρίξουμε από πάνω, μόλις βγει από το φούρνο ζεστό.

Αφού κρυώσει το μείγμα στην κατσαρόλα, ρίχνουμε τους 6 κρόκους, το μπέικιν με το αλεύρι και τα κτυπάμε στο μίξερ. Στη συνέχεια ρίχνουμε τα ασπράδια ξεχωριστά κτυπημένα μαρέγκα. Μετά ρίχνουμε το αλεύρι.

Το αδειάζουμε σε ταψί No 32 και το ψήνουμε μισή ώρα έως 45 λεπτά.

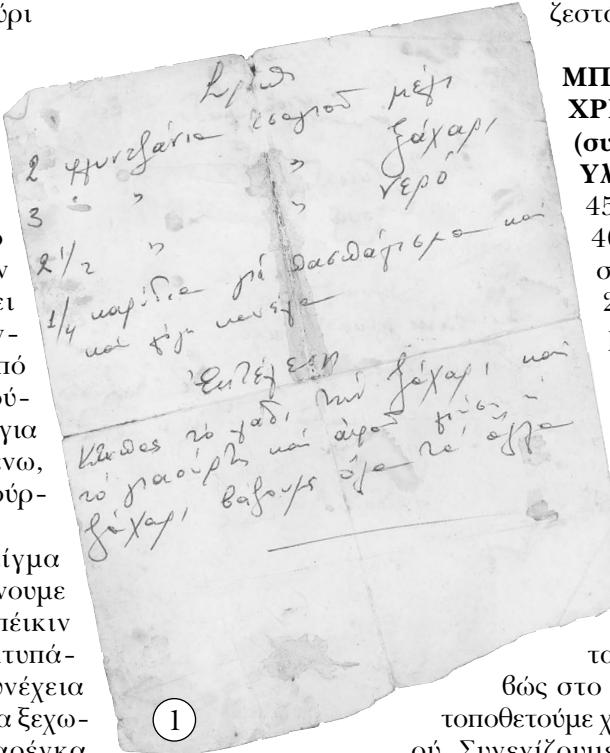
ΓΕΜΙΣΤΟΙ ΚΟΥΡΑΜΠΙΕΔΕΣ

Υλικά:

- 1 αβγό
- 1 φλιτζάνι γάλα
- 300 γραμ. βούτυρο (φυτίνη)
- 1 φακελάκι ξερή μαγιά
- αλεύρι μαλακό, όσο σηκώσει, No 2

Για τη γέμιση:

- 2 φλιτζάνια ζάχαρη
- 1 φλιτζάνι καρύδια κορμένα
- 1/2 φλιτζάνι νερό
- 3 φρυγανιές τριμμένες
- 1 κουταλάκι κοφτό κανελογαρίφαλα
- 1 κουταλιά της σούπας μέλι

Εκτέλεση:

Ετοιμάζουμε μαλακή ζύμη, αφού κτυπήσουμε το βούτυρο ώστε να αφρατέψει, ρίχνουμε το αβγό, το γάλα, τη μαγιά και ςυμβούμε με το αλεύρι. Ανοίγουμε με το πλαστήρι μικρά φυλλαράκια και αφού κόψουμε με σουρη, τα γεμίζουμε με τη γέμιση. Τέλος, βρέχουμε γύρω γύρω με τα δάχτυλα για να κολλήσει η ζύμη. Ψήνουμε στους 180° για 15 λεπτά σε προθερμασμένο φούρνο. Όποις είναι ζεστά, τα πασπαλίζουμε με άχνη.

ΜΠΑΚΛΑΒΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟΣ (συνταγή Άννας Μποτονάκη)

Υλικά:

- 450 γραμ. φύλλο κρούστας
- 400 γραμ. φίχα καρύδια κοπανισμένα
- 250 γραμ. βούτυρο (μισό φυτίνη, μισό γάλακτος)
- κανέλα τριμμένη

Σιρόπι:

- 3 ποτήρια ζάχαρη
- 2 ποτήρια νερό
- κανέλα σε ξύλο
- χυμό λεμονιού
- φλούδα πορτοκαλιού

Εκτέλεση:

Τα υλικά αφορούν σε 2 μέτρια ταψάκια. Κόβουμε 5-6 φύλλα ακριβώς στο μέγεθος του κάθε ταψιού και τα τοποθετούμε χωρίς βούτυρο στον πάτο του ταψιού. Συνεχίζουμε τοποθετώντας εναλλάξ φύλλο, καρύδι-κανέλα, φύλλο καρύδι-κανέλα, χωρίς βούτυρο, κ.ο.κ.

Κλείνουμε με 5-6 φύλλα.

Το ίδιο επαναλαμβάνουμε και στο άλλο ταψάκι, υπολογίζοντας να χρησιμοποιηθούν όλα τα φύλλα.

Κόβουμε σε σχήμα μπακλαβά. Λειώνουμε το βούτυρο και, όταν βεβαιωθούμε ότι αρχίζει να αλλάζει χρώμα, περιχύνουμε λίγο-λίγο στις εγκοπές το μπακλαβά, ώστε να απορροφηθεί το βούτυρο. Ψήνουμε στους 160° μέχρι να ροδίσει.

Για το σιρόπι: Βράζουμε τα υλικά όλα μαζί και αφού διαπιστώσουμε ότι είναι έτοιμο (με το γνωστό... κόμπο), περιχύνουμε τον ψημένο μπακλαβά, ήδη κρύο, με το βραστό σιρόπι, σιγά-σιγά.

1. Σαρωμένο αντίγραφο από βιβλίο συνταγών της Σταματίας Κουκουρίκον (1950)

Μνήμες & πρόσωπα

▲ Χειμωνιάτικη λιακάδα και η λεωφόρος
Β. Γεωργίου (Δημοκρατίας),
γεμάτη ποδήλατα.
(Ελ. Θεοδωρίκου, Ρ. Ζαρκάδη)

Πρωτομαγιά 1958. Η φωτογραφία είναι από τη λεωφόρο Β. Γεωργίου (Δημοκρατίας) στην περιοχή κοντά στο τζαμί, σημείο συγκέντρωσης προς την Μαΐστρο.

Από αριστερά προς τα δεξιά:

Όρθιοι: Στεφ. Καραδουμάνδης, Μανώλης Γιαγουρτάς, Σταύρος Ζαφειρόπουλος,
Γιώργος Αλεπάκος, Αλεξ. Τσακίρης,
Κυρ. Θεοδωρίδης. Καθιστοί: Ηλίας Καραμανίδης, Βαγγ. Κάτσικας

▼ (Φωτ. αρχείο Στ. Ζαφειρόπουλος)

▲ Ιανουάριος 1955. Μια μεγάλη παρέα από σπουδαστές του πρώτου φροντιστηρίου Αγγλικών που ιδρύθηκε στην πόλη μας (Ελληνο-αμερικανικό Ινστιτούτο) με ποδήλατα στη Μάκρη, έξω από τη σπηλιά του Κύκλωπα.

Οι σπουδαστές ήταν διαφόρων ηλικιών, από μαθητές Γυμνασίου (με τα πηλίκια), έως και υπάλληλοι.

Το φροντιστήριο λειτουργούσε στην παλιά Δημαρχία (πλατεία Κύπρου), στο παλιό κτήριο, απέναντι από το βιβλιοπωλείο Αθανασόπουλου.

Στο βάθος διακρίνεται το λιμανάκι της Μάκρης.
(Σχόλιο - φωτ. Ραλλού Ζαρκάδη)

E.K.
54.νι
58

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΥΓΓΡΟΥ 137 (5ος όροφος) - Τ.Κ. 171 21 Ν. ΣΜΥΡΝΗ - ΤΗΛ. 210 3215354